

Uvodnik

Andrej Bratuž

Ob deželnem zakonu za Slovence

V našem tedniku je bilo zadnje čase že veliko zapisanega o predlogu zakona za slovensko manjšino in o razpravi o njem, ki je že v teku v deželnem svetu Furlanije-Juljske krajine. Svoja stališča so medtem že iznesli posamezniki, deželne stranke in njih vodilni predstavniki ter časnikarji v svojih komentarjih. Zato bi jih tu ne ponavljali.

Na državni ravni sicer že imamo zaščitni zakon št. 38 iz leta 2001. Prav pred kratkim je stekla procedura za njegovo uresničevanje, potem ko je predsednik republike Napolitano podpisal odlok o 32 občinah, kjer naj bi zaščitna določila veljala. Slovenska javnost v naši deželi je z velikim zadovoljstvom to pozdravila. Sledile so nato razne polemike in nasprotovanja, ki so nastala ob reakcijah desnosredinskih uprav zlasti v Trstu in Gorici, še posebno pa v videmski pokrajini.

Sedaj je torej v teku oblikovanje deželnega zakona, ki naj bi še podrobneje urejeval določena manjšinska vprašanja. Levosredinska deželna večina oz. vlada predsednika Illyja želi vse to korektno in pozitivno urediti. Sicer pa imajo v Italiji prav dežele posebno mesto na področju manjšinske zaščite. To velja zlasti za dve narodnostno mešani deželi. Dolina Aosta s francosko skupnostjo je v tem oziru najbolj aktivna in značilna. Že od povojne ustanovitve je zlasti z odločilno podporo avtonomistične stranke Unione Valdotaïne dosegla visoko stopnjo zaščite in ovrednotenja svoje identitete. V Aostii gre namreč za parifikacijo italijanskega in francoskega jezika, kar daje tamkajšnji stvarnosti izredno možnost za uveljavitev lastne identitete.

Zelo pozitiven je položaj južnotirolske nemške narodne skupnosti v bocenski pokrajini. Tu imamo že od prvih povojnih let znani sporazum De Gasperi-Gruber, nato več novih zakonodajnih ukrepov v korist tamkajšnje narodne skupnosti, ki je pravzaprav v bocenski pokrajini večinska. Upravna ureditev daje zakonodajni oblast pokrajini, ki je tu nadomestila deželo. Glavno vlogo ima večinsko odločujoča južnotirolska ljudska stranka SVP (Südtiroler Volkspartei). Ta stranka ima (kot Union Valdotaïne iz Aoste) že dolga leta plodne odnose s slovensko manjšino in zlasti s stranko Slovenske skupnosti. Predstavniki obeh omenjenih strank v rimskem parlamentu izražajo in zagovarjajo tudi interese naše manjšine. Naj še spomnimo, da je senator Sergio Fontanari iz Tridenta pred desetletji vložil v senatu zakonski osnutek SSK za zaščito slovenske manjšine. Z veseljem se še danes spominjam plodnih prijateljskih odnosov in medsebojnih obiskov s tridentinskim senatorjem in tamkajšnjimi avtonomisti. Južnotirolski Nemci so si tudi z odločilno pomočjo Avstrije in Nemčije zagotovili resno dobro zaščito z uveljavitvijo integralne dvojezičnosti.

Povrnimo se k razmišljanju o deželnem zakonu za Slovence oz. političnem okviru, v katerem nastaja. Sedanja deželna večina je že večkrat dokazala svojo naklonjenost do ovrednotenja in uveljavitve Slovencev. To dokazuje tudi deželni volilni zakon, ki omogoča oz. olajšuje izvolitev slovenskih svetovalcev po evropskem modelu, in sicer v povezavi z večjo stranko v volilni koaliciji.

Naj še spomnimo na klavrne demonstracije, ki jih je priredila, verjetno z režiranim namigom desnice, skupina trikolorično odetih Rezijanov, češ da niso Slovenci...!

Vse to nas lahko navdaja z dvojnimi občutki. Na eni strani z grenkobo zaradi omalovaževanja naše biti, na drugi strani pa nas vseeno bodrijo optimistični znaki, ki lahko potrjujejo našo vero v stvarno in konstruktivno prihodnost za celotno našo narodno skupnost.

Marija, naša ljuba Mati!

Rožnovenska procesija v Podgori

Ob 90-letnici smrti Krek in subsidiarnost

Papež Pij XI. je v okrožnici Ob štiridesetletnici leta 1931, torej ob štirideseti obletnici prve socialne delavcem posvečene okrožnice Nove stvari (Rerum novarum), prvič omenil načelo subsidiarnosti. To načelo pove, da naj se v družbi pristojnosti vršijo od spodaj navzgor. Ni treba, da država vse ureja od zgoraj, kakor je to počela totalitarna država, ki je do podrobnosti urejevala in določala življenje posameznikov in skupin. Vsaka skupina naj samostojno, od spodaj ureja svoje stvari. Tako se ljudje učijo odgovorno skrbeti za svoje stvari in jih tudi bolje opravljajo, ker sami najbolje vedo, kako in kaj je treba to izvajati. S tem je povezana tudi strokovna pristojnost. Vsak človek ne more biti za vse, pač pa ima vsak svoje sposobnosti in tudi svojo izobrazbo, ki mu omogoča, da se bolje spozna na določena področja.

Načelo subsidiarnosti lahko predvsem s psihološkega vidika označimo tudi kot proces emancipacije. Dokler je otrok majhen, morajo res starši skrbeti za njegov razvoj in njegovo življenje. Dobro pa storijo starši, če ga, odkar se začne uveljavljati sam, usmerjajo, da svojo samostojnost lahko tudi dejavno uresničuje. Otroci, ki so ga starši vseskozi nadzirali oziroma komandirali, bo težko uveljavljali svoje zamisli, ker se je navadil delati tako, kot so mu rekli starši oziroma kasneje

druge avtoritete. Danes sicer starši bolj pritegnejo otroke k sodelovanju, vendar pa po drugi strani velikokrat premalo poudarjajo, da morajo otroka navaditi na »načelo realnosti«, se pravi, da mu pri osamosvajanju pomagajo tudi, da se v resničnost, ki je včasih zelo zahtevna, vživlja in jo sprejema. To pomeni, da se otrok uči tudi potrpljenja z okoljem in se nauči vživljanja v druge in v okolje sploh. Tako se bo navadil tudi sodelovanja in s tem ustreznega dogovarjanja za reševanje življenjskih vprašanj. Načelo subsidiarnosti pomeni namreč tudi prevzeti odgovornost za stvari, ki jih počnem. Za to pa sta potrebni vaja in izkušnja. Človekova svoboda ni neomejena in poljubno uresničljiva, pač pa se mora naučiti sprejemati in spoštovati določena pravila, kot je spoštovanja človekovega dostojanstva (ne le svojega, pač pa tudi drugega), upoštevati določene norme, intimna področja človeka itd.

Pri nas je načelo subsidiarnosti ravno v času omenjene okrožnice zelo natančno razčlenil in pojasnil Andrej Gosar v svojih delih Za nov družbeni red in tudi v Sodobni socialni etiki. Pred njim pa ga je praktično uveljavljal Janez Evangelist Krek. Krek se je zelo zavzemal za to, da bi se ljudje izobrazili in da bi tako sami prevzemali odgovorne funkcije v družbenopolitičnem delovanju med delavci in kmeti. Posebno se je Krek zavzemal za uveljavljanje delavcev in v tem smislu je predlagal svojega sodelavca iz delavskih vrst za kandidata za državnega poslanca, čeprav takoj ni uspel.

Čas, v katerem je deloval Krek, je imel malo posluha za samostojno uveljavljanje delavcev in kmetov. Krek je sicer glede na dane razmere vedel, da morajo duhovniki še naprej prevzemati

politične in družbene funkcije, vendar si je prizadeval, da bi te prevzemali laiki, duhovniki pa bi se ukvarjali z dušnim pastirstvom. V tem je naletel na odpor tako pri političnih nasprotnikih, ki so ga ozmerjali "z revolucionarjem v talarju", kakor tudi v svojih katoliških vrstah. Že papež Leon XIII. je imel težave pri uveljavljanju svoje okrožnice, v kateri se je zavzel za delavce. Nasprotniki predvsem iz vrst komunistične internacionale so odrekli papežu pravico, da se zavzema za delavce, v katoliških vrstah pa so menili, da pomeni zavzemanje za delavce nevarnost, saj so delavci pomenili izziv za ustaljeni družbeni red, ker so nastopali kot nov družbeni stan, ki je napovedoval porušenje dotedanjih družbenih razmerij. Od tod ni daleč do revolucije. Razumljivo torej, da je tudi Jeglič zapisal v svoj Dnevnik, da je Krek veliko naredil za narod, vprašanje pa, če tudi za Cerkev. Krek je za razliko od Ušeničnika menil, da bo prišlo do ločitve Cerkev in države in da se bo treba sprijazniti s takim družbenim redom. Danes se znova veliko razpravlja o laičnosti in s tem se na novo postavlja vprašanje vloge Cerkev v družbi. Eno je gotovo. Po prepričanju številnih teologov in v smislu zadnjega cerkvenega zbora je treba danes sprejeti pluralnost civilne družbe in znotraj tega imajo svoje mesto tudi Cerkev in kristjani.

/stran 5
Janez Juhant

Pomagajmo rojakom v stiski!

Za žrtve neurja v Sloveniji
zbiramo prispevke na
upravi NG v Gorici in Trstu.
Zbrana sredstva bomo
izročili Slovenski karitas.
Pomagajmo ljudem, ki so
izgubili streho nad glavo!

Obvestilo

V tej številki smo nameravali objaviti intervju s kandidatom za predsednika Republike Slovenije Alojzom Peterletom, a sta doslej odpadla že dva dogovorjena termina za pogovor. Upamo, da bomo intervju le naredili za naslednjo številko.

Uredništvo

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

z obrazom
svojega časa

abonmajska
sezona 07/08

www.teaterssg.it

Evropske teme - Naše teme

Baskovski deželni glavar Ibarretxe daje ultimatum Zapateru in teroristični organizaciji ETA

Povprečni bralec enači konflikt med Baski in Španci s konfliktom med teroristično organizacijo ETA in centralno špansko vlado, saj skoraj vsa javna občila zadeve prikazujejo v tej luči. Pri tem pa sredstva javnega obveščanja zamolčijo dva bistvena podatka. Prvi je preprosta ugotovitev, da

Juan Jose Ibarretxe

je danes ETA navadna kriminalna organizacija, v marsičem podobna siciljski mafiji, ki jo vodi radikalna nacional-komunistična levica. Svoje delovanje finansira z mednarodnim prekuščevanjem orožja in z revolucionarnim davkom, ki ga baskovski podjetniki morajo plačevati, da lahko sploh opravljajo svoje posle. Drugi zamolčani podatek, ki je še pomembnejši, pa je ta, da ETA še zdaleč ne uživa večinske politične podpore niti med baskovskimi narodnjaki. Njeno politično krilo je do pred kratkim predstavljala stranka Batasuna, katere vodstvo je v prejšnjih dneh španski državni javni tožilec Baltasar Garzon skoraj v celoti spravil za zapah in ki je na zadnjih deželnih volitvah pod imenom PCTV (Teritorialna komunistična stranka Baskije) zbrala dobrih 12% glasov proti 38% PNV.

Večinski del baskovske družbe se torej prepoznava v Baskovski narodni stranki (PNV), ki je med drugim ena najstarejših političnih strank v Španiji in ki je statutarno vezana na vrednote demokracije. Vodstvo te stranke ima vse od utrjevanja demokracije v Španiji v rokah vlado Baskije in je na vsedržavni ravni dokaj modro znala zagotavljati politično preživetje tako Aznarjevi desnosredinski vladi kot tudi Zapaterovi levosredinski vladi. PNV, o katerem se malo govori, je v ospredje stopil

zopet prejšnji teden. Prekinitev pogajanj med socialistično špansko vlado in ETO po atentatih le te je namreč znova zamrznila mirovni proces, aretacija vodstva že leta 2005 razpuščene stranke Batasuna pa bo zadeve verjetno še zaostrela. V trenutku, ko je torej proces reševanja baskovskega vprašanja ubral nevarno pot, je dokaj odgovorno in trezno začel s svojo politično akcijo tudi baskovski deželni glavar Juan Jose Ibarretxe. Kot prepričan demokrat, še bolj pa kot oseba, ki ni vključena v logiko "enonacionalne" države, se namreč zelo jasno zaveda, da se baskovsko vprašanje lahko reši le, če bo baskovska družba sposobna premagati terorizem. To pa je mogoče samo s premoštvijo političnega spora med baskovsko družbo in centralno vlado, ki se zelo jasno odraža v zavrnitvi novega statuta za Baskijo, odobrenega v baskovskem deželnem parlamentu z absolutno večino glasov. Ta politični spor predstavlja namreč danes tisto zaledje, ki omogoča ETI preživetje.

V duhu preraščanja tega spora je Ibarretxe 28. septembra letos predstavil baskovskemu parlamentu podrobno izdelan načrt, s katerim naj bi španska družba v celoti začela sistematično kanalizirati energije za reševanje baskovskega vprašanja. Ibarretxejeva ideja je dokaj enostavna. Ob ugotovitvi, da ETA ni držala besede o premirju in da Madrid z zavrnitvijo novega statuta Baskije ni priznal Baskom pravice, da sami odločajo o svoji prihodnosti, namerava 25. oktobra leta 2008 razpisati deželni referendum. Referendum naj bi po njegovem mnenju ratificiral ali pa zavrnil politični dogovor med Baskijo in centralno vlado, ki naj bi ga sam dosegel do junija 2008 in bi ga naknadno Baskovski parlament odobril. V primeru, da bi do takega dogovora ne prišlo, pa bi sam vseeno razpisal referendum, ki sicer ne bi imel pravomočne veljave, a bi dal močan signal vsem akterjem spora, da najdejo rešitev, ki bi Baskijo izvlekla iz spirale nasilja in obenem prerasla obstoječi politični spor med baskovsko družbo in centralno vlado. Ibarretxejeve ideje so torej zelo jasne. Španija, ki je sicer v izvajanju pravic narodnih manjšin izredno napredna za naša merila, se mora iz "enonacionalne" ureditve spremeniti v "večnacionalno" državo, po zgledu tega, kar se dogaja v Veliki Britaniji, kjer so reforme dosegle dokončno rešitev irskega konflikta in so dale vse večjo avtonomijo tako Škotski kot tudi Wellsu.

Peter Černic

Mednarodna politika

Rusija preizkusila najmočnejšo konvencionalno bombo

Ruska vojska je po lastnih navedbah uspešno preizkusila najmočnejšo neje-drsko bombo na svetu. Nova bomba, imenovana "oče vseh bomb", naj bi bila štirikrat močnejša od ameriške "matere vseh bomb" - Massive Ordnance Air Blast, poroča ameriška tiskovna agencija AP.

"Preizkusi so pokazali, da je nova bomba po učinkovitosti in zmogljivostih primerljiva z je-drskim orožjem," je izjavil na-

mestnik načelnika generalštaba ruske vojske Aleksander Ruhsin. Dodal je, da bo vojski omogočila "obrambo nacionalne varnosti in soočenje z mednarodnim terorizmom v katerikoli situaciji in regiji". Ameriška "mati vseh bomb", satelitsko vodena bomba za izstrelitev iz zraka, je doslej veljala za najmočnejše konvencionalno orožje. Zaradi uporabe nove vrste eksploziva naj bi bila nova ruska bomba štirikrat

močnejša od ameriške, čeprav vsebuje ruska bomba 7,1 tone eksploziva, ameriška pa več kot osem ton. Ameriška bomba ima tako moč enako enajstim tonam TNT, ruska pa 44 tonam, še poroča AP, ki navaja rusko televizijo. V prispevku so pokazali, kako so bombo s padalom odvrgli z bombnika Tu-160 in kako je nato na zemlji s silovito močjo eksplodirala.

STA

Na dnu...

MOJE PRIMARNE MOTNJE SO, DA NE MOREM VEČ PREBAVITI POLITIKE!

HODITE REDNO NA STRANKO?

GRUDINA

Čestitke

Spoštovana Mojca Kucler Dolinar Ministrica za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Ob prevzemu visoke in odgovorne državne funkcije Vam Slovenska skupnost, narodna stranka Slovencev v Italiji, izreka iskrene čestitke. Obenem Vam voščimo obilo uspehov pri vodenju pomembnega ministrskega resorja, ki ima odgovornost, da vodi vsestransko formacijo bodočih kadrov slovenskega razvoja na vseh družbenih področjih.

Slovenska skupnost
deželni tajnik
Damijan Terpin

Finančni proračun in socialni pakt

Politično stanje v Italiji še vedno napeto

Po daljšem premoru se vračamo k notranji italijanski problematiki, ki nujno odmeva tudi na evropski ravni, saj je v mnogih pogledih povezana s članstvom v Evropski uniji in prevzemom evra kot valute, ki je nadomestila liro. To velja še posebno glede gospodarskega razvoja in s tem povezanega letnega državnega proračuna, katerega primanjkljaj (negativna razlika med izdatki in prihodki), kot znano, ne sme presežati 3% vrednosti kosmate narodne proizvodnje. Italija že vrsto let to mejo prekoračuje, zaradi česar je deležna opominov in priporočil za spoštovanje omejenih omejitev. To ji težko uspeva zaradi starih državnih dolgov, za katere mora plačevati znatne letne obresti, in sicer povprečno v višini 60 milijonov evrov, tako da ostane za druge potrebe dosti manj finančnih sredstev.

Ko je lani krmilo vlade prevzela Prodijska levosredinska koalicija, si je zadal nalogo postopno ozdraviti državne račune in s tem vzpostaviti zdrave temelje za gospodarski zagon in družbeni razvoj. Zato je bilo neizbežno, da po eni strani skriči javne izdatke, po drugi strani pa poveča prihodke s pomočjo davkov in taks. To je bil sicer nepopularen, a krvavo potreben ukrep, da se ne povečuje javni dolg in podpre gospodarski zagon, ki je zadnja leta zastajal. Desnosredinska opozicija je proti tako zastavljenemu lanskemu državnemu proračunu zagnala velik politični hrup z obilno mero demagogije. V takšnem nekonstruktivnem ozračju se je morala Prodijska vlada prebijati skozi ozko grlo pičle večine v senatni zbornici, kjer so ji poleg opozicije delali težave tudi nekateri predstavniki skrajno levih skupin. Za vlado pa je bil izredno dobrodošel povečan priliv dohodkov v državno blagajno v tekočem letu, tako da si je lahko privoščila sestavo manj obremenjujočega proračuna za

prihodnje leto 2008, ki ne povečuje davčnega pritiska in hkrati predvideva razne olajšave za socialno šibkejšo sloje državljanov glede davka ICI na prvo stanovanje in povišanje najnižjih pokojnin. Vlada pripisuje omenjeno povečanje finančnih prihodkov poostreni politiki do davčnih utaj. Pridobljenih je bilo tako 1,3 milijard evrov.

V sredo, 3. oktobra, je gospodarski

dolg zmanjšal za polovico, bi država letno razpolagala s 35 milijardami evrov, ki bi jih lahko uporabila za razne investicije in tudi za znižanje davkov. Kljub temu mora vlada v mejah danih možnosti poskrbeti za

vsaj najbolj nujna javna dela, zlasti za prometne zveze (ceste in železnice) ter nuditi socialne storitve v korist potrebnih družin, socialno šibkejših skupin in posameznikov z nezadostnimi sredstvi za preživetje. V ta namen name-rava vlada v prihodnjih letih financirati zgraditev 80 tisoč stanovanj s sprejemljivimi najemnina-mi. Dalje gre omeniti olajšave v zvezi s plačevanjem znanega

Finančni minister Tommaso Padoa Schioppa

minister Padoa Schioppa v senatu predstavil državni proračun ali t.i. finančni maneuver za leto 2008. Že uvodoma je poudaril, da je vlada izpolnila obljubo, da finančni maneuver ne bo predvideval zvišanja davkov in drugih dajatev. To so omogočili večji davčni prihodki v državno blagajno na osnovi ukrepov lanskega "težkega" proračuna. Ni pa še mogoče znižati globalnega davčnega vijaka, ki tako ostaja pri 43 odstotkih bruto narodnega dohodka. Vlada predvideva, da se bo davčni pritisk začel nižati leta 2009. Ostal bo tako še naprej eden najvišjih v državah Evropske unije. Celoten državni dolg namreč znaša 1600 milijard evrov, za katerega mora država odplačevati obresti v višini od 60 do 70 milijard evrov letno. Ko bi se državni

proračun ali t.i. finančni maneuver za leto 2008. Že uvodoma je poudaril, da je vlada izpolnila obljubo, da finančni maneuver ne bo predvideval zvišanja davkov in drugih dajatev. To so omogočili večji davčni prihodki v državno blagajno na osnovi ukrepov lanskega "težkega" proračuna. Ni pa še mogoče znižati globalnega davčnega vijaka, ki tako ostaja pri 43 odstotkih bruto narodnega dohodka. Vlada predvideva, da se bo davčni pritisk začel nižati leta 2009. Ostal bo tako še naprej eden najvišjih v državah Evropske unije. Celoten državni dolg namreč znaša 1600 milijard evrov, za katerega mora država odplačevati obresti v višini od 60 do 70 milijard evrov letno. Ko bi se državni

proračun ali t.i. finančni maneuver za leto 2008. Že uvodoma je poudaril, da je vlada izpolnila obljubo, da finančni maneuver ne bo predvideval zvišanja davkov in drugih dajatev. To so omogočili večji davčni prihodki v državno blagajno na osnovi ukrepov lanskega "težkega" proračuna. Ni pa še mogoče znižati globalnega davčnega vijaka, ki tako ostaja pri 43 odstotkih bruto narodnega dohodka. Vlada predvideva, da se bo davčni pritisk začel nižati leta 2009. Ostal bo tako še naprej eden najvišjih v državah Evropske unije. Celoten državni dolg namreč znaša 1600 milijard evrov, za katerega mora država odplačevati obresti v višini od 60 do 70 milijard evrov letno. Ko bi se državni

Alojz Tul

Povejmo na glas

Ko je vse težje zaupati

Nedavno je bila objavljena raziskava, iz katere jasno izhaja, da v Italiji upada zaupanje v institucije. Naj gre za parlament, vlado, sindikate, veliko industrijo, predsednika republike, v odnosu do vseh naštetih, se je zaupanje samo v letošnjem letu razvidno zmanjšalo, kar velja tudi za sodstvo, Evropo in policijo, le da v mnogo manjši meri. Večini najpomembnejših institucij torej v vse manjši meri uspeva ljudem zagotavljati občutek varnosti in gotovosti. Zmanjšuje se torej prepričanje, da osrednji družbeni nosilci in poverjeniki učinkovito skrbijo za red, pravičnost ter se kar najbolj pravilno odločajo v imenu vseh in za vse. V kolikor je tako, to pomeni, da ne živimo v posebno prijetnih razmerah, saj je prizadeto zaupanje, nepogrešljiva dobrina našega osebnega in družbenega življenja.

Človek potrebuje zaupanje in vero v sočloveka in ju kljub razočaranjem vedno znova išče in želi najti. Ne moremo namreč verjeti le vase in se le nase naslanjati, te moči nimamo in ne moremo imeti. Živimo kot neskončna množica posameznikov, od katerih vsakdo potrebuje drugega, potrebuje druge. Prepričanje, da bom v drugih našel svojo dopolnitev, da bom v drugih našel pomoč v stiski in oporo v trenutkih osamljenosti, temu prepričanju se pravi zaupanje in vera v človeka. In kadar je to zaupanje omajano in prežeto s slabimi izkušnjami - kot npr. v primeru osrednjih državnih institucij - tedaj je na delu obremenjujoče prepoznanje: našega zaupanja niso opravičili tisti, v katere

smo iskreno verjeli in katerih zanesljivost smo še kako potrebovali in jo potrebujemo. Ne nazadnje smo iskreno verjeli in še verjamemo v demokracijo kot trden sistem delovanja vseh temeljnih institucij in sedaj očitno tudi demokracija kaže razpoke in manj lepe strani svojega obraza.

Verjetno se bo naše nezaupanje povečevalo, ker ni na obzorju nobene druge družbene vizije, živimo v obdobju, ki še ni nakazalo obrisov nove prihodnosti. Vse naše institucije bodo zato ostale in obstale, demokracija, ki je dandanes obeležena s porabništvom in globalizacijo, bo živela naprej, le da bodo njene razpoke vse večje in bo naše zaupanje vse bolj načeto, vendar si ne bo moglo pomagati. Še več: ker se bodo institucije zavedle, v kolikor se že niso, da so nenadomestljive, bodo lahko postale še bolj vzvišene in ohole ter bodo te svoje lastnosti vse bolj odkrito kazale. Materialne dobrine se bodo vedno bolj vrinjale v naše življenje, globalizacija v imenu demokracije bo v svetu vse vplivnejša in ostrejša vse do trenutka, ko se bo prikazala nova vizija, ali pa bomo nemara spremenili sedanjo smer in jo oplemenitili.

Ob vsem tem nam ne ostane drugega, kot da vsaj v svojem zasebnem življenju ustvarjamo prostor za zaupanje: da smo do soljudi iskreni in prijazni, da jim pomagamo, če so potrebni pomoči, in da jih poslušamo, kadar se na nas obrnejo s svojo stisko. Vse to pa ni malo, nasprotno, zatrdno je največ, kar sploh obstaja.

Janez Povše

POGOVOR Uroš Breški in Primož Gulin

Prva Slovenca na Iron Bike-u, najtežji etapni gorsko kolesarski dirki na svetu

Konec julija je v t.i. olimpijskih Alpah v Piemontu potekal že 14. Iron Bike, ki velja za najtežjo etapno gorsko kolesarsko dirko na svetu. Zaradi dolžine - približno 700 kilometrov - si dirka res ne bi zaslužila naziva "najtežja na svetu", a udeleženci so morali v osmih dneh premagati več kot 25.000 metrov višinske razlike po planinskih poteh in kolo-vozih, kar je zahtevalo dobro tehnično podkovanost in nečloveške napore. Letošnje, že 14. izvedbe sta se med 144 tekmovalci iz 16 držav prvič udeležila tudi dva Slovenca, predstavnika ekipe Hit Universe of Fun, sicer pa člana novogoriškega kolesarskega kluba Djak, Uroš Breški in Primož Gulin. Po osmih dneh ubijajočih vzponov in nevarnih spustov ter številnih odsekih, kjer drugače kot z biciklom na ramenih ni šlo, kar ni samoumevno, saj je več kot tretjina tekmovalcev odstopila zaradi izčrpanosti, poškodb ali okvar koles. 34-letni Uroš je bil na koncu v absolutni konkurenci 15. (12. v svoji kategoriji), štiri leta starejši Primož pa 68. oziroma 44.

Kako so potekale priprave na Iron Bike?

UROŠ: S pripravami sva začela že pozimi, ko sva kolesarila pretežno po ravnini in tako poskrbela za dobro podlago. Razlika od običajnih treningov je bila predvsem v tem, da sva bila več ur na kolesih, kolesarjenje pa sva kombinirala tudi s hojo, saj sva vedela, da si je treba na Iron Bike-u zaradi zahtevnih vzponov in divjih spustov bicikel večkrat oprtati tudi na ramena. Izbirala sva pač take trase, kjer je bilo treba kolesa tudi nositi. Če bi imel možnost vrniti se v

priljavljano obdobje, bi v treningu vključil še več nošenja kolesa, saj je bilo treba na 700 kilometrov dolgi progi prehoditi kar kakšnih 50 kilometrov.

PRIMOŽ: Od novembra dalje, ko sva začela z ravninami, sva v povprečju prekosarila tisoč kilometrov na mesec. V obdobju dirk se je na število mesečno nabralo še več kot tisoč kilometrov. Treninji so bili res dolgi. Na enem svojih daljših sem šel na primer iz Nove Gorice do vrha Matajurja in nazaj, kar je okrog 160 kilometrov.

Sta še kako drugače skrbela za razvoj kondicije in moči?

UROŠ: Sam sem kolesarjenje pozimi kombiniral še s fitnesom, dva do trikrat na teden, in s tekmo na smučeh.

PRIMOŽ: Tudi jaz sem hodil v fitnes, kar pa se je izkazalo za zgrešeno, saj sem pridobil preveč mišične mase, preveč kilogramov. Pri kolesarjenju navkreber to ni ravno prednost. Za kolesarje mojega tipa je Iron Bike preveč ekstremen. Preveč je vzponov. En sam klanec.

Kje se sicer najbolj pogosto podita z gorskimi kolesi?

PRIMOŽ: Veliko kolesarim po Krasu, Trnovski planoti in Brdih, po ravnini pa tja do izliva Soče, kjer je precej lepih makadamskih poti.

UROŠ: Vse zimske bazne treninge naredim s cestnim kolesom, in sicer bolj ali manj po Italiji, tja do Gradeža ali Vidma, kjer je sama ravnina, na gorskem kolesu pa potem podobno kot Primož; Kras, Trnovska planota oz. širše goriško območje.

Z organizacijo na Iron Bike-u baje nista bila najbolj zadovoljna. Zakaj?

PRIMOŽ: Iron Bike je pač tak, da skušajo organizatorji tudi z asketskimi razmerami v baznih taborih dirko narediti čim bolj ekstremno. Ne samo z zahtevnimi etapami. Gre za ekstremno dirko v vseh pogledih.

UROŠ: Mislim, da je že vnaprej dogovorjeno, koliko osipa mora biti med tekmovalci. Prireditelji sproti določajo pravila, da to dosežejo, kar naredi dirko še bolj zahtevno, ker ne veš točno, kaj vse te čaka na posameznih etapah.

PRIMOŽ: Ja, čakala so nas tudi presenečenja v obliki nenapovedanih vzponov.

Kje je potekala proga letošnjega Iron Bike-a?

UROŠ: Proga je potekala bolj ali manj po italijanskih olimpijskih Alpah blizu meje s Francijo. Štart je bil v kraju Entrancque v piemontski provinci Cuneo, cilj v Sauze d'Oulx. Vmes sta nas dve etapi popeljali čez mejo v Francijo. Bili smo tudi v Pregelatu, šli smo mimo Sestriere, to so vsi kraji, kjer so se odvijale zadnje zimske olimpijske igre. Proga nas je vodila tudi do znamenite trdnjave Fenestrelle, kjer nas je čakala zanimiva

točka. Do kontrolne točke pred zadnjim odsekom, na višini 2750 metrov, sem žal prikolesaril kot 59. Škoda.

Kako je potekal običajen dan na Iron Bike-u?

UROŠ: Vstajali smo med peto in pol in šesto zjutraj. Štart je bil običajno ob osmih. Do takrat smo pozajtrkovali, popravili šotore in vso prtljago, omejeno na 30 kilo-

gramov, oddali organizatorjem, da so jo prepepeljali na cilj naslednje etape. Prvi dan smo štartali vsi skupaj, potem pa posamično, po vrstnem redu od zadnjeverščenega do vodečega tekmovalca. Kolesarjenja je bilo vsak dan za sedem do devet, deset ur.

PRIMOŽ: Zame tudi enajst in več. UROŠ: Po prihodu na cilj je bilo treba postaviti šotor, oprati in servisirati bicikel, predvsem pa ves čas jesti, ker sicer ni mogoče obnoviti moči in telo pripraviti na nove napore.

Zvečer, včasih pa tudi zjutraj, kakor je pač prirediteljem bolj ustrezalo, so nam predstavili traso naslednje etape in opozorili na zahtevnejše odseke. No, in potem, če si bil priden in ti je uspelo opraviti vse, kar je bilo treba, si lahko okrog enajstih legel k počitku. Kdaj je bilo najtežje?

PRIMOŽ: Od sedmih etap mi je bila najtežja četrta. Bila je kratka, imela pa je izredno strme klance. Tam sem najbolj trpel.

UROŠ: V smislu preživetja je bila zame najtežja prva, ker smo štartali vsi skupaj, in to tako, kot da bi štartali na enodnevni dirki, kot da nas ne čaka še sedem dni pogajanja v klanec. Tempa nismo znali pravilno dozirati, težko pa je bilo tudi zaradi hude vročine, ki nas je vse zdelala. In potem pomisli, joj, tako sem zmatran, čaka pa me še sedem dni istega. V tekmovalnem smislu pa mi je bilo naj-

bolj težko, ko sem na zadnjih 40 kilometrih dirke in pred začetkom 15-kilometrskega vzpona zlomil menjalnik.

In potem?

UROŠ: Srečo sem imel, da je prišel mimo lokalni kolesar, ki je imel v bližini v kleti urejeno manjšo delavnico, saj sem se kakšnih 20 minut sam trudil, a mi zaradi izčrpanosti ni uspelo narediti tistega, kar

je potem uspelo na stoja, in sicer "rapporto fisso". To pomeni, da sem 15-kilometrski klanec zvozil v eni prestavi. No ja, v bistvu sem večji del prehodil.

PRIMOŽ: Saj tam smo vsi hodili. UROŠ: Vzponu je sledil položnejši del nad Sauze d'Oulxom, kjer sem ujel Primoža. Kar "priklopil" sem se mu na nahrbtnik, da me je malo vlekel, ker nisem mogel več. Vse do spusta, kjer sem mu ušel, spodaj sem ga pa počakal, tako da sva prišla vsaj eno etapo skupaj na cilj.

Kakšno je bilo vzdušje med tekmovalci, rivalsko ali so se sklepala tudi zavezništva in nova prijateljstva?

UROŠ: Vsak je vozil z določenim krogom ljudi. S tistimi, ki so bili pač približno enako pripravljeni. In v tem krogu so se potem ustvarjale neke vezi, ki so bile lahko

težavam celo pridobil eno mesto, se je grenak priokus razblinil. Se bosta prihodnje leto vrnila ali je bilo enkrat dovolj?

UROŠ: Letos sva opravila z najtežjo, prihodnje leto greva pa na največjo etapno MTB dirko na svetu, to je Cape Epic v Južni Afriki, za katero sva že vplačala štartnino. Na Iron Bike bi se pa še kdaj vrnili, a le pod pogojem, da bi imel spremljevalno ekipo in bi se lahko enakovredno kosal z ostalimi, ne pa da moram za vse poskrbeti sam. Vedeti je treba tudi, da kolesarji, ki so imeli spremstvo, niso nosili nahrbtnikov z najnujnejšim oziroma dodatnih treh kilogramov na hrbtnu. Če bi se vrnili na Iron Bike, bi se vrnili z namenom, da popravim uvrstitev.

Vajin naslednji cilj je torej Cape Epic. Zakaj je to največja gorsko kolesarska dirka na svetu?

PRIMOŽ: Zato, ker se je vsako leto udeleži tisoč tekmovalcev. To pomeni 500 parov, ker je pogoj za udeležbo tekmovalce v dvojicah. Dirka je dolga 900 kilometrov, v devetih dneh pa bo treba premagati 16.000 metrov višinske razlike. To je deset tisoč metrov manj kot na Iron Bike-u, tako da bo Cape Epic pisan bolj na mojo kožo. Lahko se bom izkazal po ravnini, kar na Iron Bike-u ni bilo mogoče, saj je bilo ravnih le 15 kilometrov. Vse ostalo je bilo gor dol, gor dol (smeh).

Že pred Iron Bike-om sta opravila kar precej zanimivih kole-

sarskih podvigov. Lahko nekaj besed še o slednjih?

PRIMOŽ: S kolesarjenjem se ukvarjam že dolgo, zadnjih pet let tekmujem predvsem na maratonskih oziroma ekstremno dolgih dirkah. Da mi daljše relacije ustrezajo, sem ugotovil med dopusti, ki so vedno v znamenju kolesarjenja. Leta 1999 sva s prijateljem prekosarila Tajsko in Laos. 2800 kilometrov v 34 dneh. Ker sem zaposlen v Hitu, sem prišel pred leti na idejo, da bi prekosaril razdaljo od Nove Gorice do Hitove igralnice v Črni gori. Tudi v vodstvu podjetja so imeli za to posluš. In sem šel dol in še naprej, vse do albanske meje. Naslednje leto sva se z Urošem odpravila do Hitove igralnice v Sarajevu. Kljub temu da sva imela na kolesih s seboj vso prtljago, sva 550 kilometrov dolgo pot prekosarila v treh dneh. Tam sva se tudi nekako odločila, da se preizkusiva na Iron Bike-u. Sam sem sicer že prej razmišljal o udeležbi na kakšni res ekstremni dirki, dejstvo pa je, da predstavlja takšen podvig velik finančni zalogaj. Dirka, kot je recimo Cape Epic, zahteva, če vsteješ se kolesi, ki jih med tako preizkušnjo tako rekoč uničiš, okrog 10.000 evrov za dve osebi. In to je velik strošek. Če ne dobiš sponzorjev, moraš biti res premožen, da si lahko nekaj takega privoščiš.

UROŠ: Ti pa si bolj tekmovalno kot potovalno usmerjen, ne?

UROŠ: Ja, glede na to, da je bilo moje prvo in za zdaj edino popotovanje s kolesom lanskoletni "izlet" do Sarajeva, nisem ravno kolesar popotnik. Začel sem pač s tekmovalji v cross country-ju, potem pa sem predsedal na maratone. Lani sem se preizkusil tudi v 12-urni dirki. Tam sem zmagal. In prav zaradi tega me mika, da bi se drugo leto preizkusil tudi na 24-urni dirki. V Italiji obstaja pokal Štirih ali petih dirk, na katerih se vozi 24 ur z gorskimi kolesom. Vsaj eno bi rad odpeljal.

Koliko prekosarila na leto?

PRIMOŽ: Letos bom prekosaril okrog 12.000 kilometrov, lani se jih je nabralo nekoliko manj, 9000.

UROŠ: Sam sem do zdaj prekosaril 11.000 kilometrov, do konca leta pa jih bo verjetno okrog 15.000.

Je kolesarjenje na vajinem ni-voju drag špas?

PRIMOŽ: Ja, ni ravno poceni. Ima pač vrhunsko kolesa, zato je oprema z rezervnimi deli precej draga.

UROŠ: Dovolj zgovoren je že podatek, da sem imel na Iron Bike-u samo v zadnjih dveh urah dirkanja 500 evrov stroškov. 500 evrov pa ni malo, ne?

Še zadnje vprašanje za oba, če ne bi kolesarila, bi...?

PRIMOŽ: Težko si zamišljam življenje brez kolesarjenja. Ne vem, verjetno bi se bolj posvetil svojemu drugemu hobiju, to je kmetovanje oziroma pridelovanje bio vina in bio zelenjave. Ja, najbrž bi se s tem bolj intenzivno ukvarjal.

UROŠ: Če bi živel v krajih, kjer je dovolj snega, bi bil to tek na smučeh. V vsakem primeru pa bi bil to neki vzdržljivostni šport.

Nace Novak

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV Prvo srečanje o pok. Škofu Bellomiju

"Sveti tržaški Cerkev sem se daroval v celoti"

Teško je biti škof, še težje pa je biti tržaški škof. S temi besedami, ki odražajo pronicljivost njegove sintetične spretnosti, je škofenjski kaplan g. Dušan Jakomin povzel devetnajstletno obdobje božjega poslanstva, ki ga je pokojni škof Lovrenc Bellomi opravil v tržaškem mestu in tamkajšnji škofiji. Lik pok. škofa Bellomija je namreč v polnosti zaživel na prvem večeru letošnje sezone Društva slovenskih izobražencev. O škofu Bellomiju, ki je iz oddaljene Verone prišel v Trst, da bi nadomestil dotedanjega vodjo tržaške škofije Antonia Santina, so spregovorili Tomaž Simčič, g. Dušan Jakomin, Peter Močnik in sedanji tržaški škof Evgen Ravignani, ki je pok. škofa Bellomija nasledil 4. januarja 1997. Sinteza g. Jakomina je v besedah ostalih govornikov dobila drugačne odtenke, vsi pa so jasno izpostavili dejstvo, da je pok. škof Bellomi mnogo prispeval za enotnost tržaške Cerkve in za premoščanje hudih razkolov, ki so tržaško tkivo bremenili pri dejanskem in popolnem doživljanju Kristusovega evangelija.

"Za tržaško Cerkev je mnogo dal in mnogo pretrpel", je dejal prav na začetku svojega posega Bellomijev naslednik, g. Evgen Ravignani. V naše mesto se je škof Bellomi globoko vživel, "kar ga je stalo ogromnega uma, truda in srca". Ne glede na rane, ki tedaj še niso ozdravele v pozabljene brazgotine preteklih bolečin, je g. Bellomi verjel v prepričanje, da mora Cerkev obstajati kot telo, ki izpričuje svoje poslanstvo v enotnosti škofijskih med sabo si različnih komponent: Cerkev mora biti za celotno mesto. Škof Bellomi se je zavedal kompleksnosti

Trsta, njegovih etničnih trenj in socialnih stisk. "Želel pa je, da bi nad vsem prevladala kultura miru, ki bi se morala udejanjiti po smernicah doslednega evangelija. Žal pa ga niso vsi razumeli, zaradi tega je veliko trpel. Pravil je vendar, da edinost ni utopija: edinost lahko postane stvarnost le tedaj, ko ljubimo drug drugega." Zato pa da ljubezen sploh obstaja, je treba najprej sprejeti vase spoštovanje raznolikega mozaika vrednot in kultur drugačnega, "saj se v Kristusovi ljubezni

vsi priznavamo za brate". Peter Močnik in Tomaž Simčič sta bila v času Bellomijevega škofovanja kot predstavnika mlajše generacije dejavna v cerkvenih organizacijah. Simčič se je med drugim spomnil prve slovenske maše, ki jo je g. Bellomi kot novoimenovani tržaški škof daroval ob prazniku Brezmadežne Device v stolnici sv. Justa. Tedaj je g. Bellomi v slovensčini dejal, da smo eno telo v Kristusu in da je naša trdnost v mnogoterosti: slovenska beseda je končno spet dobila v mestni stolnici svoje dostojanstvo, česar nekateri prisot-

ni niso sprejeli in iz protesta so zapustili baziliko. Že takrat je bilo videti, kako pošten bi postal odnos škofa Bellomija do slovenske manjšine in slovenske besede. Slednje se je dosledno učil zaradi nujne, da bi se približal slovenskemu verniku in njegovemu najglobljemu doživljanju vere. "To ni bila razumska poteza škofa Bellomija, bila je intimna izbira", je dejal Simčič, ki se je tudi spomnil hudih polemik oz. pravih medijskih napadalnih kampanj, katerim je bil škof Bellomi

lahko zapisal v svoji oporoki: "Sveti tržaški Cerkev sem se daroval v celoti." G. Jakomin je med drugim človeške sposobnosti in duhovniško gorečnost škofa Bellomija spoznal ob treh pomembnih dogodkih, med škofijskim zborovanjem leta 1978, med mestnim misijonom leta 1989 in med papeževim obiskom leta 1992: slednji dogodek se je zaradi političnih napetosti italijanske desnice prevesel za pok. škofa Bellomija v pravo kalvarijo, kateri je vsekakor bil kos.

"Škofijski pastoralni svet je tedaj prevetril marsikatero starinsko miselnost, Škofijska komisija za mladinsko pastoralo pa je bila predvsem dejavna v smeri strpnosti in težila je po medsebojnem sodelovanju", je dejal Močnik. "Znotraj tržaške Cerkve se je v tistih letih marsikaj spremenilo: veliko tedanjih mladih, ki so bili deležni Bellomijevega duha, so nato postali politiki in spomin na škofove besede jih do danes ni zapustil", je opazil odvetnik. "Msgr. Bellomi je sprejel škofovsko službo v Trstu v dobi, ko je bil položaj našega mesta težak: še so bile vidne posledice povojnega obdobja, mesto je doživljalo izrazit propad ekonomskih struktur, število rojstev je upadalo, v Trstu je bilo število ostarelih in na rob postavljenih ljudi veliko, na dan pa so predvsem silila izrazita socialna in politična nasprotovanja, ki so bila še najbolj opazna v razmerju med dvema v Trstu najštevilnejšima jezikovnimi skupnostima. To se je odražalo tudi v Cerkev". Tako je g. Jakomin orisal zapleteno stvarnost, v katero je Božja roka postavila msgr. Bellomija kot vodjo tržaške Cerkve. "Škof Bellomi je takoj na začetku svojega škofovanja želel spoznati svoj novi kraj službovanja"; Trst je bilo mesto vernih in nevernih, tako imenovani svet oddaljenih, posebno pa intelektualcev. "V nekem smislu sem mu v tem spoznavanju pomagal, ko me je za to prosil. S tega vidika je bil izredno dejaven in se je rad razdajal do dna. Mirno je

lahko zapisal v svoji oporoki: "Sveti tržaški Cerkev sem se daroval v celoti." G. Jakomin je med drugim človeške sposobnosti in duhovniško gorečnost škofa Bellomija spoznal ob treh pomembnih dogodkih, med škofijskim zborovanjem leta 1978, med mestnim misijonom leta 1989 in med papeževim obiskom leta 1992: slednji dogodek se je zaradi političnih napetosti italijanske desnice prevesel za pok. škofa Bellomija v pravo kalvarijo, kateri je vsekakor bil kos.

Igor Gregori

Od cinizma k resnici

Samo v tem duhu cinizma je mogoče razumeti besede predsednika Zveze borcev Janeza Stanovnika: "Doma premetavamo kosti in iz tega delamo politični šov, potem pa nam je čudno, če sosedje sprožijo vprašanje fojb" (8.9.2007). Jasno je, da so to besede bolnega duha, v katerih pa bodo nekateri videli očetovsko skrb za prihodnost mladih generacij. Res, kakšna dobrota, kakšna pozornost tega človeka do prihodnosti! V resnici pa je ta skrajni cinizem brezupen beg pred resnico. Gre za besede najtežjega sodelavca Edvarda Kardelja, podpredsednika povojne jugoslovanske vlade, ki je 25. junija 1945 poslal Borisu Kidriču naslednji ukaz: "Proglašena bo amnestija. Nimate torej nobenega razloga biti tako počasni v čiščenju kot doslej." Skratka: Pohitte! Če svojega dela ne boste naredili v največjem možnem obsegu, boste odgovarjali pred prihodnostjo! Teža ukaza enostavno ni mogoče komentirati. In če človek, ki izhaja iz tega kroga, danes govori o "premetavanju kosti", že drugič dela vnebovpijočo krivico nedolžnim žrtvam in nam vsem. Vsakokrat je prihodnost služila kot izgovor, alibi: v imenu prihodnosti zamolčimo preteklost. Za to je prejšnji režim poskrbel tudi tako, da je pred demokratičnimi spremembami počistil arhive. In če bomo hoteli v prihodnosti kaj več izvedeti o svoji preteklosti, bodo morali naši zgodovinarji oditi v Beograd ali v Moskvo, kjer takšne arhivske čistke niso bile storjene.

Virus cinizma pa je narodno telo prizadel veliko globlje. Odraža se tudi v razmišljanju medijev: svetoskrunskih besed Janeza Stanovnika o premetavanju kosti mediji enostavno niso komentirali ali so kvečjemu zapisali: "bil je oster". So to res prave besede zanj?! Kakor globoko seže cinizem medijev, ki teh besed niso znali ovrednotiti z vidika resnice, tako visoko seže cinizem besed, s katerimi mediji ne nehajo označevati papeža Benedikta. Njegov zadnji obisk v Avstriji je novinarka in Delu povzela kar pod oznako: "več kakor osemdesetletni stavec" in v tem slogu tudi izvedla vse svoje pisanje. So to besede, ki jih sme novinar izbrati za enega največjih duhov sodobnega časa, ki obenem predstavlja več kakor milijardo katoličanov? Te besede sam razumem tudi kot globoko žalitev vseh katoličanov, zlasti na Slovenskem, ki dobiva neštete podobe. Takšnih besed doslej v istem mediju nisem zasledil na račun Fidela Castra, Bin Ladna ali koga iz njunih vrst. S podobnim cinizmom je bila v istem mediju zapisana tudi misel, da je kardinal Rode, ki nesporno velja za soustvarjalca slovenske demokracije, grožnja tej isti demokraciji. Takšno pisanje razumem kot reprodukcijo cinizma, ki ga je ustvaril prejšnji lažni sistem in je globoko prizadel duha na Slovenskem. Ta duh se sedaj rešuje cinizma in laži, mediji pa so z obema še globoko zaznamovani. Sprašujem se: sem mar res dolžan biti njihov odjemalec, če so nezmožni ponuditi uravnoteženo, objektivno resnico, ampak le podaljšujejo agonijo cinizma iz preteklosti? Nasprotno, mislim, da sem pred prihodnostjo odgovoren, če ostajam posrednik in podpornik takšnega cinizma! Kolikor mediji podaljšujejo nekulturo cinizma iz preteklosti, so le podaljšana roka institucionalizirane laži, katere druga plat je cinizem. Laž in cinizem sta le dve strani ene in iste medalje. Z osvoboditvijo zgodovinskega spomina čaka slovenskega duha trdo delo ponovnega privajanja na resnico in osebno spoštovanje. Resnice brez osebnega spoštovanja ni in obratno. Brez resnice je duh mrtev: najprej zapade v cinizem, v nespoštovanje, naslednja postaja je smrt duha. To je nevarnost, pred katero stoji zahodna kultura, in pred to smrtjo papež opozarja.

/konec

Slovesnost v Repniču

Stoletnica kipa Matere Božje

S pominsko slovesnost smo obhajali v ponedeljek, 1. oktobra, popoldan, s sveto mašo na trgu v Repniču pred kipom Matere Božje. Sveto daritev je opravil domači župnik g. Jože Markuža, s petjem so sodelovali cerkveni pevci in navzoči verniki, ki so prišli tudi iz sosednjih

župnij. Evangelij in nagovor sta bila tudi v italijanščini zaradi novih italijanskih vaščanov. Skrbne gospe in žene so počistile in okrasile kapelico, prebarvale zunanjo železno ograjo in postavile napis z zlatimi črkami, 100 let. Po mašni daritvi so ponudile slaščice in pijačo. Občinska uprava iz Zgonika je poskrbela za varnost na trgu ter dostavila klopi in dve mizi. Udeležencem lepe slovesnosti in vsem, ki so poskrbeli za to praznovanje

bodisi z darovi ali cvetjem, se je zahvalil domači župnik. Prebral je tudi listino, s katero se tedanji lastnik hiše, ob kateri je sezidana kapelica, Jožef Stubelj iz Repniča obvezuje, da bo skrbel za to kapelico in kip Matere Božje tako on kot njegovi potomci. V primeru, da bi tega potomci ne storili, prosi krajevni župnijski urad v Zgoniku, naj poskrbi, da bo to znamenje "vedno in trdno stalo" na čast Božji Materi Mariji. V imenu županstva je listino podpisal krajevni občinski načelnik Martin Zenič in kot priča ključar Janez Milič. Nadškof

Francišek Borgia Sedej je dovolil blagoslovitev kipa in kapelice 2. julija 1907. Kip Matere Božje je izdelan iz kararskega marmorja in je ostal nepoškodovan kljub dvema svetovnim vojnama, domačini Stubelji so zanj vedno skrbeli. Lani je občinska uprava dala počistiti in delno popraviti okrušeni marmor na kapelici. Z obhajanjem stoletnice so bili še maloštevilni domačini zadovoljni, ker to znamenje vernosti, duhovnosti in slovenske vasi bo še dolgo stalo kot dokaz nekega časa, ki se izgublja.

JM

Skavti in mednarodnost

Slovenska zamejska skavtska organizacija skupno z italijanskimi brati združenja Agesci prireja v soboto, 13. oktobra, ob 18. uri v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici posebno srečanje ob 100-letnici skavtizma. Navzoči bodo lahko prisluhnili pričevanjem goriških skavtov, ki so se udeležili letošnjega jubilejnega jamboreeja v Angliji. Toplo vabljeni!

Evangelij

28. NAVADNA NEDELJA

2 Kr 5, 14-17; Ps 98; 2 Tim 2, 8-13; Lk 17, 11-19

V Stari zavezi so imeli gobavost za težko bolezen in za podobo greha. Mojzes je zaradi tega izdal zelo stroge predpise za gobavce.

Gobavci so se morali pokazati duhovniku, da je ugotovil bolezen. Prav tako je moral duhovnik ugotoviti morebitno ozdravljenje. Bolne so izločili iz družine. Bili so obsojeni na samoto in osamljenost. Če je tak bolnik srečal zdrave ljudi, je moral že od daleč vpiti, da je gobav, zato da so se mu umaknili. Lahko si mislimo, kako so ti nesrečneži trpeli.

Današnji Lukov evangeljski odlomek poroča o skupini desetih gobavcev, ki Jezusa milo prosijo za zdravlje. Jezus jih usliši, a jih po predpisih pošlje k duhovnikom, da ugotovijo obolevost. A ti so že med potjo ozdravljeni. Toda samo eden od njih se vrne k Jezusu in mu ganjen izreče hvalo za takšno milost. Je-

zus ga pohvali, še posebej zato, ker je Samaritan. Ostalih devet ne pokaže najmanjše hvaležnosti. Ostanjejo daleč od Boga kljub telesnemu ozdravljenju, ki jim omogoči vrnitev k domačim, domov. Duhovno so mrtvi. Nimajo vere, ki naj bi jih odprla Bogu. Jezus vpraša ozdravljenca, kje je onih devet, ker se je sam vrnil k Jezusu s hvaležnim srcem; njemu pa reče, naj gre v miru, vera ga je rešila (Lk 17, 19).

Hvaležnost do Boga, pa tudi do sočloveka, mora biti vedno na prvem mestu. Je sad vere. Ostalih devet si je gotovo predstavljal ozdravitev kot nekaj, kar jim je pripadalo zato, ker so bili člani Božjega ljudstva, izvoljen narod. Samaritanji ni prejel le telesnega zdravja, marveč tudi duhovno odrešenje, kar je najdragocenejše v srečanju z Jezusom.

Tudi usmiljeni človek, ki je razkužil rane nesrečnemu možu, jih obvezal ter dvignil moža na svoje živinče in ga pospremil do gostišča, o katerem govori Jezus v priliki o usmiljenem človeku, je Samaritan (Lk 10, 25-37). Ne misli nase, da ga razbojnik lahko napadejo in ubijejo. Zanj je pomemben človek, ki je padel

med razbojnik in mu je treba pomagati. Njegova varnost je brezpogojna pomoč človeku v stiski.

Prvo današnje berilo pripoveduje o čudežnem ozdravljenju gobavega Naamana, ki je bil vojskovodja aramskega kralja. Majhna deklica iz Izraela je postala služkinja Naamove žene, le-tej namigne, da je v Izraelu mož, ki čudežno ozdravlja. S tem je sprožila zanimanje in upanje pri gobavcu, da bi ozdravel. Aramski kralj mu gre na roko, čeprav je izraelski popolnoma gluha za Božji poseg v svetno dogajanje. Še sam vojskovodja o tem v začetku podvomil. Njegovi spremljevalci pa ga pripravijo na Božjo moč, ki je suverena in dostopna vsem ljudem dobre volje, ki zaupajo v Božjo pomoč. Bog namreč hoče rešenje vseh ljudi (1 Tim 2, 4), tudi poganov.

Biča pa lakomnost in neiskrenost. Želi pripeljati človeka do čiste vere in do neomajnega upanja ter do ljubezni. Prerok Elizej pokara kralja zaradi njegove ihten pripravi ozdravljenega vojskovodjo do izpovedi: "Zdaj vem, da na vsej zemlji ni Boga razen v Izraelu". Govori: "Tvoj služabnik

ne bo več daroval žgalne in klavne daritve nobenim drugim bogovom razen Gospodu". Prosi pa za oproščenje, ker bo le postopoma prekinil s pogansko navado. Elizej mu je tedaj rekel: "Pojd v miru!" (2 Kr 5, 15-19), ker je bil mož iskren.

Psalm nas uči, naj slavimo in hvalimo Boga. Vsi ljudje, ki se jim pridruži vse stvarstvo, naj razglašamo vsa mogoča Božja dela; vsi naj mu prepevajo!

Čudež ozdravljenega Naamana je imel prerok za znamenje enega Boga, ki vse dela dobro. Pismo mlademu škofu je spodbuda, naj ohranja zdravi nauk in spomin Jezusa Kristusa, ki je bil obujen od mrtvih, je človek, Davidov potomec in obenem je in ostane Bog, kakor je oznanjal v svojem evangeliju. Zanj prenaša celo verige, kakor bi bil hudodelec. Poudari pa zvestobo Boga, četudi je mi ne ohranimo. Zgled zvestobe imamo v svetnikih, ki so vse hudo v sebi premagali in so trpeli za evangelij.

V tem času se spominjamo posebno svete Tezeze Velike ali Avilske in svetega Ignacija, škofa v Antiohiji, mučenca.

PADOVA Generalni tajnik Italijanske škofovske konference msgr. Betori za medije Triveneta

"Bodimo kompetentni, pogumni, dosledni in ustvarjalni!"

Foto DPD

Vse, kar ima opraviti s človekom in s človeškim, ne more ne zanimati Cerkev. Zato Cerkev ima dolžnost (spre)govoriti in to name-rava delati še naprej. Cerkev ima namreč rada ljudi, zaradi česar je pomembno, da je prisotna tudi v sodobnih "areopagih", v svetu medijev. Ne oznanja nič drugega kot evangelij, kar je danes nadvse pomembno, saj smo priče krizi vrednot, informacije in komunikacije. Te misli je poudaril msgr. Giuseppe Betori, generalni tajnik Italijanske škofovske konference, ki se je v četrtek, 4. oktobra, v dvorani Pija X. v mestnem središču Padove srečal z uredniki in časniki katoliških medijev italijanskega severozhoda. Srečanje so priredili Škofovska konferenca Triveneta, deželna komisija za sredstva družbenega obveščanja in padovski katoliški tehnik La Difesa del popolo, ki v letošnjem letu proslavlja stoletnico neprekinjenega delovanja.

Priložnost je bila posebno praznična, saj - kot je v imenu katoliških tednikov povedal urednik pordenonskega glasila g. Bruno Cescon - je msgr. Betori v tem trenutku viden in dejaven protagonist italijanske Cerkev in družbe, saj opravlja službo, ki ga sili k javnemu nastopanju. To, kar dela, dela za Cerkev in ljudi, ki najprej živijo. Šele nato govorijo. Kot je povedal padovski nadškof Antonio Mattiazzo, je msgr. Betorija imenoval za generalnega tajnika CEI papež Wojtyła, Benedikt XVI. pa ga je lani potrdil za naslednje petletje.

Z umirjenimi in jasnimi besedami je ugledni gost v 55-minutnem govoru razpredel svojo vizijo o informaciji in komunikaciji Cerkev v Italiji. Teritorij, družba, družina: to so tri ključne besede, ki jih je našel na spletni strani tednika La Difesa del popolo in so ga navdihnile za ta poseg. Zanimarjati svet komunikacij ali podcenjevati njegov vpliv na človeško vest pomeni zapirati si pot pri evangelizaciji sodobne kulture. To se jasno vidi tudi pri članih krščanskih skupnosti, ki "sodijo in tolmačijo stvarnost pod vplivom popačenega, utilitarističnega in pragmatičnega humanizma, ki nima nič kaj opraviti s krščansko istovetnostjo". V tem smislu stojimo pred pravo informativno in komunikativno krizo tudi znotraj cerkvene skupnosti, je dejal msgr. Betori. Obregnil se je ob pisanje nekaterih velikih državnih dnevnikov, ki si radi privoščijo sistematično blatiti Cerkev in s tem povzročajo veliko škodo. Kultura, ki jo dihamo, je namreč "mozaik negotovosti", znotraj katere si vsakdo sestavi in zariše svojo pot v iskanju smislov in pomenov; kot bi več ne bilo trd-

nih tal pod nogami in bi ne mogli hoditi skupaj. T.i. tekoča družba je že mimo: vse manj je kohezivskih dejavnikov in vsakdo išče sam svojo usodo. Relativizem, ki tiči v ozadju te miselnosti, se ne ozira na moralno resnico in občo etiko, ampak sprejema dejstvo, da ne obstajajo niti najosnovnejša pravila in načela, ki bi bila skupna zakladnica vseh. Naša kultura je razdrobljena, alergična na načela in še bolj na avtoriteto. Tudi mediji prispevajo h gradnji tega ambivalentnega kulturnega in družbenega sistema. Njihova eksplozija, do katere je prišlo po zaslugi digitalnih tehnologij, pravzaprav oblikuje način dojemanja stvarnosti in soočanja z njo. Pomislimo na "zapping", ki vivisekira stvarnost v bežne vtise, ali na internet in njegov antidogmatični značaj, saj prav vsako mnenje

Foto DPD

ima "pravico do državljanstva". Novi mediji so tudi vedno bolj "prenosni", zato uporabniki niso vezani na noben kraj ali vzgojni kontekst, ampak so osredotočeni le nase. Taki mediji, ki poudarjajo skeptičen, individualističen in egocentričen pristop, pravzaprav prevzemajo mesto konkretnih osebnih izkušenj, saj nekaj obstaja, v kolikor smo o tem slišali, brali ali videli v sredstvih družbenega obveščanja. Hvala Bogu obstajajo tudi nasprotni primeri, kot npr. srečanje mladih s papežem v Loretu. Prav vsi, tudi mediji, so doživeli pravo presečenost ob čaru tako neposrednega in realnega komuniciranja. Ta dogodek je potrdil, kar so velevala že določila Drugega vatikanskega cerkvenega zbora, in sicer, da na področju medijev Cerkev ne sme ostajati v obrambi oz. kritični drži. "Tudi področje medijev nam pripada, saj ga dihamo in nas oblikuje." Zato moramo v njem nastopati ne kot pasivni gledalci, ampak kot akterji. Pomembno je, je pou-

daril msgr. Betori, da naše skupnosti vlagajo v posameznike, ki imajo dar komuniciranja, pa tudi v kakovost in razširjenost cerkvenih medijev. Cerkev naj danes komunicira na ravni časov, v katerih živi. "Prva naloga mora vedno biti osebe," saj razliko predstavljajo prav posamezna obličja, osebe. Pomemben je lik, ki zna ohranjati življenjski stik med evangelijem in kulturo. Nekdaj so to bili duhovniki, danes pa so to lahko vedno bolj strokovno usposobljeni laiki, ki bi lahko bili v oporo tudi katehistom, karitativnim delavcem ali liturgičnim animatorjem, tako da lahko vsa cerkvena skupnost na ustrezen način dojame današnji kontekst in osvobje jezik, ki bi bil razumljiv sodobnemu človeku. Cerkveni dokumenti svetujejo, da bi se taki liki iskali še zlasti med mlajšimi ljudmi, ki gojijo informativne, glasbene, medijske, umetniške, družbenokulturne in druge kompetence, poleg tega pa so občutljivi, iznajdljivi in pripravljeni ustvariti kaj novega. Seveda je potrebna tudi globoka cerkvena občutljivost.

Predavatelj se je nato zaustavil pri krajevnih medijih, ki jih je treba okrepiti, predvsem pa je potrebno posvečati posebno pozornost informacijski kakovosti in komunikativni učinkovitosti. Izogibati se moramo pastem, kakršna je npr. avtoreferenčnost: "Manj moramo govoriti o sebi, več pa pripovedovati o stvarnosti in svetu okrog nas v luči evangelija!" je večkrat podčrtal monsinjor. Druga nevarnost: "želja se izraziti" še ne pomeni "komunicirati". Pomembno je namreč vedeti, kaj hočemo povedati in na koga se obračamo. Tretjič: ne podcenjujemo pomembnosti informiranja: stvarnost je treba prikazovati na pravilen način tako, da se pripoveduje o življenju ljudi. Pomembno je tudi upoštevati pravila komuniciranja in kakovost kompetentnega poročanja. Na koncu še to: na učinkovit način je potrebno izpostaviti našo specifičnost: kaj lahko povem, česar drugi ne povedo? Kaj je izvirnega s krščanskega zornega kota? Ob vsem tem bi bilo pomembno ustvarjati priložnosti skupnega razglabljanja, razpravljanja, srečevanja in sprejemanja: to naj bo prostor, kjer naj se na ustvarjalni način razvija "inteligentna vere" v Jezusa Kristusa. Današnja družba namreč tvega izgubiti možnost komuniciranja: zato so pomembni kakovostno poslušanje, soočanje in dialog, ki hranijo pravo komunikacijo.

Bistveno področje prizadevanj Cerkev predstavlja družina, znotraj katere vsaka oseba sintetizira individualno in družbeno razsežnost. Zato Cerkev ne bra-

ni specifičnega kulturnega modela družine, ampak njeno bistvo, in sicer: razmerje med dvema spoloma in različnimi generacijami. Samo družina zmora povezovati ključne razlike človeškega izkustva, zato braniti tako družino pomeni braniti ljudi pred individualizirano družbo (Z. Bauman). Družina ima odločilno vlogo pri humaniziranju družbe in promociji človeka. Zato pomenita skrb in pozornost do družine v smislu stvarnega, vsakdanjega življenja navadnih ljudi obvezujočo oporno točko za cerkveno informiranje in komuniciranje. Povedati moramo, je dodal msgr. Betori, da italijanske družine niso samo tiste razbite in ločene, ampak tudi tiste, ki so se udeležile pobude Family day; mladi niso samo tisti v televizijskem studiju Velikega brata, ampak tudi tisti, ki so se v Loretu pogovarjali z 80-letnim "starčkom".

Danes imamo na razpolago veliko informacij, skupno z njimi pa ne osvajamo "osebne celovitosti in življenjske modrosti". Manjka poslušanje, manjka kontemplativen pogled na stvarnost, zaradi česar je človek v svoji notranjosti krhek in razklan med racionalnostjo, duševnostjo in duhovnostjo. Potrebne so "pavze tišine", da dojamemo prave razsežnosti dogodkov. Ko smo v tišini, slišimo Besedo. "Ko nas preglasa na tisoče zvokov, smo gluhi za Besedo in korak do Absurda je kratek." Potrebna je tudi vztrajnost: oznanjati moramo upanje, ki nima nič kaj opraviti s sanjami ali izvenzgodovinskimi projekcijami, ampak daje smer dogajanju. Vztrajati pomeni tudi znati živeti znotraj zgodovine, ne da bi izgubili razlogov za življenje. Naš čas krvavo potrebuje takih pričevalcev, ki bi s pogumom zaupali in se upirali nesmislu ter banalnosti zla. Čas, v katerem živimo, moramo ljubiti; ne smemo pa dovoliti, da nas negativni dogodki hipnotizirajo. Ohraniti moramo odprt pogled, sposoben dojemati bogastvo življenja: ustvarjanost župnij, neizčrpilive vire solidarnosti, nešteta pričevanja anonimnih svetniških življenj, dokaze velikodušnosti itd. Glavna vrlina cerkvenega komunikatorja naj bo navdušenje, ljubezen do stvarnega. Evangelij je mogoče oznanjati prav v vsakem "areopagu", trgu, mestu, hiši. Če o njem pričamo, lahko to postane začetek nove družbe. Potrebno je biti kompetentni, pogumni, dosledni in ustvarjalni. Pastoralna mora doživeti "kulturno preobrazbo", našo vero moramo okrepiti z močnejšo mislijo, ostanimo odprti za dialog z vsemi živimi komponentami družbe. Samo tako bomo znali posredovati prijateljsko komunikacijo v službi današnjega človeka.

DD

Kratki

30. obletnica razglasitve obnovljene koprške škofije

Dne 17. oktobra 2007 bo minilo 30 let, odkar je papež Pavel VI. izdal bulo z naslovom V prvih letih, s katero je obnovil staro koprsko škofijo in združil ozemlje dotedanje apostolske administrature v novo koprsko škofijo, ki jo je pridružil ljubljanski cerkveni pokrajini (metropoliji). Škof Janez Jenko je postal prvi redni škof obnovljene koprške škofije, ki so ji dodelili ozemlja goriške nadškofije ter tržaško-koprške in reške škofije na ozemlju Republike Slovenije. Slovesno razglasitev obnovljene in razširjene koprške škofije je 8. januarja 1978 v koprski stolnici ob navzočnosti slovenskih škofov in množice vernikov vodil tedanji apostolski nuncij v Beogradu, msgr. Michele Cecchini. Slovesnost ob 30. obletnici obnovitve koprške škofije bo januarja 2008. Ob tridesetletnici obnovljene škofije je koprski škof, msgr. Metod Pirih, zapisal, da je to "priložnost za hvaležnost Bogu, svetemu očetu Pavlu VI., škofu Janezu Jenku ter mnogim duhovnikom, ki so si prizadevali za ureditev škofije." Duhovnikom škof Pirih naroča, naj se: "pri sv. mašah na misijonsko nedeljo, 21. oktobra 2007, spomnijo dogodka pred tridesetimi leti." Ena od prošenj za vse potrebe naj bo posebej namenjena škofiji. Dodatne informacije dobite pri mag. Božu Rustji, tiskovnem predstavniku koprške škofije, GSM: 041/345-980, e-naslov: bozo.rustja@ognjisce.si

Na računu Karitas za prizadete v poplavah že 1,35 milijona evrov

Na računu Slovenske Karitas so za pomoč prizadetim v poplavah do danes do 13. ure skupno zbrali že 1,35 milijona evrov, je za STA povedal generalni tajnik Slovenske Karitas Alojzij Štefan. Kot je povedal na današnji novinarski konferenci, so preko župnijskih in škofijskih Karitas že razdelili 500.000 evrov pomoči, namenjene 1010 gospodinjstvom. Od omenjenih 500.000 evrov pomoči je približno 50 odstotkov razdeljenih na območju Škofijske Karitas Ljubljana, 35 odstotkov na celjskem območju, preostali delež pa na območjih Maribora in Kopra, je za STA pojasnil Štefan.

"Slovenska Karitas se je nemudoma odzvala na katastrofalne posledice neurja in vodne ujme na različnih območjih Slovenije," je na novinarski konferenci dejal Štefan in pojasnil, da so nemudoma sklicali strokovni svet Slovenske Karitas, ki je sprejel temeljne usmeritve za ravnanje mreže organizacij Karitas na prizadetih območjih. "Izkazana je bila velika medsebojna solidarnost škofijskih Karitas s tistimi, ki so utrpeli največjo škodo," je dejal. Ustanovljena je bila tudi posebna koordinacija strokovnih delavcev, ki izvajajo projekte pomoči na prizadetih območjih. Ta skupina bo po Štefanovih besedah bdela nad izvajanjem pomoči.

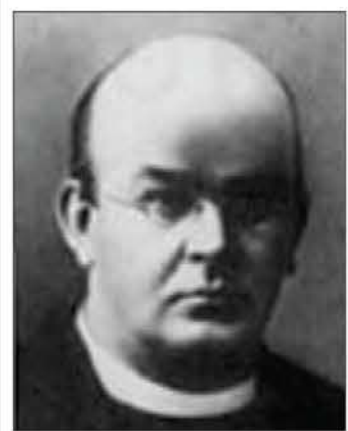
Iz skupine KD Holding pa so sporočili, da so tudi zaposleni skupine KD Holding ob nedavni vremenski ujmi začeli zbirati denarna sredstva za pomoč prebivalcem na prizadetih območjih. Pobudi so se pridružile še družbe skupine KD Holding, ki so podarile enak znesek, kot so ga zbrali zaposleni. V akciji Bodimo solidarni je bilo tako zbranih 45.000 evrov, so sporočili iz skupine.

S 1. strani

Krek in subsidiarnost

Če se je Cerkev v preteklosti težko sprijaznila z izgubo vodilne vloge v družbi, je danes samoumevno, da kristjani postajajo v družbi enakopraven partner vsem drugim skupinam civilne družbe. Subsidiarni družbeni red pomeni, da imajo vsi posamezniki in skupine

jih lahko uvažamo od drugod. Krek je s svojim delovanjem posegel tudi v subsidiarnost Cerkev. Cerkev po svetu in pri nas se od njegovega časa dalje spoprijema s težavo, kako različnim skupinam odpreti možnosti uveljavljanja v Cerkvi. Demokratični družbeni red, ki temelji na samostojnosti človeka kot osebe, je sicer eden izmed temeljev krščanskega nauka, je pa izziv za ustaljeno hierarhično zgradbo Cerkev. Kljub temu je subsidiarni red - torej red od spodaj - papež Pij XII. omenil tudi kot primeren za Cerkev in njeno delovanje. Cerkev naj bi upoštevala samostojnost in različnost oseb ter jih vpenjala v svoje delovanje. To je hotel tudi Janez Evangelist Krek in je poudarjal, da se morajo kristjani za to izobraževati. Drugi vatikanski cerkveni zbor je to različnost uradno potrdil, čeprav se zadnje časa v Cerkvi manj prakticira.

Težko je prepustiti nižjim, da delujejo skladno s svojimi spoznanji in znanjem. Cerkveni zbor je potrdil samostojno vlogo krajevnih cerkva in njihov pomen za življenje Cerkev v posameznih pokrajinah. Prav tako je zbor poudaril pomen in vlogo laikov - moških in žensk pri delovanju Cerkev. Škofje in duhovniki se težko privadimo na sodelovanje, a Cerkev je božje ljudstvo in mnogi verni danes boljše od klerikov vedo, česa Cerkev potrebuje. Treba jim je dati le primerno svobodo, da to uresničujejo. Vsi pa smo dolžni v veri sodelovati. To je bilo tudi glavno sporočilo Janeza Evangelista Kreka Slovencem in drugim narodom. In danes ni nič drugače. "Želi bomo mi na Jugu to, kar bomo sami pridelali."

Kratke

Vključi naj se tudi mestna četrt Sv. Gora-Placuta

Iz prvega seznama občin za vidno dvojezičnost, kot ga je na podlagi zaščitnega zakona št. 38 predlagal paritetni odbor, je razvidno, da so bile v občini Gorica upoštevane mestne četrti Štandrež, Pevma-Štmaver-Oslavje ter Podgora, kar velja seveda pozdraviti. Pri tem vsekakor preseneča dejstvo, da je iz navedbe izpadla mestna četrt Sv. Gora-Placuta. Znano je, da je slovenska prisotnost v tej četrti zelo izrazita in pri tem se je med drugim mogoče spomniti pomembnega seznama sedežev naših šol in organizacij, ki to prisotnost izpričujejo. Ugodno je, da ne gre za dokončni seznam, kar pomeni, da obstajajo možnosti za njegovo dopolnitev. Znotraj teh možnosti bi na vsak način morali napraviti razpoložljive korake za vključitev tudi mestne četrti Sv. Gora-Placuta, če ne prej, ob podpisu odgovarjajočih dekretov, za katere je pristojen deželni predsednik Furlanije Julijske krajine Riccardo Illy. / SSO

Sovodnje / Svetniška skupina Združeni o pobiranju odpadkov

Svetniška skupina Združeni je občinski upravi v Sovodnjah predlagala, naj se preuči možnost dogovora z goriško občino o izboljšanju storitev na področju ravnanja z odpadki. Predlog zadeva predvsem iskanje rešitve za pobiranje t.i. kosovnih odpadkov. Opozicijski svetniki predlagajo, naj bi te odpadke, v dogovoru z občino Gorica in družbo Iris, vozili na odlagališče na Majnicah. Ob tem ugotavljajo, da sta obe občini soudeleženi v istem podjetju (Iris) in da so se Sovodnje povezale z Gorico tudi v okviru načrta ASTER. Prav v luči sodelovanja med občinama bi veljalo razmisliti o ureditvi nadzorovanega odlagališča, t.i. ekološkega otoka, pri sežigalnici med Štandrežem in Sovodnjami in ki bi služil prebivalcem obeh skupnosti. Glede ravnanja s kosovnimi odpadki v Sovodnjah velja nekakšna začasna rešitev. Občani jih lahko sami peljejo na urejeno odlagališče v Moraro, kar pa je seveda povezano s precejšnjimi stroški in težavami. Drugačna ureditev v tem trenutku ni mogoča, smo slišali med razpravo na zadnji seji občinskega sveta. Z družbo Iris namreč še ni bila podpisana pogodba o ravnanju z odpadki in organizaciji zadevne službe v občini. Vprašanje naj bi se vendarle rešilo v prihodnjih mesecih. Svetnik Klemše je, po županovem zagotovitvi, da bodo predlog skupine Združeni upoštevali in z njim seznanili goriškega župana na bližnjem srečanju, spomnil, da je še zmeraj odprto tudi vprašanje saniranja lokacije nekdanje sežigalnice.

Dan raziskovalcev v šolskem središču

Namen je poudariti pomen raziskovanja na družboslovnem področju ter intelektualne rasti mladih. Akterja sta zato Slovenski raziskovalni inštitut in goriški družboslovni licej Simon Gregorčič. V petek, 28. septembra, se je skupina dijakov tretjega razreda poglobila v nadvse perečo tematiko nasilja med mladimi, izvedla anketo, izveličke raziskovalnega projekta pa so predstavili na posebnem srečanju v avditoriju slovenskih višjih šol. Strokovno pomoč je za SLORI nudila Norina Bogatec, med profesorji pa je dijakom sledila Sara Semec. Gre namreč za raziskovalno nalogo o razširjenosti nasilja med mladimi in o ustanovah, ki se ukvarjajo z nenasilno komunikacijo in pomgajo žrtvam nasilja. Anketo so izvedli med dijaki vseh šolskih smeri, ki so prisotne v centru. Anketiranih je bilo 232 dijakov, odgovori pa pravijo, da je nasilje sicer prisotno tudi med slovenskimi dijaki, vendar v manjši in nezaskrbljujoči meri. Gre za verbalno in tudi fizično nasilje, predvsem med najstniki, med anketiranci je 16% bilo žrtev nasilja, 17% pa jih je povzročilo nasilje. Glede informiranja o tem, katere so ustanove, ki nudijo pomoč, je med dijaki znanje zelo površno, nobeden od anketirancev se ni za pomoč obrnil na specifične centre, o tem problemu se namreč dijaki pogovarjajo predvsem s prijatelji.

ŠZ Olympia: treningi športne in športno ritmične gimnastike ter športnega plesa

Skoraj mesec dni je preteklo, odkar so se v telovadnici ŠZ Olympia po poletnem premoru ponovno pričeli tudi redni treningi športne gimnastike, športne ritmične gimnastike in športnega plesa za sezono 2007/08. Čez 60 deklic in dečkov, deklet in fantov je vpisanih v te gimnastično plesne skupine, trenirajo pa dvakrat tedensko: orodni telovadci pod vodstvom dveh novogoriških trenerjev, ritmičarke pod vodstvom trenerke

Skupina orodnih telovadcev in ritmičark v letošnji novi sezoni

Mije Ušaj Češčut in pomožnih vadiateljic Maje Devetak in Tine Paljk, športni ples pa vodi koreograf Damijana Češčut. Pri vseh treh panogah so mladi športniki in športnice razdeljeni v dve starostni skupini, pridno pa se že pripravljajo na prva telovadna srečanja in nastope. Vpisovanje v te skupine je seveda še vedno možno, in to kar med urami treningov: vsak ponedeljek in četrtek od 16. do 18. ure v telovadnici ŠZ Olympia, od 18. do 19. ure pa v baletni sobi Kulturnega centra Bratuž na drevoredu XX. septembra 85 v Gorici.

JEREMITIŠČE Kiparska kolonija sKultura

Navdušeni umetniki z dletom v roki sredi štandreških njiv

Foto DP

Od 6. do 13. oktobra poteka v Štandrežu kiparska kolonija, ki jo društvo sKultura 2001 prireja vsaki dve leti. Sredi obdelanih njiv Jeremitišča, starega jedra vasi, kjer kmečke domačije ohranjajo svoj čar, v teh dneh vse mrgoli, saj skupina pretežno mlajših umetnikov različnih narodnosti z dletom v roki neurtudno kleše umetnine iz lesa in kamna. Prireditelji četrtne izvedbe priljubljene pobude so jim naročili, naj ustvarijo skulpturo,

ki jim je najbolj pri srcu. Umetnine bodo nato postavili na posebne točke vasi; nabira se jih kar nekaj, tako da že razmišljajo o spletni strani z mapo nameščenih del in informacijami o njih. Umetniki so na delu vsak dan od 10. do 12.30, popoldne pa od 14.30 do 18. ure. Tokrat so prisotni Norma Antonini iz Spilimberga, Marco Bernot iz Gorice, Danijela Mršulja, Črnogorka, ki živi v Beogradu (na sliki), Teresa Cetani iz Matere, Peter Gotthardt iz Koroške, Ermanno

Plozzer iz Saurisa, Zoran Poznič iz Trbovelj. Prireditelj, ki jo organizira krajevna skupnost Štandrež v sodelovanju z društvi, ima mednarodni značaj, pokroviteljstvo pa so ji podelili goriška občinska in pokrajinska uprava ter občina Šempeter-Vrtojba; finančno sta jo podprli tudi dežela Furlanija Julijska krajina in Fundacija Goriške hranilnice.

Prejšnjo soboto je deževno vreme žal skalilo začetek prireditve. Prisotni so bili samo trije umetniki, ki so si izbrali kos še neobdelanega lesa. Pravo delo se je začelo v nedeljo, ko je na sinjem nebu zakraljevalo sonce. V prvih dneh tega tedna se je pojavilo še nekaj kiparjev, drugi so se jim pridružili kasneje. Razdeljeni so v dve skupini: ena se ukvarja z lesom, druga pa z nabrežinskim kamnom. Zaključna prireditve bo v soboto, 13. oktobra, ob 19.30 na trgu pred cerkvijo v Štandrežu. Udeleženci slavja, ki jim bodo na voljo tipične štandreške jedi in pijače, si bodo lahko ogledali sveže umetnine.

Mario Mučič, ki od blizu spremlja kolonijo-simpozij v imenu PD Štandrež in kot koor-

dinator, nam je povedal, da je vzdušje sredi belih šotorov na Jeremitišču zelo prijetno; "gostje so zelo navdušeni nad lepoto kraja, pa tudi nad lesom, iz katerega se rojevajo njihove stvaritve". Prireditelji so sicer pričakovali kaj več obiskov ljudi, ki jih tako srečanje lahko privabi.

Tudi predsednik krajevne skupnosti Marjan Breščak je izrazil svoje zadovoljstvo. Presenetilo ga je, da so se umetniki tokrat v glavnem lotili del velikih dimenzij. S posebnim ponosom je povedal, da se je eden izmed njih lotil velikega kosa 200 let stare sekvoje, ki je nekdaj stala v občinskem parku. Malokdo je prišel na kraj kiparjenja z načrtom; na splošno "so se prilagodili" lesu in čakali, da bi jim sam namignil, kaj se bo iz njega rodilo. Breščak se toplo zahvaljuje pomočnikom Mariu Mučiču in Dimitriju Brajniku, pa tudi krajanom, ki s svojim delom in prisotnostjo ustvarjajo prijetno domače vzdušje. Med njimi je še posebej omenil Bojana Makuca, lastnika zemljišča, ki je vedno pripravljen priskočiti na pomoč; njegova žena Majda in gospa Milenka Mučič pa sta posebno dragoceni zato, ker pripravljata gostom kavo in slaščice.

Slovenski slikar in kipar Zoran Poznič je za naše bralce povedal, da je izkušnja res "čudovita: lepo vreme, ekipa polna elana, domačini pa so neverjetno prijazni." Nastajajo zanimive stvari, na katere po njegovem mnenju vpliva prav ta energija. Sam je o svojem delu povedal, da v kosu kamna išče "sintezo mehke forme in trde oblike," razmerje med tema nasprotjema.

DD

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ Premiera: Boeing boeing

"Tri ljubce imeti so čudne reči: pa vsem trem lagati me nič ne skrbi!"

Ta hudomušna enokitna slovenska ljudska pesmica prav lepo povzema vsebino vrtočlave komedije Boeing boeing sodobnega dramatika Marca Camolettija (1923-2003), rojenega v Ženevi, po rodu Italijana, katerega gledališki vzlet se je začel leta 1958. Njegovo delo Boeing boeing je zaslovelo tudi na filmskem platnu z igralcem Tonyjem Curtisom in Jerryjem Lewisom. S tem situacijskim komedijskim spletom se je začela letošnja gledališka sezona dramskega odseka Prosvetnega društva Štandrež, ki nepretrgano ustvarja na odrskih deskah že 42. leto! Začetek nove dramske pustolovščine so priljubljene štandreške veterani prepustili mladim igralskim močem, ki so premierno uprizoritev načrtovale že za letošnje pomlad, a zaradi spleta okoliščin so jo morale prenesti na jesenski čas. Za štandreški dramski odsek je to sicer že tretja premiera v tem sončnem letu, kar je za ljubiteljsko skupino izreden zalogaj in velik uspeh. Poleg tega se na bližnjih in oddaljenih odrih, za smeh in dobro voljo, kar pogosto pojavljajo štandreške zimzelenne komedijske enodejanke. Postavitev Camolettijeve igre je zahtevala od mladih igralcev veliko trdega dela tudi v vročih poletnih dneh, ko je imel več časa na razpolago igralec Gorazd Jakomini, član SNG Nova Gorica, prvič režijski usmerjevalec štandreških igralcev, ki so se morali

spoprijeti s čisto novim načinom dela. Da so svoj posel dobro opravili, je pričalo dolgotrajno ploskanje občinstva, ki je v soboto, 6. oktobra, napolnilo župnijsko dvorano Anton Gregorčič v Štandrežu in tudi na nedeljski ponovitvi, 7. oktobra, prvi ponudbi letošnjega abonmaja Štandrež 2007. Gledalci so se večkrat nasmejali od replikah komedije, katere glavni protagonist je Parižan Bernard, poslov-

pletov z vzletu vse zakomplicira, po zadregah in zmešnjavi pa se tudi ta komedijska štrna srečno odmota. Ob postavitvi komedije je Jakomini ubral rezko pot; dramske osebe, predvsem ženski liki, so odete v trde značaje, njihove replike odmevajo zelo glasno in večkrat v jeznem, uka-zovalnem tonu. S temi poudarki je želel celotno dogajanje osvetliti v groteskno-ironični luči, ki pa včasih le preveč ostro zareže v

ki si jih je nabral v Amaterskem mladinskem odru. Slednjega pod okriljem SNG Nova Gorica dolgo let vodi režiser Emil Aberšek. Bernardov prijatelj Robert se je v igri Davida Vizintina po začetni zadržanosti nekoliko bolj razvzel v drugem delu predstave. Vloge treh zaročenk so odigrale Roberta Marussi-Jacqueline, ki je kot debitantka prvič sodelovala z dramskim odsekom, Chiara Mucci-Jane in Vanja Bastiani-Judita. Prvi dve sta se privrkat spoprijeli z zahtevnima vlogama in vestno sledili režiserjevimi željam, kar je seveda storila tudi Vanja Bastiani in tako izrisala svoje nemško deklo s strogimi, mrzlimi črtami. V oblikovanje likov so gotovo vsi vložili veliko truda, predvsem pa je razveseljivo to, da so se skupaj dobro imeli in z veseljem nekaj ustvarili. Ta predstava je vsa njihova, saj so brez pomoči "starejših" članov pripravili tudi gledališki list, v katerem je vsak napisal svoje vtise, tudi šepetalka Isabel Pasculin, ki se je kot novinka znašla v zaodru v tej vlogi. Dragoceni sodelavci predstave so še Snežica Černic, ki je kot vselej vsakemu premišljeno dodelila primeren kostum in pričesko - še posebno duhovito Berti -, Aleksander Blažica, oblikovalec realistične scene z obvezno kopico vrat, ki se stalno odpirajo in zapirajo, Simone Lamo, ki je skrbel za luč in glasbo, ter spretna izdelovalca scene Franko in Joško Kogoj. Po premieri in prvi ponovitvi bo predstava gotovo vzletela novim gostovanjem naproti.

Foto DP

než, ki ima tri zaročnike, Francozinjo, Američanko in Nemko, stevardese na linijskih letalih. Ob skrbni hišni pomočnici, ki spretno razkriva in prikriva portrete ljubice ter pripravlja tipične jedi, se vsaka izmed njih združuje na njegovem domu v Parizu dva dni na teden, kakor dopuščajo urniki poletov. Prav ko Bernard skuša prepričati svojega prijatelja Roberta, kako prijetno je imeti tri ljubice, se zaradi za-

celoto. V tem režijskem konceptu najde sicer pravo mesto lik hišne pomočnice Berte, ki ji je primerne akcente togosti in zadirčnosti, v določenem trenutku pa učinkovite zbežanosti, dala Daniela Puja. Na dosledne strune je ubran tudi lik Bernarda, ki ga je poosebil Nejc Cijan in z njim vodil dramsko nit. Mlademu Cijanu se pri dramskem ustvarjanju zelo dobro poznajo gledališka šola in odrske izkušnje,

dodelila primeren kostum in pričesko - še posebno duhovito Berti -, Aleksander Blažica, oblikovalec realistične scene z obvezno kopico vrat, ki se stalno odpirajo in zapirajo, Simone Lamo, ki je skrbel za luč in glasbo, ter spretna izdelovalca scene Franko in Joško Kogoj. Po premieri in prvi ponovitvi bo predstava gotovo vzletela novim gostovanjem naproti.

JK

VRH SV. MIHAELA Dobrodelni večer Težka izguba naj lajša tegobe

Čotovi že osmič spodbudili k velikodušnosti

Že osmič je Čotova družina uspešnih gostincev z Vrha sv. Mihaela priredila dobrodelni večer z naslovom *Težka izguba naj lajša tegobe*, da bi - v spomin na drago nono in mamo Helko ter druge svojce, ki so podlegli zahrbtni bolezni - spodbudila razmislek o rakastih obolenjih in zdravem življenju, hkrati pa tudi velikodušnost prijateljev in znancev, ki so se tudi letos številni odzvali na vabilo. Dekleta iz družine Devetak so v ponedeljek, 1. oktobra, s skrbno izbranimi besedili povezovala večer in poudarila, da žalost in praznina ne smeta ostati sterilni čustvi; pomembno je ukrepati in pomagati trpečim, saj "orožje bolnikov" so raziskave, lajšanje bolečin, vlivanje upanja, prijateljstva in profesionalna beseda. Na večeru, ki ga daleč naokrog znana vrhovska družina priredila v sodelovanju s sekcijo sovo-

denjskih krvodajalcev, je prvič pozdravil navzoče njihov novi predsednik Štefan Tomšič. Napovedal je, da bo 22. t.m. v goriškem Kulturnem domu dobrodelni večer za poplavljenice v Sloveniji. Za glasbeno točko so poskrbele pevke nekdanjega zbora Danica z Vrha sv. Mihaela pod vodstvom Zulejke Devetak; prireditelji so jim bili posebno hvaležni za prisotnost, saj so po skoraj treh desetletjih prekinitve pred kratkim spet začele peti. Običajni gost pobude, onkolog dr. Simon Spazzapan, odgovorni za hospice Via di Natale v Avianu, ki so mu namenjeni darovi (letos so nabrali okrog 2.750 evrov), se je zahvalil Čotovim za vztrajnost in za to, ker po njihovi zaslugi lahko ljudje bolje spoznajo pomen podpore njihovi ustanovi. Z njim

Foto DPD

je tokrat prišla dr. Alessandra Bearz, ki se ukvarja s pljučnim

rakom in s tistim, ki ga povzroča okolje. V sproščenem pogovoru sta zdravnika navedla precej podatkov o sami bolezni in pa o tem, kako napredujejo raziskave na tem področju. Zraven sta navedla kopico podatkov za zdravo življenje, v katerem ima posebno mesto prehrana. Preden so se pobudniki zahvalili prisotnim gostom in vse zbrane pogostili z zakusko, so navzoče razvedrili trije stebri dramskega odseka PD Štandrež, Majda Zavavlav, Božidar Tabaj in Marko Brajnik, s komedijo *Čudna bolezen*, ki so jo v nekaterih delih pripravili prav za vrhovsko občinstvo. **DD**

KRVODAJALCI IZ DOBERDOBA Baklada

Gost večera ansambel Družinski trio Novina

V soboto, 29. septembra, je potekala po vaških ulicah v Doberdolu že tradicionalna baklada, ki jo je organiziralo Združenje prostovoljnih krvodajalcev iz Doberdola (PN). Izkupiček je bil namenjen za vz-

drževanje stavbe Via di Natale, ki nudi brezplačno gostoljubje sorodnikom bolnikov in bolnikom samim na zdravljenju v Onkološkem centru v Avianu (PN). Pred startom baklade se je pred

občinsko stavbo zbralo številno občinstvo, ki ga je pozdravil in se ji zahvalil predsednik krvodajalcev iz Doberdola Aldo Jarc, nakar so izrekli pozdrave občinske uprave župan Paolo Vizintin, nova odbornica za kulturo, šolstvo in zdravstvo Ester Ferletič, ter predstavnik hospice-a Via di Natale Luciano Bon. Na dobrodelni manifestaciji je sodelovala godba na pihala Kras iz Doberdola, ki je s svojo glasbo popestrila vzdušje vseh prisotnih.

Novost letošnje baklade je bil koncert družinskega tria Novina z Otočca, ki je potekal ob koncu baklade v župnijski dvorani. Družina Novina zbira denar predvsem za hematološko-kirurški oddelek Pediatrične klinike, na katerem se namreč zdravijo otroci, oboleli za rakom, iz vse Slovenije. Že 18. leto prireja dobrodelne koncerte pod geslom "Samo življenje za druge je vredno življenja", na katerih dva sinova mame Vladke poprimeta za inštru-

mente. Tako uresničujejo željo očeta Marijana, po dolgotrajni bolezni je umrl pred desetimi leti, da bi z glasbo pomagali hudo bolnim.

Naslednji dan, v nedeljo, 30. septembra, je družinski trio Novina sooblikoval sv. mašo v Doberdolu. Z ubranim petjem je družinski ansambel predstavil izbor modernejših cerkvenih pesmi izvedenih s pomočjo pianole in trobila. Nabirka iz miloščine je bila namenjena žrtvam vremenske ujme v Sloveniji. Združenje prostovoljnih krvodajalcev se na koncu zahvaljuje vsem, ki so na katerikoli način sodelovali na bakladi, posebna zahvala naj gre Zadrudni Banki Doberdob in Sovodnje, župniku Ambrožu Kodelji, Civilni zaščiti, godbi na pihala Kras, gostilni Devetak z Vrha, občinski upravi iz Doberdola, kulturnim in športnim društvom, skavtom in ravnateljici Večstopenjske šole iz Doberdola. **AJ**

Na dnevnem redu aktualne točke

Zasedanje sovođenjske sekcije SSK

Pred kratkim se je sestala sovođenjska sekcija Slovenske skupnosti, da bi obravnavala pomembne in aktualne točke. Zasedanje je odprl sekcijski tajnik Peter Černic, ki je uvedel v prvo točko dnevnega reda, in sicer pri-

pravo na primarne volitve za Demokrasko stranko. V nadaljevanju je Julijan Čaudek orisal stališče SSK. Slovenska stranka je bila tako v Trstu kot v Gorici aktivno vključena v proces, vendar se pri tem ne bo razpustila. Ohrani-

la bo lastno samostojnost, z Demokrasko stranko pa bo iskala take naveze, kot jih je imela z Marjetico. Predvsem je to pomembno v luči prihodnjih deželnih volitev, kjer namerava SSK nastopiti sama z lastnim simbolom, kot ji to omogoča novi deželni volilni zakon. SSK želi biti spet prisotna v deželnem svetu s svojim imenom in simbolom. Čaudek je še povedal, da SSK na deželni ravni podpira deželnega podpredsednika Gianfranca Moretona, ki je stranki obljubil, da si bo v primeru izvolitve za deželnega tajnika Demokrasko stranko prizadeval za sklenitev dogovora v luči deželnih volitev. V ta namen se je za primarne volitve predstavila lista Slovenci za Moretona. Na držav-

ni ravni pa se je SSK odločila za podporo Walterju Veltroniju. Po razpravi je sekcija sklenila, da bo med lastnimi člani spodbudila čim širšo udeležbo na primarnih volitvah za Demokrasko stranko in da poziva h glasovanju za Moretona in za listo Slovenci za Moretona.

V nadaljevanju so člani sekcije obravnavali še razvoj glede začetka izvajalnih del za gradnjo drugega sklopa obrtniške cone pri Malnišču. Pri razpravi so se dotaknili še namere, da bi se z vstopom Slovenije v schengenski prostor obnovila cesta med Gabrjami in Mirnom. Sekcija SSK se s pobudo sicer strinja, je pa dodala, da je bil to njen predlog, ki je bil izražen pred leti v občinskem svetu.

JAVNI RAZPIS

PRIZNANJE KAZIMIR HUMAR

- 1) Zveza slovenske katoliške posvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov podeljujejo priznanje društvom in organizacijam ali posameznikom na osnovi utemeljitve predlagateljev in po presoji organizacij, ki priznanje podeljujejo.
- 2) Predloge za priznanje zbira Zveza slovenske katoliške posvete na podlagi javnega razpisa.
- 3) Priznanje se praviloma podeli v mesecu februarju za ustvarjalne dosežke, za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju.
- 4) Priznanje lahko prejmejo tisti, ki delujejo v goriškem prostoru.
- 5) Predloge za priznanje je treba oddati do 31. decembra 2007 na naslov: Zveza slovenske katoliške posvete - 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra, 85, s pripisom na ovojnico: "Predlog za priznanje".

DRŽAVNA KNJIŽNICA in GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vabita na predstavitev knjige

Branka Marušiča

IL VICINO COME AMICO REALTA' O UTOPIA?

La convivenza lungo il confine italo-sloveno

Delo bo predstavila prof. Liliana Ferrari

Torek, 16. oktobra, ob 17.30
v konferenčni dvorani Državne knjižnice
Gorica, ulica Mameli 12

Sodeloval bo prof. Sergio Tavano

Obvestila

Slovensko planinsko društvo v Gorici vabi v nedeljo, 14. t.m., na vsakoletno druženje ob kostanju, na Štekarjevi domačiji v Števerjanu. Ob priložnosti bo tudi pohod v sklopu programa Kekčevih poti in vožnja z gorskimi kolesi na približno 35 km dolgi poti po briških gričih. Zbirališče za udeležence pohoda in kolesarske vožnje je ob 9.30 pri športni hali v Podgori. Družabnost pri Štekarju bo od 12. ure do mraka.

Skupnost družin Sončnica vabi v Lig nad Kanalom na jesensko pustolovščino z nabiranjem in pečenjem kostanja v nedeljo, 21. oktobra. Program: ob 10. uri zbiranje pri solkanskem mostu, ob 11. uri maša v romarski cerkvi Marijino Celje. Priporočamo primerno obleko in obutev za hojo po gozdu. Dobrodošle so slaščice. Izlet odpade v primeru dežja. Informacije: 0481 882726 (Mojca).

Skupnost družin Sončnica prisrčno vabi starše na martinovanje na kmrtijo Rojc in Polanec (Zalošče, Dornberk). Sobota, 10. novembra. Informacije in vpisovanje (do 7. 11.): 0481 534004 (Ani, v večernih urah). Število je omejeno, zato pohitite s prijavi.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja tradicionalno martinovanje v soboto, 3. novembra, v restavraciji Kapriol v Dolu. Iz Gorice bo na razpolago avtobus. Vpisovanje se bo začelo 16. oktobra.

Zahvala

Dramska skupina iz Štandreža je gostovala v Mimu s komedijo Kdo je zadnji? Honorarju, ki smo jim ga namenili, so se odpovedali in ga

darovali za poplave v Sloveniji. Iskreno se jim zahvaljujemo za gostovanje in za humano dejanje. KD Stanko Vuk iz Mira

Darovi

Za poplavljenice v Sloveniji: slovenski verniki, Subida, 400; družina Manfredini 100 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje
(od 12.10. do 18.10.2007)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Kamijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 12. oktobra (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: narodno zabavna in zabavna glasba, zborovski kotiček, iz krščanskega sveta, zanimivosti, humor obvestila.

Ponedeljek, 15. oktobra (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound: moderna glasba včeraj in danes, kotiček za popevke Đorđa Novkovića; Živemu se vse zgodi; Zanimivosti in obvestila.

Torek, 16. oktobra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 17. oktobra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Velik človek in male drobnoživke II. del - Izbor melodij.

Četrtek, 18. oktobra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Vljudno vabljeni na odprtje razstave
INTERARS

Mednarodni projekt vizualnih umetnosti
Večdisciplinarne umetniške delavnice

Galerija Kulturnega centra Lojze Bratuž
Drevored 20. septembra 85, Gorica
Petek, 19. oktobra, ob 19. uri

Ob 21. uri performans na Jazbinah

Koncertna sezona
2007-2008

ORGELSKI KONCERT

Mirko Butkovič

Na sporedu: Buxtehude, Kerll, Bach,
Janaček in Jericijo

Cerkev sv. Ivana v Gorici
sobota, 20. oktobra 2007, ob 20. uri

MISIJONSKI KROŽEK ŽUPNIJE ŠTANDREŽ
vabi na

MISIJONSKO POPOLDNE

v nedeljo, 21. oktobra,
ob 16.30 misijonski rožni venec v cerkvi,
ob 17.00 misijonska prireditev v župnijskem domu

Odprt bo bogat srečelov za misijone

Razstavi Aleksandra Peca

"Problem sodobnega sveta je analiziranje in opredeljevanje..."

"Vse se povezuje", pravi slikar Aleksander Peca iz Nove Gorice, diplomant beneške akademije, ki je s samostojnimi razstavami v novogoriški Galeriji Artes in v goriškem Kulturnem domu na tak način povezal tudi obe mesti. "Problem sodobnega sveta je analiziranje in opredeljevanje, brez katerega sicer ne bi bilo znanosti, ne bi bilo spoznanja sveta. Vendar potrebujemo pa tudi sintezo." Pomislimo na proces ogleda razstave. Najbrž se najprej ozremo po prostoru, se lociramo in prešinemo slike. Potem se podobam približamo, da jih lahko gledamo in poskušamo videti. Pozorni smo na detajle, figure, barve, kompozicije, motive, navsezadnje na celoto in učinek izpovednosti. Ko v upodobitvah prepoznamo filmske in stripovske junake, japonske pismenke, kamikaze, bojevnike z meči, likovne predloge iz umetnostne zgodovine, ki služijo kot ozadje ali postavitev figur, avtoportrete, akte, poskušamo vse to nekako združiti v umetniško sporočilnost. To pa je

področje vsebine, do katere se pride preko, onstran vidnega, beyond. Iz nekega analiziranja celote, ki smo jo razstavili na koščke, moramo te dele znova sestaviti, da se dokopamo do sinteze, ki je umetnikova izpoved.

"Vendar tu pa nastopi težava", pravi Aleksander, "kajti marsikdo se ne potruji, noče ali ne zna videti kaj več kot le tisto, kar je naslikano. Opravek imamo z vizualno umetnostjo, ki zaposluje oko in ima nalogo, da se gledalca kakorkoli dotakne. Ob vsem tem ne potrebujemo dodatnih razlag in pojasnjevanj." Strinjamo se, kajti ko gledalec opazuje podobe in se poskuša dokopati onstran, dobiva lastne asociacije in si na svoj način interpretira

upodobitve, kar je dokaz, da je vključen v proces gledanja. Včasih si vendar želimo, da bi ob platnih spoznali umetnikove misli, tedaj pa je morda katalog razstave le ustrezen, saj je nekakšen vmesni posrednik. Še bolj pa je, če si lahko razstavo ogledamo z avtorjem samim, kajti takrat se srečamo z "živo izpovednostjo". Denimo platna z upodobitvijo Ludvika XIV. in portreti v ovalnih okvirih se na prvi pogled zdijo ženski, vendar jih z natančnim opazovanjem ostalih podob razglasimo za moške, kar podkrepi slikarjevo izjavo, da se je ob njih ukvarjal predvsem z dojemanjem zunanosti, po kateri se določa spol in s poigravanjem moškosti ter ženskosti. Ovalni okvirji z določenimi detajli spominjajo na baročne predhodnike, ko pa nas zanima, kako baročne elemente povezati s podobo poparta, se Aleksandrov odgovor glasi: "Vse se lahko poveže". Japonska kultura z animami (risankami) in mangami (stripi), pisatelj Jukiom Mišimo in režiserjem Akiro Kurosawo je Aleksandrovo večletno zanimanje. Usnje, lateks in podobne zadeve so

zanj fetiš, kar je estetska stvar. Obljavljene avtoportretne glave so freudovsko zaznamovane. Njegove slike so slikani kolaži, kajti iz različnih medijev "krade" posamezne elemente in jih sestavlja v novo celoto. Umetnost razume predvsem kot sublimacijo želja, beg pred kruto resničnostjo v lastni ustvarjeni svet. Vesolje, še posebej pa Jupiter z luno Io je njegovo zatočišče, od koder nam bo poslal razglednico z vročimi pozdravi.

Petra Paravan

Kdo je Aleksander Peca?

Aleksander Peca je rojen 20. julija 1972 v Novi Gorici. Po končani gimnaziji, ki jo je obiskoval v Novi Gorici, je študij nadaljeval na Akademiji lepih umetnosti v Benetkah, smer slikarstvo. Diplomiral je leta 1999 pri profesorju Carlu di Racu. Njegovo delo je temeljilo na analizi vidne resničnosti, tako kot jo neobremenjeno zabeleži oko fotografskega aparata. Temelj njegovih modelov je fotografska predloga, ki jo najkasneje spremeni večja ali manjša občutljivost slikarskih prijemov. Tematika se je z leti spreminjala; v zadnjem času se je nekako ustalila okrog tistega fascinantnega sveta, ki ga ustvarja fenomen, imenovan Japonska. S čopičem in barvami se avtor skuša približati fotografski natančnosti po vzoru ameriških slikarjev t.i. fotorealizma iz 60. oziroma 70. let (Don Eddy, Chuck Close, Richard McLean,...).

Postojna / Sklepni del Linhartovega srečanja

Glavna nagrada gledališču Toneta Čufarja

V soboto, 29. septembra, se je v Kulturnem domu v Postojni s slavnostno podelitvijo nagrad, prestižnih kipcev matičkov, ki jih je izdelal akademski kipar Boštjan Drinovec, sklenilo letošnje 46. Linhartovo srečanje, Festival gledaliških skupin Slovenije, katerega zadnji del je potekal med 27. in 29. septembrom v organizaciji Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti in občine Postojna. Mednarodna žirija, ki so jo sestavljali nosilec Boršnikovega prstana, igralec Bine Matoh, član SNG Nova Gorica, dramaturginja in dramatičarka Simona Semenič in gledališki režiser Predrag Stojmenović iz Srbije, je po ogledu sedmih predstav, ki so se potevale za nagrade, podelila štiri matičke: matička za ansambelsko igro je prejelo Gledališče Gnosis, II. gimnazija Maribor, za predstavo Hamlet stroj; matička za najboljšo stransko vlogo se je veselil Vid Klemenc za vloge v predstavi Kralj Arthur in sveti Gral, Gledališče Toneta Čufarja Jesenice; matička za najboljšo glavno vlogo je bil deležen Saša Klančnik za vlogo Švejka v predstavi Prigode dobrega vojaka Švejka, Šentjakobsko gledališče Ljubljana; glavna nagrada, matiček za najboljšo predstavo v celoti, pa je šla Gledališču Toneta Čufarja Jesenice za predstavo Kralj Arthur in sveti Gral v režiji Gregorja Čušina. Predstava je prejela tudi denarno nagrado (500.000 evrov). Naj spomnimo, da je na 43. Linhartovem srečanju, leta 2004, to nagrado za najboljšo predstavo v celoti prejel dramski odsek PD Štandrež za uprizoritev tragikomedije Stara garda Alda Nicolaja v režiji Janeza Starine. Letos je štandreškimi komedijantom, že četrtič, kot edini zamejski skupini, uspelo se uvrstiti med šest najboljših - za vstop v finale je

tekmovalo 150 skupin iz vse Slovenije! -, kar je odličen dosežek. S predstavo Balkanski špijon Dušana Kovačevića v režiji Jožeta Hrovata so nastopili v finalnem delu festivala v Postojni, v četrtek, 27. septembra, in bili deležni toplega sprejema. V festivalskih dneh se je zvrstilo deset kakovostnih predstav iz Slovenije, zamejstva in tujine, nekatere v spremljevalnem programu. Vse dni so gledalci, in ne le s Postojnskega, napolnili dvorano, tako da se je finalni del festivala spremenil v praznik, posvečen ljubiteljskemu gledališču, ki zmore nič manj učinkovito kot poklicno posredovati globoke občutke in nuditi veliko umetniškega užitka. Na festivalu so izročili tudi letošnjo Linhartovo listino, ki jo enkrat na leto za življenjsko delo na gledališkem področju podeljuje Javni sklad RS za kulturne dejavnosti. Priznanje je prejela Tatjana Rebolj iz Šentjakobskega gledališča Ljubljana, enega izmed najstarejših in najboljših - če že ne najboljšega - ljubiteljskih gledališč v Sloveniji, v katerem se je v študentskih letih izoblikoval - in se še - tudi marsikateri kasnejši poklicni igralec. / IK

Razmišljanje o solidarnosti ob nedavnih poplavih
Lepo je v naši domovini biti mlad..

Tistega usodnega torka so se tudi nad Novo Gorico nakopčili grozeči oblaki, bila sem v mestu, ko je prvič zagrmelo, in sem se zatekla v bife. Ko smo skozi šipe opazovali nevihto, ki je udrilhala kot za stavo, pa si nihče izmed nas niti mislil ni, kaj se dogaja nekaj deset kilometrov stran od nas. Na Tolminskem, Cerkljanskem, Gorenjskem in Celjskem se je v tistih nekaj urah odvijala prava ujma, ki je marsikomu vzela čisto vse. Sredi dneva je zavlada-la tema in pustila obup v srcih tistih, ki so izgubili svoje najdražje, ki so izgubili domove in vse, kar je bilo v njih. Ljudje so pretreseni, polni najrazličnejših občutkov spremljali poročila na tv-ju, na spletnih straneh ter v časopisih. In z grozo so ugotavljali, kako tak opoldanski nalič v trenutku spremeni življenje toliko družinam. Pa je, kot v zasmeh vsem, nad raztrtimi cestami in porušeni-mi domačijami, nad svojci, ki so izgubili svoje najdražje, nad porušeno bolnico Franjo, nad cestami in ulicami, ki jih ni bilo več, že naslednji dan posijalo sonce. Spet je bilo poletno toplo, spet so bili polni prelestne lepote ti naši gozdovi, spet

je bilo modro in mirno nebo. Kot bi narava prosila odpuščanja. In na prizadeta območja so z vseh strani hiteli reševalci: prinašali so pomoč, prinašali so obleke, prinašali so svoje roke, svoje misli in dobro besedo. Hiteli so, da bi izbrsali sledi, da bi vasem vrnili prvotno podobo, da bi vrnili žarek upanja v srca tistih, ki so izgubili največ... Mladina, prostovoljci, vojska, predstavniki oblasti, vsi so hiteli na prizadeta območja, da bi vsak po svojih močeh pomagal. In iz medijev se je dalo razbrati, da se ljudem vrača upanje, da so presenečeni, da niso sami... Marsikomu se je, kljub temu da je izgubil vse, vrnil pogum, v sočloveku je našel moč, upanje. V časniku sem prebrala, da se je stara ženica pošalila, da v Železnikih še nikoli ni bilo toliko ljudi, pa še politikov je za cel pušelj. Nekateri so ugotavljali, da dvorišča še nikoli niso bila tako po-

spravljena in celo pokopališčem so prostovoljci vrnili prvotno podobo. Konec tedna je bilo ljudi toliko, da se je proti cerkljanskim goram vila dolga kolona avtomobilov in je promet zastajal, kmalu nato pa je občina Železniki prosila Slovence, naj do nadaljnjega ne prinašajo pohištva, niti bele

tehniko, saj je vsega toliko, da so napolnili vse razpoložljive prostore. Nisem si mogla kaj, prijetno toplo mi je postalo pri srcu in bila sem srečna in ponosna, da pripadam temu narodu. Nevihta, ki je vzela šest nedolžnih življenj in močno prizadela velik del Slovenije, je vendar za sabo odnesla tudi marsikaj grdega. Slovenski politiki so si bili po dolgem času spet v vsem enotni: o obnovi bolnice Franja, kot simbolu človečnosti, o pomoči, ki je na kraj prišla

nemudoma in je bila učinkovita, o proračunskih ukrepih, ki naj bi olajšali ponovno izgradnjo. In enoten je bil narod, ki je hitel na pomoč. Na spletni klepetalnici RTV Slovenija, kjer sem sicer sledila svežim novicam s prizadetih območij, sem našla nekaj pričevanj prostovoljcev, ki so bili sami na kraju nesreče. Bila je predvsem mladina, tista, ki je največkrat najbolj skeptična in kritična do vsega. Tokrat pa ni bilo kritik, niti skepse, spletna klepetalnica je postala odraz odzrite ganjenosti mladih ob tolikšnem odzivu. Fant, ki je bil sam več dni v Železnikih, je pripovedoval, da so zjutraj drug za

drugim prihajali v vas kamioni prostovoljcev in gasilcev, predvsem mladine. Z oken so vihrale slovenske zastave in marsikateremu starejšemu vaščanu so se orosile oči. Dekle, ki se je oglasila v klepetu, je povedala, da ni verjela, koliko je še solidarnosti med Slovenci, in da je prihodnost naroda, ki premore toliko vzajemnosti, lahko samo svetla prihodnost. In nekdo, mlad študent, ji je odgovoril, da je prijetno presenečen nad svojimi rojaki in da je tudi v tej tragediji pravzaprav moč najti žarek svetlobe. LEPO JE V NAŠI DOMOVINI BITI MLAD, je pripisal nekdo z veliki črkami.

Seveda sem tudi sama sklenila, da bom za prizadeta področja nekaj prispevala, želela sem si, da bi to na katerikoli način storila čim prej in se tako pridružila tistim, ki so že priskočili na

pomoč. Z mozem sva sicer hotela v Železnike, toda sklepala sva, da je prostovoljcev že preveč in bi le ovirala delo. Zato sem odločila, da bom poklicala na RTV, kjer so v živo predvajali dobrodelni koncert in zbirali denarna sredstva. No, kar dvakrat je bila linija zasedena, pa nič zato sem si rekla, saj je kljub tridesetim prostovoljcem v klicnem centru normalno, da so telefoni zasedeni. In sem poskusila še večkrat, tja do triindvajsetih, pa je bilo vsakič zasedeno. Okoli polnoči, ko povezava z operaterji še vedno ni bila mogoča, sem se pač vdala in šla spat trdno odločena, da bom prispevek oddala naslednjega dne. Pa je bilo zasedeno tudi naslednjega dne in tudi v nedeljo popoldne, ko so oddajo ponovili. No, sklenila sem, da z RTV pač ne bo nič in bom svojo denarno pomoč nakazala s položnico na banki. Res sem se že v ponedeljek oglasila pri oken-cu in uslužbenki nekoliko plaho povedala, da bi rada položnico za denarni prispevek v korist poplavljenecem. Prijazno se je nasmehnila, mi povedala, da je to lepo in da mi bo položnico, za katero ne bom plačala, sama izpolnila. In res jo je; ko sem odhajala, pa se mi je s prijaznim nasmehom še zahvalila v njihovem imenu. Res je, lepo je v naši domovini biti mlad, pa tudi če si srednjih let ali starejši, je to enako lepo in še ponosen si lahko na to.

Suzi Pertot

Od 18. do 20. oktobra v Trstu

Slovenski slavistični kongres

Od 18. do 20. oktobra bo Trst prvič gostil Slovenski slavistični kongres, ki ga od leta 1989 promovira Slavistično društvo Slovenije. Z lanskim letom je Društvo načrtovalo vrsto kongresov zunaj slovenskih meja, točneje v Zagrebu, Trstu in Celovcu. Projekt je izraz volje po obravnavanju jezikovnih in filoloških vprašanj z upoštevanjem narodnostnega prostora, ki ga državne meje ne morejo uokvirjati.

Po lanskem kongresu v Zagrebu, bo zdaj na vrsti mesto Trst, ki bo s svojo jezikovno in kulturno identiteto postalo snov za poglobljeno strokovno razpravo pod naslovom "Živeti mejo". Predavatelji bodo s svojimi posegi razmišljali o vlogi slovenskega jezika v

multikulturnem, obmejnem prostoru, na osnovi štirih tematskih sklopov. Referati bodo zadevali temo primorske večkulturnosti, aspekte slovenske

prostoru in dosežke slavistične medkulturnosti.

Kongres je dogodek primarnega pomena na področju študija in vrednotenja slovenskega jezika,

književnosti v Italiji, slovensko-italijanske primerjalne vede in slovaropisje, učenje in poučevanje slovenščine v večjezičnem

ki bo v tržaški Kulturni dom privabil stotine raziskovalcev in strokovnjakov in bo idealno povezoval univerze v Trstu, Vid-

mu, Ljubljani, Kopru in Novi Gorici. Na kongresu pričakujejo tudi docente z drugih vzhodno-srednjeevropskih univerz. Dogodek bo predstavljal izredno priložnost tudi za gostitelje, oz. za celotno zamejsko stvarnost, ki bo objekt in subjekt poglobljanja: v načrtu so tako pobude za vrednotenje beneškega jezikovnega in literarnega zaklada in razstava, ki jo bodo priredile tržaške šole vseh vrst in stopenj. Za koordinacijo kongresa je bila potrebna ustanovitev priložnostnega organizacijskega odbora v kraju dogajanja. Odgovornost za logistične in promocijske aspekte dogodka je prevzela skupina tržaških profesorjev in kulturnih delavcev, odboru predseduje Boris Pangerc, nadorganizator kongresa pa nadzoruje predsednik Slavističnega društva Miran Košuta, ki tudi urejuje priložnostni zbornik, kjer je v uvodu pojasnil okoliščine, ki so botrovali izbiri Trsta za lokacijo tokratnega kongresa.

"Nekoč je rekel ljubljanski župan dr. Ivan Tavčar lepo in resnično besedo: 'Ljubljana je srce

Slovenije, Trst pa so njena pljuča.' - Brez pljuč srce ne bo utripalo, brez srca ne bodo pljuča dihala!" Smisel, zakaj, pomen, idejni zenit in azimut letošnjega Slovenskega slavističnega kongresa v Trstu je bržkone še najzgodnejše in s cela sežet prav v tej znameniti anatomski primeri, s katero je 20. aprila 1918 Ivan Cankar uverturno nagovoril "prijatelje Tržačane", ki so v Delavskem domu trumoma prisluhnili njegovemu predavanju Očiščenje in pomlajenje. Poudariti neločljivo soodvisnost, organsko vzajemnost matice in "zamejstva", preseči s kulturo in znanostjo miselne ločnice, ki ostajajo združeni Evropi navkljub kakor latvice trdno privesane v naših glavah, opredeliti vsaj na slavističnem polju Prešernov sen o "Slovenš'ni celi", tisti še zmeraj neuresničeni skupni slovenski kulturni prostor, omogočiti osmolični, obojestranski pretok najnovejših slavističnih in slovenističnih spoznanj, predstaviti "unejskim" slavistom italijansko predmetstvo in obratno, opozoriti na nespregledljiv doprinos Primorja, Goriške in Benečije nacionalni kulturni zakladnici, ovrednotiti sredozemsko, stično specifičnost tukajšnjih slovenskih piscev, umetnikov, razumnikov, snovalcev, cepiti na deblo celinsko kdaj presamopašne Slovenije

izkušnjo vsakodnevnega doživljanja meje in dialoga z drugim, drugačnim, uzavestiti s pogledom v globalni svet sodobno bistvenost medkulturnosti - to so namreč tudi stremljenja in vodila, srce in pljuča tokratnega strokovnega zbora slovenskih slavistov sredi "mesta v zalivu", prvega v doslej osemnajstkratni kongresni zgodovini Slavističnega društva Slovenije."

Tokratna izbira zalivskega pristanišča je torej vse prej kot naključna. "Trst je z vsem svojim bližnjim in daljnim primorskim zaledjem - od Kopra in Istre do Goriške, Benečije, Režije in Kanalske doline - nepogrešljiv sotočec slovenske nacionalne istovetnosti, našega kulturnega, duhovnozgodovinskega in zato tudi slavistično-slovenističnega obraza, to že brez Cankarjeve pnevmološke pomoči ali Župančičevih proglovov o njegovi mejniški pomembnosti zgovorno potrjuje sama mestna preteklost in sedanost."

Odbor deluje v sklopu Zveze slovenskih kulturnih društev. Ob predavanjih bodo predstavljene tudi slavistične in slovenistične strokovne publikacije. Kongres bo med drugim potekal v znamenju počastitve 400 letnice izdaje prvega italijanskega slovenskega slovarja Gregorija Alasia de Sommaripa, ki je izšel v Trstu leta 1607.

Srečanje v Attemsovi palači

25-letnica Inštituta za družbeno in versko zgodovino

Kakor je naš tednik napovedal že v prejšnji številki, je goriški Inštitut za družbeno in versko zgodovino (Istituto di storia sociale e religiosa) 5. t.m. praznoval svojo 25-letnico. Jubilejno srečanje je potekalo v palači Attems in se ga je udeležilo lepo število strokovnjakov, sodelavcev in prijateljev Inštituta. Pri-

reditelji so posvetili pozornost strokovni tematiki, predvsem v zvezi z viri in arhivi v naši deželi. Dopoldne je bilo na vrsti pet referatov, popoldne pa so trije zgodovinarji spregovorili o delovanju Inštituta in o njegovih odnosih do italijanskega, avstrijskega in slovenskega zgodovinarstva. Sledil je krajši kulturni program.

Jubilejnega posveta se je udeležilo več predstavnikov javnih uprav ter verskih, znanstvenih in kulturnih institucij. Med njimi so bili goriški nadškof De Antoni, prefekt De Lorenzo in deželni odbornik Antonaz. V pozdravnih nagovorih je bilo med drugim poudarjeno, da v času, ko je Inštitut nastal, ni bilo sodelovanje z neita-

lijanskimi sorodnimi inštituti in posameznimi strokovnjaki ne lahko ne samoumevno, zato je bilo delovanje našega Inštituta, kakor še prej Inštituta za srednjeevropska kulturna srečanja, vseskozi izredno pomembno. V imenu prirediteljev je udeležence na začetku nagovoril tudi dolgoletni predsednik prof. Luigi Tavano.

Foto Bumbaca

Tolmin / Razstava

Na ogled "generative art" Bogdana Sobana

V galeriji Knjižnice Cirila Kosmača v Tolminu so 27. septembra predstavili nekoliko drugačen likovni svet, in sicer t.i. generative art. Gre za ustvarjalni proces, ki se začne z zapisom programskega algoritma, nato pa se ob zagonu programa v določenem trenutku spremeni v vizualno podobo. Pomemben predstavnik tovrstnega ustvarjanja, v katerem sobivata optični nagovor in informacijska tehnologija, je Bogdan Soban, čigar slike bodo na ogled od 19. oktobra, so sporočili iz tolminske knjižnice. Soban v Tolminu prvič predstavlja slike, nastale z uporabo parametrov gibanja planetov sončnega sistema, ki so mu vir numeričnih vrednosti za programske algoritme, ugotavlja umetnostna zgodovinarica Anamarija Stibilj Šajin. Ta je interpretirala to svojevrstno umetniško ustvarjanje, avtor pa je prikazal proces nastajanja slik s programskimi algoritmi in matematičnimi formulami. Soban si je namreč za ustvarjalni izziv izbral razvoj programskih algoritmov in matematičnih formul. Rezultat njihovega zapisa, ki napoči v trenutku zagona programa, je stvaritev določenih likovnih učinkov in vrednosti. Kot taka najprej zaživi na računalniškem ekranu ali pa se dokončno utelesi

v natisnjeni obliki in tako postane slika v tistem povsem klasičnem pomenu besede, je zapisala Stibilj Šajnova. Po njenih besedah tovrstne likovne zapise preplavlja harmonija barv, njihovih tonskih stopnjevanj in plemenitih niansiranj. Stvaritve z barvami, črtami in ploškami govorijo likovni jezik, so slike, katerih kompozicijo je mogoče analizirati, saj predstavljajo srečanje umetnosti in znanosti. Sonce je Sobanu vir novih ustvarjalnih možnosti, njegova snovanja pa o perfekcionistično izostrena, je še zapisala likovna kritičarka. Leta 1949 rojeni goriški umetnik Bogdan Soban je diplomiral na ljubljanski Fakulteti za strojništvo, a se je nato posvetil računalniški tehnologiji, s pomočjo katere je želel ustvariti simulacije človekovega ustvarjanja. Tako je razvil vrsto programov, ki z uporabo generativne metode ustvarjajo vedno nove, unikatne in nepredvidljive računalniške podobe.

Prejeli smo

Brez pravega dostojanstva

Ob podpisu dekreta s strani predsednika Giorgia Napolitana v zvezi s seznamom 32 občin, za katere naj bi veljal globalni zaščitni zakon, ter ob odprtju dvojezične nižje srednje šole v Špetru Slovenov, smo lahko slišali iz ust nekaterih politikov in medijev vrsto evforičnih izjav, kot npr.: "to je zgodovinski dogodek", "danes je lep dan", "sanje so se uresničile" ipd. Kot da smo bili deležni nekega posebnega privilegija, kar pa zgodovinski dogodki povsem zanikajo. Italija je beneškim Slovencem obljubila spoštovanje njihovih narodnostnih pravic npr. že ob plebiscitu leta 1866, ko so se odločali med Avstro-Ogrsko in Italijo, a poldrugo stoletje zatem ni bilo tam niti še ene same slovenske šole. Z izjemo osnovne dvojezične, ki je bila pred dobrim desetletjem ustanovljena in več let tudi delovala kot zasebna šola. Za pato oblasti pospešeno zgradile italijansko učiteljske v Špetru Slovenov (1878), ki je preplavilo Nadiške doline z italijanskim šolstvom. Tako je danes od nekaj desetletij slovenske skupnosti ostalo tam, pa zaradi čedermacev, še nekaj tisoč ljudi, ki zbe-

gano zrejo vate, ko jih nagovorijo slovensko, ne vedoč, ali naj ti spregovorijo v materinem jeziku, ali ne.

Po prvi svetovni vojni so bila, k Italiji priključena slovenska ozemlja preplavljena z lepaki, ki jih je podpisal italijanski kralj, na katerih je mrgolelo novih obljub do manjšine. Med njimi tudi zagotovilo, da "če vam je Avstrija dala šole, vam bomo mi dali še več." Doživeli pa smo to,

pod pritiskom zaveznikov sprejela novo ustavo, katere 6. člen pravi, "da Republika štiti s posebnimi normami jezikovne manjšine". V prehodnih določbah pa je ustava dodatno obvezala državo, da to stori nemudoma. Kar pa se ni zgodilo, ampak je dvoje manjšinskih zakonov (splošnega in globalnega za Slovence) sprejela s polstoletno zamudo. Globalnega pa so zraven tega desničarske lokalne in

da, ob neprestanem spogledovanju z desnico, ni upala predložiti parlamentu v ratifikacijo in so se potem vlade izgovarjale, da jim npr. Posebnega statuta, kot sestavnega dela sporazuma, ni treba izvrševati, ker neratificiran ni del notranjega prava Italije.

In, končno, Napolitanov podpis še ne pomeni tudi izvajanja zakona. Desničarski župani Trsta, Gorice in Čedad npr., ki se upirajo doslednemu izvajanju zakona v svojih mestih, so se že sestali in posredovali javnosti svoje sporočilo, naj bo izvajanje zakona "razumno" ali, z drugo besedo, skladno z njihovim videnjem stvari. Kar bi lahko pomenilo, da se bo treba z njimi pogajati, "koliko zakona" bo mogoče uresničiti v treh mestih. V to pa se verjetno državne oblasti v izogib zamere ne bodo vmešavale. Tako sta navedena dva dogodka (Napolitanov dekret in odprtje nižje srednje šole v Špetru Slovenov) prej priložnost za žalosten razmislek o nezanesljivosti in verolomnosti naše zahodne sosede kot pa razlog za slavo. Z našimi evforičnimi izjavami ob teh dogodkih pa smo bolj podobni hlapcu, ki se ponižno zahvaljuje za sleherni drobtinico, ki mu prileti z gospodarjeve mize, kot pa pokončnim ljudem z lastnim dostojanstvom.

Špeter Slovenov

državne oblasti polnih šest let sesuvala z oviranjem njegovega izvajanja. Leta 1954 je Italija podpisala Londonski memorandum, ki si ga pa nobena vla-

da je bila pod fašizmom poslednja slovenska beseda preganana iz javnega življenja, celo iz cerkva in z grobov. Po drugi svetovni vojni je Italija

državne oblasti polnih šest let sesuvala z oviranjem njegovega izvajanja. Leta 1954 je Italija podpisala Londonski memorandum, ki si ga pa nobena vla-

Milan Gregorič

Kratke

Predsednik tržaške SKGZ Igor Gabrovec o Kraški gorski skupnosti

Usoda Kraške gorske skupnosti je vezana na postopek sprejemanja zakonskega osnutka št. 247, ki ga je pripravil deželni odbor in je trenutno v razpravi pristojnih deželnih organov. V 14. členu zakona, ki nosi naslov "Norme za razvoj in ovrednotenje gorskega območja", je izrecno predvidena ponovna ustanovitev KGS, za kar se je izrecno obvezal predsednik Illy. "Gre za zadnjo možnost, ki se ponuja

Foto JMP

kraškemu prebivalstvu, da ponovno pridobi pomemben instrument za samostojno upravljanje in ovrednotenje kraškega teritorija", ugotavlja pokrajinski predsednik SKGZ Igor Gabrovec, ki pa v isti sapi izraža zaskrbljenost zaradi določenih pobud, ki lahko resno ogrožajo možnost ponovne pridobitve KGS. "Medtem ko zakonski osnutek deželnega odbora predvideva, da lahko že pristane najmanj štirih kraških občin sproži postopek ustanovitve KGS, se je v II. deželni komisiji, ki bo zasedala v torek, pojavil amandma, ki število občin dvigne na najmanj osem", opozarja Gabrovec.

Omenjeni amandma, ki tako formuliran resno ogroža vsako možnost oživitve Kraške gorske skupnosti, je podpisal deželni svetnik Levih demokratov Renzo Petris. Tržaški predsednik SKGZ Igor Gabrovec zato poziva člane pristojne deželne komisije (od slovenskih svetnikov jo sestavlja le Bruna Zorzini), da odločno zavrnejo omejevalni amandma in potrdijo zakonsko besedilo v izvorni obliki, ki se še najbolj približuje potrebam kraškega prebivalstva in pričakovanjem zainteresiranih občinskih uprav. "Kraško gorsko skupnost je s političnim aktom svojčas ukinila desnica in tragično bi bilo, ko bi še drugič in dokončno padla, tokrat pod "prijateljskimi" streli..." zaključuje sporočilo javnosti Igor Gabrovec.

Načrtujejo center za Alzheimerjeve bolnike v Mavhinjah

Devinsko-nabrežinska občinska uprava načrtuje - v dogovoru z občinama Zgonik in Repentabor - ureditev novega centra za Alzheimerjeve bolnike, ki naj bi nastal v Mavhinjah. Za načrt naj bi bilo razpoložljivih že skoraj poldruhi milijon evrov. Tako je v svojem uvodnem poročilu na sredini seji občinskega sveta napovedal župan Giorgio Ret, ki je obenem poudaril, da se je uprava odločila za Mavhinje, potem ko je propadla zamisel o uporabi poslopja nekdanje osnovne šole v Cerovljah. "Zamisel o ureditvi središča za Alzheimerjeve bolnike je hvalevredno dejanje, saj je bolezen zelo resna in žal vsako leto prizadene številne naše družine," je v svojem posegu v občinskem svetu poudaril svetnik Igor Gabrovec. Izrazil pa je dvome glede načina in kriterijev, ki so privedli do odločitve občinske uprave. V tem smislu je Gabrovec izpostavil, da se občinska uprava uradno še ni posvetovala z domačim prebivalstvom, in je zato predlagal sklic informativne javne skupščine. Podoben načrt v Cerovljah je propadel prav zaradi nasprotovanja krajevne stvarnosti. "Mavhinjci in prebivalci okoliških vasi bodo po vsej verjetnosti načrt obravnavali z vso potrebno mero resnosti in odgovornosti pod pogojem, da so v tako pomembni izbiri soudeleženi od vsega začetka," je poudaril opozicijski svetnik Igor Gabrovec. Devinsko-nabrežinska uprava je za novo zdravstveno središče evidentirala nekdanjo policijsko kasarno, ki je že več desetletij popolnoma zapuščena. "Struktura pa je ogromna, tako da krajevno prebivalstvo upravičeno pričakuje, da bo s preureditvijo celotne nepremičnine tudi vas pridobila nove infrastrukture za športno-kulturne in turistične dejavnosti," je v svojem zaključku poudaril svetnik Gabrovec.

Barkovlje / Tradicionalna rožnovenska procesija

Pod prijetnimi sončnimi žarki, ki so se sicer v pravi idili spajali s prijetnim jesenskim vetrom, je tudi letos, v nedeljo, 7. oktobra, potekala tradicionalna rožnovenska barkovljanska procesija, ki velja za edino slovensko procesijo v mestu. Verski obred, ki ga je s svojim petjem obogatil barkovljanski mešani pevski zbor, je vodil škofov vikar za slovenske vernike msgr. Franc Vončina, ki se je v svoji homiliji zahvalil rožnovenski Materi Božji in se ji priporočil, naj nas spremlja na naši življenjski poti.

Po bogoslužju se je množica vernikov, med katero je bilo kot običajno videti veliko narodnih noš, zbrala pred cerkvijo, od koder je v procesiji po nabrežju krenila do vodometa sredi barkovljanskega borovega gozdiča. Procesijo, sredi katere je kraljeval kip Matere Božje, je spremljala glasba članov Godbenega društva Prosek; množica vernikov pa je pri vodometu, kot že tradicija velevala, občuteno zapela priljubljeno Marija skoz življenje in tako ponovno obudila običaj, s katerim Slovenci v Barkovljah iz leta v leto potrjujejo svojo prisotnost na tem koncu Trsta in globoko vez s krščanskim etosom.

Z vsakoletno procesijo izpričujejo Barkovljani tudi svojo ljubezen rožnovenski Materi Božji in se ji zahvalijo, ker je ravno na njeno prošnjo leta 1855 huda kolera nehala moriti ljudi; danes pa se ji domačini priporočajo, naj jih brani pred sodobnimi boleznimi.

Obisk Komisije DZ RS za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu

Položaj manjšine je pozitiven, sicer se s tako oceno vsi ne strinjajo

Zaradi pozitivnih premikov v zvezi z zaščitnim zakonom in deželnim zakonom za našo manjšino je bilo ozračje, ki je na generalnem konzulatu RS v Trstu v sredo, 3. septembra, spremljalo srečanje med delegacijo Komisije DZ RS za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu in predstavniki slovenske manjšine, dokaj optimistično. Iz uglašene zborovske harmonije je izstopal edinole en glas: bil je glas deželnega predsednika stranke Slovenska skupnost, Rafka Dolharja, ki je v taki spravljeni družini jasno izpostavil svoje nelagodje in ga strnil takole: "Priča nisimo novemu odnosu med upravami in našo manjšino, ker vemo, da

italijanske oblasti ne spoštujejo sprejetih zakonov." Dolhar je poudaril dejstvo, da "danes nismo dobili ničesar več od tistega, kar smo prej imeli brez zakona". Predsednik SSK je glede tega obnovil pridobitve v zvezi z vidno dvojezičnostjo, ki jih je bila deležna slovenska manjšina pred tridesetimi leti, v času Spaccinijeve uprave v Trstu: pred tremi kraškimi vasi so tedaj že stale dvojezične table, tri ulice v Bazovici so bile poimenovane po slovenskih pesnikih, v rajonske svete so uvedli prevajalsko službo v slovenščini. "Tržaški župan Dipiazza

in njegov kolega Romoli v Gorici nista dala ničesar več od tega, kar sta bila pripravljena dati", je pristavil Dolhar in dodal, da položaj na Trbižu in v Reziji ni nič kaj boljši.

Generalni konzul RS Jože Šušmelj pa je uvodoma dejal, da so slovensko-italijanski odnosi v obdobju levosredinske vlade blagodejno vplivali na položaj slovenske manjšine v Italiji. "Prodrijeva vlada je odpravila zaporo zaščitnemu zakonu in pospešila nastanek deželnega zakona za našo manjšino, ki utrjuje njen položaj v deželi in hkrati poenoti obstoječe norme", je dejal Šušmelj, ki je izrazil zadovoljstvo, da bo v zakon vključena tudi Rezija. Nastopil je torej čas, ko mora manjšina pokazati večji zagon v svojih vrstah, saj sta Italija in deže-

la FJK končno izpolnili svoj 'dolgi' zamejstvom. Generalni konzul je ob sklepu svojega posega obravnaval še zaskrbljujočo tematiko, ki so se je dotaknili še ostali zamejski gostje. Šušmelj je namreč dodal, da ostaja slovenski zamejski prostor pravi tujek v vseslovenskem medijskem sistemskem poročanju.

Predsednika krovnih organizacij SSO in SKGZ Drago Štoka in Rudi Pavšič sta soglasno potrdila dejstvo, da slovenska manjšina še nikoli ni imela tako pozitivnih izhodov kot sedaj. Štoka, ki je gostom iz Ljubljane najprej izrazil solidarnost za posledice nedavne naravne ujme, je poudaril, da je za začetek izvajanja zaščite tako na držav-

ni skupščini - to naj bi postal neke vrste manjšinski parlament -, v kateri bodo sedeli predstavniki vseh slovenskih organizacij in izvoljeni predstavniki, predsedstvo organa pa naj bi prevzel predsednik deželnega parlamenta. Pavšič je ob koncu svojega posega izrazil še zaskrbljenost glede dejstva, da je vsota finančne podpore, ki jo Italija namenja manjšini, že 11 let vedno enaka: če pa vzamemo v poštev inflacijo, opažamo, da se vsota iz leto v leto manjša.

Na srečanju je bila prisotna tudi predstavnica Stranke italijanskih komunistov Daniela Birsca, ki je opozorila, da je manjšina v ugodnem trenutku: nikakor pa ne sme zmanjšati pozornosti, saj ostajajo

stavniki urada za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Rudi Merljak, je z zadovoljstvom ugotovil, da je bil s podpisom seznama občin, v katerih naj se izvajajo določila zaščitnega zakona, pa tudi s postopkom za sprejetje deželnega zaščitnega zakona, ki poteka v deželnem parlamentu FJK, storjen korak naprej. Glede izvajanja zaščite v nekaterih občinah pa bo po njegovem mnenju potrebno nadaljnje delo pri manjšinskem omizju v sklopu mešane komisije med FJK in Slovenijo. Kramberger se je strinjal z ugotovitvijo GK Šušmelja, da je medijsko pokrivanje manjšine slabo, s čimer se je komisija že dvakrat ukvarjala, do vprašanja pa je tudi na

dnevnem redu njene prihodnje seje. Pri tem je dejal, da DZ postavlja neke zakonske okvire, druga pa je politika medijskih hiš. Krivec pa je dejal, da je treba biti pri čezmejnih projektih zelo aktivni. Člani komisije so se po sestanku na konzulatu srečali tudi s predsednikom šeste komisije deželnega parlamenta FJK, ki je pristojna tudi za vprašanje manjšin, Kristianom Franzilom, katerega je Kramberger med drugim opozoril, da manjšina predolgo časa prejema enake finančne dotacije iz Rima ne glede na inflacijo. Krivec je obenem opozoril na po-

Foto IG

men skupnega pripravljanja čezmejnih evropskih projektov v smeri čim večjega črpanja evropskih sredstev za obmejno območje. Franzil je v zvezi s Krambergerjevo zaskrbljenostjo glede podpore slovenske narodne skupnosti v FJK opozoril na ustanovitev deželnega sklada za financiranje dejavnosti slovenske manjšine, dodal je tudi, da je dežela že večkrat v Rimu zahtevala povišanje finančnih dotacij. Srečanja na deželi sta se udeležila tudi deželna svetnika Tamara Blažina in Igor Kocjančič, ki je opozoril predvsem na zavlačenje pri sprejemanju deželnega zaščitnega zakona, kar priča o tem, da so nekatere tematike še vedno težavne za sprejemanje.

otprta še nekatera vprašanja kot na primer ponovna ustanovitev Kraške gorske skupnosti. Predsednik Slovenskega deželnega gospodarskega združenja Boris Siega pa je povedal, da slovenski gospodarstveniki v Italiji zelo realno doživljajo padec meje, pri čemer ugotavljajo, da je na obmejnem območju veliko priložnosti, ki jih je treba izkoristiti. Predstavnik iste organizacije Andrej Šik pa je opozoril predvsem na potrebo po spodbujanju podjetništva pri mladih, glede bližnjega novega razpisa za projekte s koriščenjem evropskih sredstev pa naj Slovenija podpre tiste projekte, pri katerih je soudeležena slovenska manjšina. Predsednik komisije Janez Kramberger, ki sta ga spremljala poslanec Danijel Krivec in pred-

men skupnega pripravljanja čezmejnih evropskih projektov v smeri čim večjega črpanja evropskih sredstev za obmejno območje. Franzil je v zvezi s Krambergerjevo zaskrbljenostjo glede podpore slovenske narodne skupnosti v FJK opozoril na ustanovitev deželnega sklada za financiranje dejavnosti slovenske manjšine, dodal je tudi, da je dežela že večkrat v Rimu zahtevala povišanje finančnih dotacij. Srečanja na deželi sta se udeležila tudi deželna svetnika Tamara Blažina in Igor Kocjančič, ki je opozoril predvsem na zavlačenje pri sprejemanju deželnega zaščitnega zakona, kar priča o tem, da so nekatere tematike še vedno težavne za sprejemanje.

Igor Gregori

Radijski oder, Slovenska prosveta in SNG Nova Gorica Gledališki vrtljak stopil v jubilejno 10. sezono

Jeseni 1997 so se vrata Marijinega doma pri Sv. Ivanu prvič odprla Gledališkemu vrtljaku, po budi, ki je želela približati odrsko ustvarjanje mladim slovenskim družinam in se nadejala, da bi jim nudila sproščeno, medgeneracijsko izkušnjo, v kateri se uradna kulturna in osebna čustvena plat zlijeta v čisto posebno družinsko in širše družbeno doživetje.

Gledališki vrtljak pa je tudi pomemben jezikovni trenutek. Otrci se namreč na zabaven način srečujejo s knjižno slovenščino in o predstavi pokramljajo v domačem krogu, kar prispeva k razvijanju njihove aktivne govorne spretnosti. Za tiste, ki se radi izražajo preko risbe, so si organizatorji zamislili še likovni natečaj. Moj najljubši gledališki junak, v katerem lahko malčki dajo duška svoji ustvarjalnosti; njihovi izdelki pa od srečanja do srečanja polnijo

in krasijo stene Marijinega doma. Iz sezone v sezono je število obiskovalcev družinskega abonmaja naraščalo in postopno se je razširila tudi ponudba Gledališkega vrtljaka, za katero od vsega začetka skrbi Radijski oder v sodelovanju s Slovensko prosveto iz Trsta in SNG Nova Gorica. Prvotnim šestim predstavam so organizatorji kmalu dodali še sedmo in vsaj en izvenabonmajski dodatek. Na odziv družin pa so se prilagodili z uvedbo dvojnega abonmaja: ob 16. uri se namreč zbirajo abonenti Sonček, ob 17.30 pa Zvezdica.

V nedeljo, 30. septembra, so na letošnji otvoritveni predstavi s podnaslovom 'Najmlajši za najmlajše ali Mali gledalci so lahko tudi igralci' nastopili udeleženci poletne Gledališke šole za najmlajše, prav tako v priredbi Radijskega odra in Slovenske prosvete. V prvih počitniških dneh je preko 40

otrok od 7. do 13. leta nastudiralo pravljico o Pepelki, ki jo je duhovito prepesnila Lučka Susič, glavna koordinatorica projekta in priznana mentorica mladinskih in otroških gledaliških skupin. Za sceno je poskrbel Magda Samec, za glasbeno kuliso Iztok Cergol in Martina Feri, za plesne točke Jelka Bogatec, postavitev pa je režirala mlada profesionalna igralka Alida Bevk. In če je prvo srečanje ka-

zatelj dobrega nadaljevanja, se Gledališkemu vrtljaku obeta še ena uspešna sezona, saj je bila dvorana Marijinega doma v obliki izmenah tudi zasedena. Do zadnje predstave, ki bo 9. marca 2008, ko je predvidena igra o Medvedku Puju v postavitvi Slovenskega odra, se bo zvrstilo šest predstav, med katerimi gre posebej izpostaviti gostovanje lutkovnih gledališč Jože Pengov, Ljubljana in Maribor, ki se jih svetoviranski gledalci vedno znova veselijo.

AL

Foto Kenna

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV TRST

vabi na

4. REVIJO OTROŠKIH IN ODRASLIH ZBOROV OPENSKE DEKANIE,

ki bo v cerkvi pri salezijancih, na Istrski ulici 53, v Trstu, v soboto, 13. oktobra, ob 20.30, in na

8. REVIJO ZBOROV DEVINSKE DEKANIE,

ki bo v cerkvi sv. Pelagija v Šempolaju, v nedeljo, 14. oktobra, ob 17. uri

KOPER Prvi dvostranski sestanek SSO in IU

Probleme manjšin je treba reševati globalno

Svet slovenskih organizacij in Italijanska unija sta s prvim dvostranskim sestankom, ki je potekal v petek, 5. oktobra, na sedežu Skupnosti Italijanov Santorio Santorio v Kopru, dodatno podkrepila dosedanje plodne odnose, ki so večinoma potekali v širšem okviru medmanjšinskega dialoga, in načela obdobje še bolj tvornega sodelovanja, ki bo v prihodnjih geopolitičnih okoliščinah še kako potreben.

Zamejsko delegacijo, ki jo je vodil predsednik SSO Drago Štoka, so sestavljali Janez Povše in Julijan Čauček iz Gorice, Giorgio Banchig iz Benečije in Marij Maver ter Ivo Korva iz Trsta; Maurizio Tremul pa je stal na čelu slovensko-hrvaške skupine (IU je namreč čezmejnja organizacija, ki združuje tako slovenske kot hrvaške pripadnike italijanske narodnosti), v kateri so bili prisotni Christiana Babić, odgovorna za upravno-juridični sektor pri izvršnem odboru IU, Roberta Vincoletto, ki pri organizaciji skrbi za evropske zadeve, in Lino Cernaz, predsednik Skupnosti Italijanov v Kopru.

Po sestanku, ki je v jutranjih urah potekal za zaprtimi vrati, je potekala tiskovna konferenca predsednikov Draga Štoker in Maurizia Tremula, ki sta najprej poudarila, da je bilo srečanje za obe manjšini izrednega pomena. "Poudariti želimo obojestransko željo po strateškem sodelovanju", je dejal Tremul. Štoka pa je poudaril dejstvo, da "se

z današnjim sestankom končno poslavljamo od preteklosti", ki je z manjšinama ravnala kot mačeha ne pa kot mati. Štoka je obnovil različne družbeno-državne tvorbe, v katerih smo manjšinci živeli, od složnega avstro-ogrškega okvira do poraznega fašističnega oz. jugoslo-

med dvema subjektoma, EU in Hrvaško.

Na tiskovnem srečanju je bil tako govor o bližnji prihodnosti v skupnem evropskem prostoru, ki bo med drugim obrodil še večje medmanjšinsko sodelovanje predvsem v luči še bolj konkretnega

Foto IG

vanskega režima. Oba predstavnika sta zato pozdravila prihodnji padec meje in vstop Slovenije v schengensko območje, kar bodo krovnici organizaciji v Italiji in Unija Italijanov skupno proslavili med božičnimi prazniki. Pri tem pa sodelovnika nista pozabila na dejstvo, da se bo evropska meja pomaknila na jug: če bomo Slovenci v Italiji končno neposredno povezani z matično domovino, bo ostala italijanska manjšina še naprej ločena

koriščenja skladov evropskih načrtov. Med letom se bo namreč zaključil načrt z naslovom Krščanstvo - Cristianita', za katerega sta organizaciji leta 2005 pridobili sredstva evropske pobude Interreg: načrt si je zamislil nekdanji predsednik SSO Sergij Pahor, ki je želel predstaviti romarske poti do svetišča na obmejnem pasu, kjer so se in se še danes srečujejo ljudje z ene in druge strani meje. SSO in UI načrtujeta še projekt Jeziki ob meji,

non in v Mogliano Veneto ter končno v Trst. Njegova naloga je bila, da je skrbel za slovenske vernike, ki jih je ljubil in s tem izkazoval čast svojemu slovenskemu izvoru ter jih spremljal v njih krščanski rasti ob spoštovanju lepih verskih tradicij slovenskega naroda.

Slovenski in italijanski verniki se g. Živica spominjajo kot izrednega duhovnika, ki jim je znal stati ob strani celih 30 let. Posebno prisrčen bo v srcih vernikov ostal spomin na g. Živica kot izredno nadarjenega in pripravljene spovednika: med pogrebnim obredom, ki ga je spremljal petje slovensko-italijanskega pevskega zbora, je bila spovednica cerkve sv. Janeza Bosca, kjer je g. Živic običajno spovedoval, odprta: v njej so verniki simbolno prižgali svečo in postavili vanjo spovedno stolo ter mašno knjigo. "Veliko ljudi se je k njeemu zatekalo v trenutku stiske in vsem je dajal potrebno tolažbo", so nam povedali.

Zahvala

Slovenski verniki pri salezijanski župniji sv. Janeza Bosca se iz

srca zahvaljujejo pok. g. Stanku Živicu za vse dobro, kar je storil v obdobju svojega dušnega pastirstva.

Predavanje škofa Jurija Bizjaka Sveto pismo je kakor čreda

V Marijinem domu v ul. Risorsa v Trstu je lepo številno poslušalcev prisluhnilo predavanju o Svetem pismu. Slovensko pastoralno središče iz Trsta je v petek, 28.9.2007 povabilo velikega poznavalca, tudi prevajalca Svetega pisma: koprškega pomožnega škofa msgr. dr. Jurija Bizjaka. Predavatelj je za predstavitev "knjige vseh knjig", Svetega pisma, uporabil primerjavo, da je kakor čreda, ker je sestavljeno iz 72 knjig. Čreda daje pastirju vse, kar potrebuje za življenje: daje mu hrano in pijačo, obleko in streho. Tudi Sveto pismo, ki je kakor čreda, nam daje hrano in pijačo, ki nasičuje in napaja našega duha, nam daje obleko, ki predstavlja varnost in čast in nam daje streho, ki pomeni dom in zasebnost. Sklenil je z mislijo, blagor mu, kdor je s srcem pri tej čredi. Sveto pismo se lahko bere skozi 3 časovna obdobja življenja: iz zgodovinskih knjig Svetega pisma s prispodobami lahko spoznavamo zgodovino odrešenja, preoroške knjige napovedujejo prihodnost, knjige modrosti pa dajejo zapovedi in prepovedi za sedanjost. Zgodovinske knjige nagovarjajo razum in sporočajo

resnico, da Bog je, preroške knjige spodbujajo voljo in sporočajo, da je Bog pravičen, in modrostne knjige nagovarjajo vest, Bog je svet.

Gostitelj večera msgr.

Marij Gerdol je napovedal, da bodo podobnemu večeru sledili še drugi, namenjeni spoznavanju Svetega pisma. S predavanji želijo povečati zanimanje za Sveto pismo tudi med Slovenci v mestu in se tako pridružiti pobudam ob letu Svetega pisma, ki ga je za l. 2007 razglasila slovenska Cerkev. V četrtek, 15.11.2007, jih

bo tako obiskal komisar za Sveto deželo v Sloveniji, frančiškan p. Peter Lavrih s predavanjem Romanje skozi dogodke Nove zaveze.

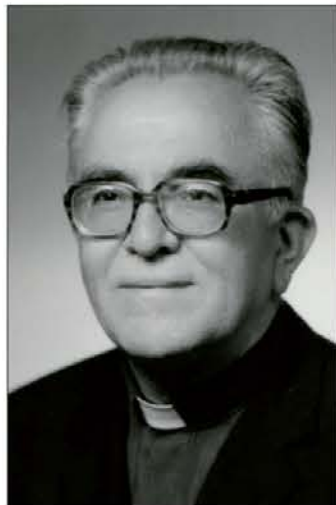
Jana Barba

SALEZIJANSKI RED Umrl je duhovnik g. Stanko Živic

"V pokorščini najdemo globok mir svoje duše"

Vponedeljek, 1. oktobra, nas je zapustil salezijanski duhovnik g. Stanko Živic: Bog ga je poklical k sebi, da bi ga sprejel v večni objem. Odslej bo g. Živic počival na pokopališču pri Sv. Ani, kjer so ga pokopali v četrtek, 4. oktobra, po pogrebnem obredu, ki je potekal v župnijski cerkvi svetega Janeza Bosca. Bogoslužno slovo, pri katerem je bilo veliko število slovenskih vernikov, je potekalo ob somaševanju salezijanskih bratov, slovenskega vikarja msgr. Franca Vomčine in tržaškega škofa Evgena Ravignanija, ki je v dvojezični homiliji dejal, da se bo pok. g. Živica salezijanska skupnost spominjala "zaradi njegove obzirne in dobrohotne

prisotnosti ter po njegovem velikodušnem pastoralnem delovanju. Škof se v imenu naše tržaške Cerkve zahvaljuje Bogu, da nam ga je podaril vsa ta leta: od leta 1978 do današnjih dni je bil skupaj z nami." Škof Ravignani se je spomnil pokojnikove preprostosti in dobrote, ki sta izžarevali z njegovega obličja, kot tudi njegove pripravljenosti, da je postal duhovni voditelj mnogim slovenskim vernikom - bodisi v tej župniji kot tudi v oni svetega Vincencija Pavelskega. Bil je cenjen in vsem na razpolago za podelitev zakramenta sprave. "V veri je živel svojo pokorščino in veruje mi, da to ni vedno lahko. Mogoče ni bilo lahko niti zanj, ki je pravil: "V

pokorščini najdemo globok mir svoje duše" in je molil: "Gospod pomagaj vsem do take pokorščine, kot jo sedaj jaz čutim v svojem srcu, ker ti več, Gospod, da brez tebe ničesar ne zmorem". Ta pokorščina, odločna in pristna, ga je popeljala v razne salezijanske hiše in kot učitelja klasičnih jezikov v liceju v Porde-

non in v Mogliano Veneto ter končno v Trst. Njegova naloga je bila, da je skrbel za slovenske vernike, ki jih je ljubil in s tem izkazoval čast svojemu slovenskemu izvoru ter jih spremljal v njih krščanski rasti ob spoštovanju lepih verskih tradicij slovenskega naroda.

Slovenski in italijanski verniki se g. Živica spominjajo kot izrednega duhovnika, ki jim je znal stati ob strani celih 30 let. Posebno prisrčen bo v srcih vernikov ostal spomin na g. Živica kot izredno nadarjenega in pripravljene spovednika: med pogrebnim obredom, ki ga je spremljal petje slovensko-italijanskega pevskega zbora, je bila spovednica cerkve sv. Janeza Bosca, kjer je g. Živic običajno spovedoval, odprta: v njej so verniki simbolno prižgali svečo in postavili vanjo spovedno stolo ter mašno knjigo. "Veliko ljudi se je k njeemu zatekalo v trenutku stiske in vsem je dajal potrebno tolažbo", so nam povedali.

Primarne volitve Demokratske stranke

Poziv dolinske sekcije SSK

Stranka Slovenska skupnost sodeluje pri začetnem postopku ustanavljanja nove Demokratske stranke v državi, a pri tem ohranja svojo samostojnost kot narodnoobrambna stranka Slovencev. V nedeljo, 14. oktobra, bodo primarne volitve, na katerih lahko sodelujejo vsi državljani, stari najmanj 16 let. Udeležba na volitvah ni v nobenem pogledu vezana na članstvo.

Za Slovence so pomembne predvsem volitve deželne tajnika in deželne ustanovne skupščine Demokratske stranke v Furlaniji-Juljski krajini. Na teh volitvah nastopajo s samostojno listo "Slovinci za Morettona" tako v prvem okrožju (širše mestno središče) kot v drugem tržaškem okrožju, ki zaobjema vse okoliške občine. Kandidati te liste podpirajo izvolitev za deželne tajnika Gianfranca Morettona, sicer podpredsednika deželne vlade, kot najprimernejšega kandidata. To še posebno zaradi tega, ker je odkrito naklonjen izvolitvi predstavnika slovenske manjšine v bodoči deželni svet na osnovi pred kratkim odobrenih novih volilnih pravil. Zato tudi podpira volilno povezavo samostojne manjšinske liste z listo Demokratične stranke na deželnih volitvah prihodnje leto.

Zato iskreno vabimo vse slovenske volivke in volivce, da se v čim večjem številu udeležijo nedeljskih primarnih volitev in glasujejo za listo "Slovinci za Morettona". Na njej so zastopani predstavniki Slovenske skupnosti in zamejske civilne družbe. Nosilka liste je Fulvija Premolin.

Volilnice za vse vpisane v volilne sezname dolinske Občine bo odprto v gledališču Prešeren v Boljuncu od 7. do 20. ure.

Za sekcijo, Alojz Tul

Društvo slovenskih izobražencev in knjižnica Dušana Černeteta

Slovenska politična povojna emigracija v Argentini

Slovenska politična emigracija v obdobju po drugi svetovni vojni je prizadela 1.200 družin, 3.000 posameznikov, katerim gre med leti 1953-1967 prišteti še 760 oseb, ki so se končno lahko pridružili že izseljenim družinskim članom: skupno gre za več kot 7.000 rojakov, ki so se zatekli v Argentino, da bi se izognili posledicam jugoslovanskega režima.

Društvo slovenskih izobražencev je poleg običajnega ponedeljkovega večera priredilo v petek, 5. oktobra, še eno srečanje, tokrat v sodelovanju s knjižnico Dušana Černeteta, na katerem je spregovoril

arh. Jure Vombergar, Slovenec, ki se je zatekel k očetu v Argentino v drugem povojnem valu. V novi državi se je aktivno vključil v zdmsko kulturno in družbeno življenje, katerega je postal eden osrednjih snovalcev. Ivo Jevnikar, ki je večer povezoval, je obrazložil, da je arh. Vombergar z družino na krajšem oddihu v matični domovini; gost si je vzela čas, da občinstvu Peterlinove dvorane predstavi krajsi kulturni program, ki so ga argentinski Slovenci izdelali ob 60-letnici začetka prihajanja slovenskih beguncev v novi svet. Arh. Vombergar je na podlagi predvajanja bogatega fotografskega

gradiiva, ki ga hrani argentinsko društvo Zedinjena Slovenija, ter ob tankočutni melodiji tanga, ki se je uglašeno spajala z njegovim zametnim glasom, lepo podal izsek obdobja, ki je bil za rojake-begunce zelo težaven. Boleča pustolovščina beguncev-odisejev se je začela že v Evropi, ko so iz raznih taborišč v Italiji in Avstriji romali do italijanskih, francoskih in nemških pristanišč, da bi se vkrcali na čezoceanske ladje. Argentina je slovenske begunce sprejela, potem ko je duhovnik g. Janez Hladnik dosegel pri argentinskem predsedniku Juanu Domingu Peronu dovoljenje za brez-

Foto IG

pogojno priseljevanje. Ko so se begunci izkrcali v novi državi, so po nekajdnevem bivanju v zbirališčnem centru Hotel emigrantes

končno prispeli v Buenos Aires, kjer so začeli novo življenje. Večina slovenskih priseljenec je dobila zaposlitev v obrtniškem oz.

krojaškem sektorju; kdor pa ni bil vajen ročnega dela, npr. odvetniki, književniki idr., se je težje vživel v novo stvarnost. Ženske so postale služkinje in kuharice. Marsikateri posameznik, ki je imel v Sloveniji visoko službo, je bil v novem okolju prisiljen sprejeti preprosta dela. Za duhovnike (68 jih je v obravnavanem obdobju zbežalo v Argentino) pa je bil položaj boljši, saj so službe božje še potekale v latinščini. Velika večina priseljenec se je nastanila v glavnem mestu, mlajši so odšli v Bariloche, samski možje pa na jug, kjer so odkrili vrelce nafte in plina. Priseljenec so tudi v novem okolju ohranili vez z domovino: to so storili predvsem z ustanavljanjem slovenskih kulturnih in gledaliških društev, s tiskanjem revialnega tiska in s političnim delovanjem. Lahko bi zato trdili, da je onkraj luže nastala neke vrste Slovenija v malem.

IG

PD RUPA-PEČ Tradicionalni avgustovski izlet (3)

Po Odisejevih stopinjah...

Nazadnje so obiskali mestece Fumone, v katerem prebiva le kakih 100 ljudi. Kot orlovo gnezdo se trdno drži skale in ima na svojem vrhu grad, ki je bil v X. stoletju nepremagljiva utrdba s tremi obzidji in jarki. V novjšem času je na tretjem obzidju z zasutvijo obrambnega jarka nastal viseči park. V tem mrakobnem gradu, v delu katerega občasno domujejo lastniki, ki za mastne denarce dajejo v najem grajske prostore za poroke ali druga praznovanja, se obiskovalec čuti prav utesenjen. Tu sta bila zaprti Gregor VII. in dobri papež Celestin V., čigar izredno ozka celica je dobro ohranjena. V njej je umrl I. 1296. Zapreti ga je dal zlobni Bonifacij VIII. Med drugim skoraj v vsaki izmed grajskih sicer majhnih "soban" visi slika s portretom ženske žalostnega obraza in ob njej je naslikana tudi otroška glava. To je grajska gospa iz devetnajstega stoletja, ki so ji hčere iz zavisti umorile komaj štiriletnega sinčka, ker bi on postal dedič vseh posestev. Užaloščena mati je v knjižnici dala napraviti omaro, v katero je shranila njegove obleke, igračke in celo dala izdelati podobo njegovega mrtvega telesa.

Radovednim obiskovalcem je kar dobro delo priti spet na svež zrak po teh srhljivih zgodbah, ki so se dogajale v zatišju mogočnih zidov. Sicer ti kraji v Ciociarii budijo v primorski duši žalostne spomine na tiste hude dni, ko je marsikateri naš rojak bil konfiniran tu. Priče teh konfinacij so slovenski priimki, ki so tukaj še prisotni. Očitno so si nekateri ustvarili družine in tu ostali. V Alatri, nekoliko izven mesteca, v kraju, imenovanem "Fraschette", je bilo eno izmed taborišč v Italiji. Tu je bilo v letih 1943-44 5.500 ljudi iz Slovenije in Hrvaške. To taborišče je bilo potisnjeno v pozabo, a sedaj bi radi zgradili spomenik vsem nedolžnim žrtvam, ki so v njem veliko pretrpele. Ustanovili so študijski odbor, ki mu predseduje prof. Capogreco, avtor dela I Campi di concentramento del duce.

Ker je član tega odbora tudi vodič Pietro, je goste iz Goriške naprosil, naj posredujejo kak naslov oz. ime še živečega interniranca ali pa koga, ki se pri nas zanima za to mračno obdobje italijanske zgodovine.

Podobna taborišča so bila tudi na otokih Ventotene, Ponza in Tremiti. Nazaj grede so se goriški "potepuhi" ustavili na biološki kmetiji Quattrociochi, ki ročno obira oljke in proizvajajo že večkrat nagrajeno olje, poskusili "bruschetto" in oljke, nakupili kar nekaj olja in ob modernih strojih poslušali razlago, kako pridemo do te zdrave tekočine. Da bi otreli s telesa trdnost dneva in da bi končno okusili narocje morja, so se pred večerjo nekateri izletniki kljub bučnim valovom predali morskemu objemu. Predzadnji dan, v četrtek, 30. avgusta, so si na rtu, vzpetini imenovani Orlando, ki strmo moli v nebo, pod plažo Serapo, zadnjo izmed sedmih plaž Gaetskega zaliva, ogledali samostan oz. njegov hodnik s križevim potom iz XIX. stoletja, potem pa ob samostanu občudovali silo narave: srednjo, največjo razpoko, geološki pojav, ki je hrib nad Gaeto izrisal kar tri

take velike razpoke, predvsem dobro vidne z morja. V zavesti domačinov se je ta hrib tako razklal ob smrti Kristusa na križu. In prav Križanemu je posvečena kapelica, centralna stavba, zgrajena na skali, ki se je odtrgala s hriba in je ostala zagozdena v razpoki 37 m nad morjem. Leto njene gradnje ni znano, nekateri jo datirajo med l. 1436-1458. Do nje vodi 35 stopnic, različnih velikosti. Stopnicah je izklesanih 18 medaljonov, na katerih je križ ali napis IHS.

Največja izmed treh razpok v hribu nad Gaeto

Vsak obiskovalec lahko vidi tudi odtis roke, ki ji pravijo "la mano del turco". Nevermež ni verjel, da je razpoka nastala ob Kristusovi smrti, in skala, na katero se je naslonil, se je zmeščala, kot bi bila iz testa. V razpoki oz. kapelici naj bi se zgodil marsikateri čudež. Nekateri izmed goriških izletnikov so se od kapelice pogumno spustili po 275 stopnicah, ki pripeljejo do dna te razpoke, do zaliva oz. votline, poimenovane Grotta del turco, nad katero je še viden zbiralnik za vodo rimske vile, od katere ni ostalo nič drugega. Vsekakor so ta razpoka, zamolklo bučanje morja v globini in sploh pogled nanjo in

Cerkev cistercijanskega samostana v Fossanovi

na morje nekaj enkratnega, veličastnega, kar vzbuja spoštovanje do mogočnosti narave. Iz tega, z mistiko prepojenega kraja, so se popotniki usmerili po "Odisejevi obali", po cesti Appia Antica, vzdolž katere tečejo kanali, ki so jih izkopal v 30. letih, ko so izsuševali Pontinsko močvirje. Na nekdanjem, za bivanje neprimernem in nezdravem kraju so nastala polja in še sedaj se razprostirajo tople grede, v katerih so v tem poletnem času rastle predvsem paradizniki. Tu ima sedež MOF (Mercato ortofruttilicolo Fondi), tretji največji trg v Evropi za sadjarstvo in povrtnino. Najvažnejše središče tega predela je mesto Sabaudia, ki so ga zgradili l. 1934 v 253 dneh in odraža neoklasični stil fašistične dobe. Njegov hodnik s križevim potom iz XIX. stoletja, potem pa ob samostanu občudovali silo narave: srednjo, največjo razpoko, geološki pojav, ki je hrib nad Gaeto izrisal kar tri

mimogrede iz avtobusa, ko so se peljali do narodnega parka Circeo, ki je nastal, da bi vsaj delno ohranili floro in seveda fauno, značilno za te kraje. Park, ustanovljen l. 1934, meri 80 km² in obsega gozd, rt Circeo, pontinska jezera, in zelo zanimive peščene dune ter otok Zanon. V parku so nazorno prikazane kočice, kakršne so gradili prebivalci tega močvirnatga kraja na redkih koščkih suhe zemlje. Obmorski del Circea, pa tudi zaliv Baia d' argento na južnem delu jezera Sabaudia ali Paola, s slano vodo, so znane osebnosti, politiki, igralci, nogometaši, izbrali za svoje počitniške hiše. Gosto zelenje jih varuje pred radovednimi očmi mimoidočih. Izletnikom so tipično kosilo z okusom po morju postregli v restavraciji prav na tem koncu Circea, ki je pravi paradiz za rastline, razne vrste ptic in drugih živali.

Za tem je bil na sporedu ogled cistercijanskega samostana v Fossanovi, v pokrajini Latina, ob vznožju hribov Lepini. Ustanovili so ga benediktinci v XI. stoletju, nato pa ga prepustili cistercijancem. Ime je dobilo po kanalu "Fosso Nuovo", ki so ga izkopal, da bi sanirali močvirnata tla. Cerkev naj bi bila prvi primerek gotsko-cistercijanske arhitekture v Italiji. Ker je bila v popravilu, njene notranjosti niso videli, pač pa so si ogledali samostanski vrt, ki ga obkroža obokan hodnik na treh straneh z zanimivimi romanskimi, na zadnji strani pa gotskimi stebriči. Po ustem izročilu naj bi v tem samostanu, v prostorih za goste umrl Tomaž Akvinski (l. 1274).

Četrtek večer je bil poslovilen, in ker je Patrizia imela rojstni dan, so ji poklonili torto. Po običajni "trimalhionski" večerji se je na tlakovnem vrtu oglasila lahka glasba, ki je zvalila goriške izletnike na ples. Kot plesalca sta po dovršenosti gibov nedvomno izstopala Milojka in Dario, sicer vneta obiskovalca "šager" in plesnih dvoran. Patrizia je bila deležna tudi Tomaževe poezije; kot vsi vedo, on take

priiložnostne verze kar stresa iz rokava. Nekateri pa so prejšnji dan v skorajda nočnih urah doživeli gledališki utrinek, ki jim ga je poklonila natakarka Cinzia, slušateljica gledališke Šole v Fondi. V petek, 31. avgusta, so pospravljene kovčke ždeli spet v trebuhu avtobusa, potniki pa so dobre volje odhajali domov. Na poti so se ustavili v zelo lepem toskanskem kraju Chiusi ob istoimenskem jezeru, in tam med zelenjem, v skorajšnji bližini dveh etruščanskih grobnic, spet zaužili kulinarčne poslastice, nato pa jo jedro mahnilo domov, kamor so se vrnili zvečer. V avtobusu so s Patrizio že kovali načrte za prihodnji izlet in se od nje poslovili v Vicenzi. Udeleženci izleta se zahvaljujejo organizatorjem za uspešno potovanje, pa tudi vsem tistim, ki so poskrbeli za prijetno vzdušje v avtobusu.

/konec
Iva Koršič

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Na kolesju

Vsaki ko se po več mesecih zopet odpravim na daljšo pot z vlakom, mi v glavo vedno znova buta isto prepričanje: če hočeš videti, kakšna je danes Italija, potem moraš v svojem popotovanju vzdolž različnih italijanskih realnosti stopiti za vsaj en dan na vlak, na takega, ki vozi na daljše proge. Ne gre le za običajne zamude, birokratske zapletljajbe ob menjavi česar koli, perona, vlaka, sedeža, niti ne le za večno zaudarjajoče toailete in desetne stopnice na vsaki postaji, povsem neprimernih za kakršenkoli kovček in absolutno nemogočih za vsakega starejšega potnika. In potniki, ki so pred meseci poslali državnemu tisku ogorčeno pismo, kako je možno, da je moral invalid čakati dve (!) uri na (ustavljenem) vlaku, da mu kdo prestavi voziček na tla? Katerikoli nepooblaščen osebje je bilo to opravilo izrecno prepovedano, podjetje Trenitalia bi si ne prevzelo odgovornosti. Ne gre za vse to. Del Italije uvidiš predvsem v vseh različnih obrazilih, ki jih lahko srečaš na daljših poteh. Nezakoniti priseljenci, ki jih v kupeju straži policija, Kitajke, ki se takoj sezujejo in se udobno namestijo s stopali na sedežu pred sabo, petdesetletnice, ki so se ob svojem jubileju odločile za boj proti odvečnim kilogramom in napeto listajo po knjigah in revijah s koristnimi nasveti, mlade študentke, ki se povsem skladajo s tistimi TV programi, ki igrajo na izlivu emocij protagonistov. V mobilni, brez nikakršnega zadržka zaradi drugih oseb v kupeju, razlagajo prijateljici o skorajda vsem v svojem življenju: študiju, stanovanjskih in finančnih težavah, novonastalih čustvih do zadnjega fanta, za katerega ne vedo,

"če tudi on čuti isto in naj bi ga o tem direktno povprašale in mogoče je še prezgodaj in kako naj bi ga pravzaprav vprašale" itd.itd. Dolgolas aktivist kake človekoljubne organizacije, ki ima na screensaver-ju sliko sebe z begunci v kakem azijskem taborišču. Ameriški par na potovanju po Evropi, ona si skrbno manikira roke, njen partner - gologlav tri-ali štiridesetleten hrust - pa je že dve uri zatopljen v videoigrice, osnovano na lovu na terorista. Zal pilot, ki se vrača domov verjetno za dan ali dva pred ponovnim letom, ducat hišnih pomočnic-Hrvtic, ki izstopijo na različnih postajah v Venetu, različni biznismeni, ki se peljejo na kupčije v Nemčijo, anoreksična Slovenka, ki se uči za izpit, in nežna slika

starejšega para iz južne Italije, ki je prišel na obisk k vnukom na sever in je še vedno povsem zbežan od sprememb peronov, različnih vlakov in ne-najavljanja postaj. Spomin me bliskovito pelje nekaj mesecev nazaj, ko sem v drugem italijanskem mestu doživela prizor iz kakega Mastroianijevega filma: tri generacije sardinske družine na postaji, starejša dva povsem zbežana, z velikimi štrucami v rokah, platnenimi torbami, pri vseh pa otipljiv strah, ja: strah, da bi ne našli svojega perona, svojega kupeja ali da bi jim zaradi česar koli vlak ušel. In bi se ne mogli vrniti v vasico v osrčju Sardinije, tako daleč od vsega tega, kar je postal tempo današnjega življenja. In takrat pomisliš, kako se med sabo ne poznamo, kako zanemarjamo dejstvo, da je današnja družba sestavljena iz toliko delčkov, ki se jih sploh ne zavedamo, kako se vedno in zmotno čutimo samozadostne.

Sele na Koroškem

Začeli so se Primorski kulturni dnevi

V prijazni vasi Sele so se v nedeljo, 7. oktobra, začeli 13. Primorski kulturni dnevi na Koroškem. Namen teh celotedenskih srečanj je obogatitev kulturnega sodelovanja med Koroško in Primorsko. Na prvem letošnjem srečanju so sodelovali člani dramskega oddelka Prosvetnega društva Štandrež, ki so v farni dvorani uprizorili igro Balkanski špijon srbskega pisca Dušana Kovačevića v režiji Jožeta Hrovata. Štandreške igralce so lepo sprejeli prizadevni člani domačega

društva Planina. Kulturno društvo iz Sel je eno najbolj aktivnih na Koroškem in uspešno goji predvsem zborovsko in gledališko dejavnost. Prav ljubezen do gledališča je že pred več desetletji prispevala, da je prišlo do prijateljskega in ustvarjalnega sodelovanja med člani društev iz Sel in Štandreža. V pozdravnem nagovoru je predsednica društva iz Sel Pavla Čertov poudarila ravno to dolgotrajno in uspešno sodelovanje. V imenu organizatorjev Primorskih kulturnih dni, v

Krščanske kulturne zveze, Slovenske prosvete in Zveze slovenske katoliške prosvete sta spregovorila Andrej Lampichler in Damjan Paulin.

Primorski dnevi se bodo nadaljevali v torek, 9. oktobra, z odprtjem likovne razstave del Franka Žerjela v Borovljah. V sredo, 10. oktobra, pa bo v Železni kapli dr. Danilo Čotar predstavil svojo publikacijo Domače sirarstvo za zabavo in zares. V petek, 12. oktobra, sta na sporedu v Celovcu mladinska prestava Male dame, v izvedbi gledališke skupine Slovenskega kulturnega kluba iz Trsta, in srečanje glasbenih šol v Tinjah. Primorski kulturni dnevi se bodo sklenili v nedeljo, 14. oktobra, v farni cerkvi na Radišah z nastopom MePZ Mačkolje, ki bo izvedel kantato Stabat Mater.

Častljiv življenjski jubilej

100 let Viktorja Lovriha

V nedeljo, 30. septembra, je bilo v vasi le streljaj stran od Ronk nad vse živahno. Slovenci v Ronkah smo po nekaj letih, po okrogli obletnici Lojzeta Devette, praznovali drugo 100-letnico, saj je tokrat praznoval visok življenjski jubilej Sonjine oče Viktor Lovriha, ki se je rodil 1. oktobra 1907 v Dolini. Rodil se je v družini Martina in Ursule Jerzog. Poročil se je leta 1952 z dvajset let mlajšo Marijo Sain, ki mu je še zvesta družica in mu je že tisto leto povla Sonjo. Hči se je po končanem liceju Prešeren in dokončanem študiju na medicinski fakulteti poročila z Nemorinom Gandinom v majhen zaselek S. Zanut v Laškem. Tu je dobila tudi delo in je še vedno zaposlena v bolnišnici v Trzinu. Ob očetovem rojstnem dnevu je Sonja z družino organizirala praznik ob rojstni hiši blizu letališča. Vabljeni so bili sorodniki in domači slovenski znanci. Ko so se starši preselili iz Doline v Ronke, so namreč spoznali tu živeče Slovence. Ob tej le-

pi priložnosti so sosedje in sorodniki spekli slastne dobrote in z nasmehom na ustih prišli voščiti osebje, ki je skromno prišla do takega cilja. Gospoda Lovriha sta prišla pozdravit in mu čestitati tudi župnik Fausto Furlanut iz kraja

San Pier d'Isenzo, saj je tja Viktor hodil z družino k maši, in predsednik društva Jadro Karlo Mucci. Kljub starosti ima gospod Viktor

kar dober spomin, le sluh ga je v zadnjem času malce zapustil, bere pa še brez očal. Ko ga kdo vpraša, kako je bilo včasih, odgovori: Delati je bilo treba. Čeprav njegova življenjska pot ni bila z rožicami postлана, se je spomnil, kako je z bratom šel v Argentino okoli leta 1930. Tam so ga čakale tri sestre, ki so se že prej izselile v Buenos Aires. V tem mestu je nadaljeval poklic peka za pet let, toda domotožje ga je pripeljalo spet v domači kraj. Brat pa si je, kot sestre, ustvaril v Ameriki družino in imel enega sina, ki je postal duhovnik.

Kot večina primorskih Slovencev je bil v času fašizma politično sumljiv in zato vključen v kazenske delovne čete, t.i. "battagioni speciali" (posebni bataljoni), in poslan v Aquilo. Namesto puške je tam dobil lopato. Na srečo je dobil delo pri dobrih kmetih in nato pri privatniku kot pek, tako ni imel težkega dela kot drugi Slovenci, ki so bili nameščeni v raznih delovnih enotah. Ko so prišli Amerikanci, se je vrnil v domači kraj. Vseskozi je delal kot pek najprej v Trst v ulici Ginnastica, nato pa v Dolini pri Suševih, do upokojitve leta 1967. Skoro 20 let potem se je z ženo Marijo preselil v novo hišico, kamor so ga trije mladi vnuki z lahkoto hodili obiskovat.

KM

Škofovska konferenca načrtuje ustanovitev katoliške univerze

Hrvaška grozi z ribolovno cono tudi članicam EU

V slovenski družbi, državi in politiki potekajo razprave in tudi polemike o različnih temah in vprašanjih, kar je seveda značilno za sodobno demokracijo. Zdaj se stopnjuje kampanja za volitve novega predsednika države, ki bodo v nedeljo, 21. oktobra. Nastopa sedem kandidatov oz. kandidatka za najvišjo predstavniško funkcijo v Sloveniji. Med svojimi potovanji po državi in nasploh v stikih z volilci pojasnjujejo pretežno le svoj odnos do že znanih tem, dilem in družbenih vprašanj. Po mnenju dr. Klementa Podnarja s katedre za tržno komuniciranje in odnose do javnosti na fakulteti za družbene vede, "je na televizijskih nastopih najbolj pozitivno presenetil dr. Danilo Türk. Sodeč po raziskavah, z nastopi pridobiva, ker je zelo neposreden, argumentiran, hkrati pa so drugi kandidati razmeroma medli. Malo me je razočaral Lojze Peterle, ki je po mojem mnenju glavni favorit, a ne več tako samoumeven." Dr. Klement Podnar nadalje meni, "da bi moral biti Mitja Gaspari v razpravah bolj živahen, kar pa je težko, ker po značaju ni tak človek." Zmago Jelinčič-Plemeniti je klasičen. Težko zmaga, lahko pa dobi od 12 do 15 odstotkov glasov in s tem zmeša strene. V ničemer ne preseneča, on vodi svojo uspešno strategijo že skoraj petnajst let. Ni se spremenil, v javnosti nabira točke predvsem za svojo politično stranko."

Tudi dr. Mihael Kline s fakultete

za družbene vede ocenjuje, "da soočenja kandidatov za novega predsednika Slovenije niso upravičila svojega imena." Meni, "da so besede potencialnih predsednikov votle, brez naboja ali celo pomena. Predsedniška tekma je zato dolgočasna, bleda, neizrazita. Brez vsakega žara." Veliko ogorčenih odmevov in komentarjev je povzročila napoved hrvaške vlade, da bo 1. januarja leta 2008 uresničila ekološko-ribolovno cono na Jadranskem morju tudi za članice EU. Pri tem se sosednja država sklicuje na svoje domnevne suverene pravice in molči o tem, da se je 4. junija 2004 v Bruslju zavezala, da ne bo enostransko razglasila ekološko-ribolovne cone, ampak da se bo o tem dogovarjala s Slovenijo in Italijo. Proti uveljavitvi cone sta se izrekli tako slovenska vlada kot tudi evropska komisija. Uveljavitev cone bi pomenila, da Slovenija ne bi imela več dostopa do odprtega morja, prepovedan bi bil slovenski ribolov v mednarodnih vodah Jadranskega morja, pripadniki hrvaške obalne straže, ki je bila nedavno ustanovljena, pa bi lahko pregledovali slovenske tovorne ladje, ki bi plule iz koprškega pristanišča. V Sloveniji zadevo ocenjujejo za zelo resno, skoraj dramatično, v javnosti pa se je še bolj okrepiło protihrvaško vzdušje. V nekaterih političnih okoljih zahtevajo, naj Slovenija, ki bo v prvi polovici leta 2008 predsedovala EU, zahteva

prekinitev pogajanj o vstopu Hrvaške v EU. V Slovenski nacionalni stranki Zmaga Jelinčič-Plemenitega pa opozarjajo, da bodo v primeru, da bo Hrvaška nadaljevala svojo politiko glede odnosov in razmejitev s Slovenijo, zahtevali referendum v Sloveniji o tem,

Zmagoslav Jelinčič-Plemeniti

ali naj Hrvaški sploh dovolijo sprejem v EU. V politično in siceršnje kroniko spadajo nadalje proslavljanje 50-letnice začetka gradnje koprškega pristanišča, sprejem zakona o zdravilstvu v državnem zboru, začetek izdajanja brezplačnega časnika Žurnal 24 in ideološka soočenja in polemike med slovenskimi časnikarji. Na pobudo časnikarja mariborskega Večera Blaža Zgaga in Mateja Surca, nek-

danjega dopisnika RTV Slovenije v zvezni republiki Jugoslaviji in v ZDA, zbirajo podpise zoper domnevno cenzuro in politične pritisk na časnikarje v Sloveniji. Dolej naj bi zbrali okoli 500 podpisov pod peticijo, v kateri je zapisano, "da slovenske časnikarke in časnikarji obtožujejo predsednika vlade Janeza Janšo omejevanja medijske svobode." Peticijo je podpisala približno tretjina slovenskih časnikarjev, tisti, ki se ne strinjajo s peticijo proti domnevnim političnim pritiskom, pa so kolege pozvali, naj se raje posvetijo profesionalizmu. Zatrjujejo, "da se profesionalizem ne meri s peticijami, izjavami ali obsodbami, temveč s privrženostjo najvišjim etičnim merilom in standardom."

Dogodki v čast in priznanje družni narodnega mučenca Lojzeta Bratuža

Ljubljanski pomožni škof dr. Anton Jamnik je obiskal univerzo Georgetown v Washingtonu, kjer se je srečal s predstavniki te in drugih jezuitskih univerz v ZDA. Dogovorili so se o možnostih sodelovanja med načrtovano katoliško univerzo v Sloveniji in ameriški jezuitski univerzami. Slovenski katoliški tednik Družina je v novi številki objavil na celi strani pogovor s prof. Lojzko Bratuž, z naslovom Venec spominčic za veliko pričevanje in podnaslovom Predsednik republike Italije Napolitano odlikoval Lojzko in Andreja Bratuža. V pogovoru s časnikarjem Jožetom Zadravcem pojasnjuje mnoge podrobnosti o svojem življenju in delovanju, delovanju brata prof. Andreja in celotne družine našega narodnega mučenca Lojzeta Bratuža. Pojasnjuje, da slovenska javnost nestrpno pričakuje, "da bi predsednik Napolitano očetovemu spominu podelil posmrtno odličje."

Marijan Drobež

Kratke

Pred vstopom v schengensko območje

V Sloveniji se pospešeno pripravljajo na vstop države v t.i. schengensko območje, kar pomeni odpravo meja z Italijo in Avstrijo ter zaostritev mejnega režima s Hrvaško. Vstop v Schengen naj bi se zgodil do božičnih praznikov ali najpozneje do novega leta 2008. V krajih ob meji s Hrvaško je že skoraj 2100 slovenskih policistov, ki bodo varovali mejo s to državo in izvajali postopek prehodov čez njo. Potrebovali pa bodo še okoli 340 policistov, ki jih premeščajo s policijskih postaj v notranjosti Slovenije.

Na območju mestne občine Nova Gorica v vrtcih nad 900 otrok

Na zasedanju mestnega sveta občine v Novi Gorici pogosto obravnavajo cene varstva v otroških vrtcih. Le-ti delujejo kot samostojne ustanove ali pa spadajo k osnovnim šolam. Stroški njihovega delovanja naraščajo predvsem zaradi večanja plač vzgojiteljic in drugega osebja, kar pa vzbuja pomisleke mnogih staršev, ki jim plačila za organizirano varstvo otrok pomenijo čedalje večje breme. Mestni svetniki na zadnjem zasedanju niso sprejeli predloga o ponovnem povečanju cen otroškega varstva. Že zdaj naj bi bile cene omenjenega varstva med najvišjimi, če ne celo najvišje v Sloveniji. Župan Mirko Brulc je po razpravi svetnikov opozoril, da Mestna občina že zdaj pokriva 67 odstotkov stroškov otroških vrtcev. Poudarja nadalje, "da je iluzorno pričakovati, da bodo otroški vrtci brezplačni, kot nekateri pričakujejo. To je stvar države, ne občine." V vrtce na območju mestne občine Nova Gorica je v tem letu vpisanih skupaj 911 otrok, 75 več kot v letu 2006. Število otrok v varstvu se je najbolj povečalo v Novi Gorici. Ni pa podatkov o tem, koliko otrok morda starši pošiljajo v slovenske otroške vrtce čez mejo, v Gorico.

S priseljavanjem se ohranja število prebivalstva

Državni statistični urad je objavil novo poročilo o demografskih gibanjih in stanju v Sloveniji. Ponovno je ugotovil, da je število smrti večje od števila novih rojstev. Število prebivalcev Slovenije občasno dosega okoli dva milijona, toda tega števila očitno ni mogoče preseči. K povečani rasti števila prebivalstva prispevajo le priseljenci iz tujine, ki pa po večini niso slovenske narodnosti. V prvih štirih mesecih letošnjega leta se je v Slovenijo preselilo 7493 novih prebivalcev, iz Slovenije pa se jih je odselilo 3922. Skoraj 16 odstotkov prebivalcev Slovenije je starejših od 65 let, tako da sodimo med države z vedno starejšimi ljudmi. Vsak četrty prebivalec je upokojenec. Državni statistični urad je ugotovil, da so glede trajanja življenja znatne razlike med posameznimi območji. Najdaljša je življenjska doba na Primorskem, namreč 75,5 let, najkrajša pa v Prekmurju, kjer povprečna življenjska doba znaša okoli 72 let.

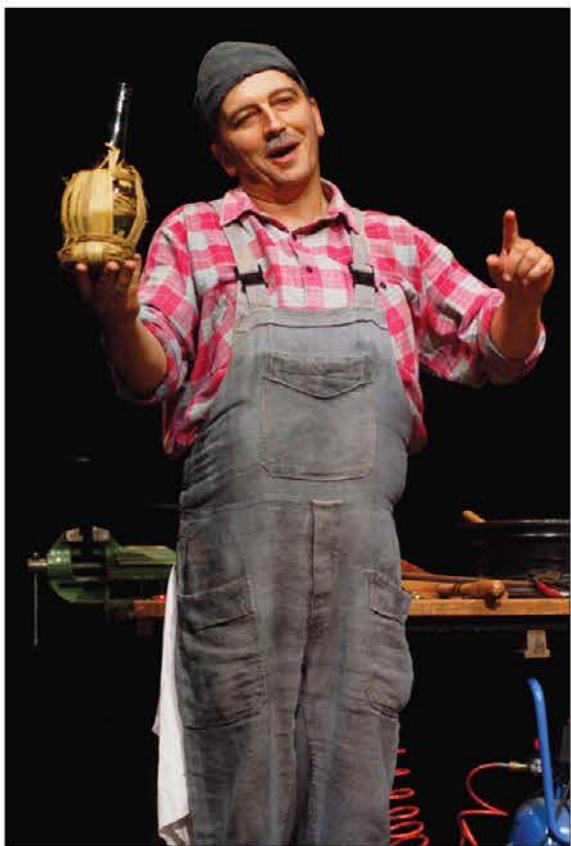
SNG NOVA GORICA Prva uprizoritev sezone 2007/08

"Mi komedijanti duohtarji smo, duohtarji pod mus!"

S tem refrenom, vabilom v gledališče, kjer gledalci dobijo pravo "medežijo", smeh, za lažje prenašanje življenjskih stisk, se je sklenil zadnji song, ki ga s soigralci zapoje Iztok Mlakar kot zviti, po ljudsko modri Sganarel, ko se mora znajti tudi v poklicu "duohtarja". V to godljo ga je z željo po maščevanju spravila žena Martina, ker ji je on večkrat katero naložil, ko ga ni hotela ubogati. Zaplet in razplet burke s petjem in streljanjem, ki je kot dramski prvenec, po motivih iz Molierovih del, vzklika iz bogate ustvarjalnosti igralca in kantavtorja Iztoka Mlakarja, so si obiskovalci novogoriškega gledališča premierno ogledali v četrtek, 4. oktobra, v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica kot prvo uprizoritev letošnje 52. gledališke sezone. Slednja se bo vila pod tematskim naslovom Igre z ognjem ali Nekateri so za vroče. Mlakarjeva burka, ki je doživela krstno izvedbo kot koprodukcija Gledališča Koper konec prejšnje sezone, 23. maja, v Kopru, se voljno utaplja v to geslo, saj je glavni protagonist Sganarel pripravljen tvegati vse, tudi se kar na lepem spremeniti v zdravnika alternativne me-

dicine, samo da reši svojo kožo. Uverturna predstava, ki je s premiersko publiko napolnila dvorano SNG Nova Gorica, je bila prijeten, vsebinsko povsem nezahteven gledališki uvod v

tako, kot v tej situacijski komediji, izrečni mimogrede, brez odvečnih poudarkov. V besedilu in v songih, ki jih v živo z glasbeno dovršenostjo izvaja instrumentalni trio Vrabec (Anže Vrabec, klavir, David Šuligoj, kontrabas, in Roman Kobal, bobni) se pojavljajo tudi cerkljanski, vipavski in furlanski izrazi, da je jezikovna pisanost še bolj učinkovita. V pisanju teksta in v odski izdelavi svoje-ga lika je Mlakar uporabil vse svoje naddrobno filološko znanje komedijskega žanra, ki korenini predvsem v commedii dell'arte in se opira na velike ustvarjalce (Charlie Chaplin, Toto, Dario Fo, Benigni), pri katerih je smeh zmeraj prepleten s priokusom pelina. Čeprav so v Mlakarjevi gestikulaciji in mimiki jasno razpoznavni izrazi vzornikov, je Sganarel, ki ljubi bolj steklenico domačega kot svojo ženo, ves njegov, prežet z njegovo

zmožnostjo snovati domišljene in premišljene izoblikovane like, ki so v svoji izvornosti vselej živji, prepričljivi in dosledno predstavljeni skozi celoten potek uprizoritve. Zato je njegov Sganarel vzbudil kopico smeha in izzval aplavz kar sredi prizorov. Dobro oporo je sicer našel predv-

sem v režiserju, ki mu je gotovo dopustil Sganarela oblikovati po svojih občutkih, pa tudi v soigralcih. Pri nekaterih izmed teh so bile Taufferjeve sugestije kar precej vidne. Popolnoma taufferjanski je bil Leander Gorazda Žilavca, najprej v veliki zadregi in okornosti nerodnega mladega zaljubljenca, po Sganarelovi lekciji in velikih požirkih viskija pa v podobi ognjevitega ljubimca, ki pokaže ljubljeni Lucindi svojo prekipajočo moškost. Po sladkostih ljubezni, ki jih ponazarjajo nevarno se majajoči lestene in vzdihljaji, se Lucindi razveže jezik, da kot slavček zapoje arije iz znanih oper in omamljeno začrtuje plesne korake. Pri tem razkaže Lara Komar vse svoje solistične zmožnosti, na katere se presenečeni gledalci odzovejo s spontanim ploskanjem. Ravno prav robato moška je Urška Bradakja kot Martina, Sganarelova žena, ki zakuha vso zmešnjavo. Prepričljiv je Gregor Zorc kot Valer, uslužbenec bogatega Geronta, Lucindinega očeta, izvrstnega Borisa Cavazza, ki mu denar pomeni vse na svetu in se obnaša objestno, vedno s pištolo v rokah kot pravi mafijski "boter". Čeprav se ga malce boji, mu le pove, kar mu gre, hišna pomočnica in Lucindina zaveznica Angelina, ki jo v prvih šestih ravnotežju med drznostjo in strahom izoblikuje Teja Glažar. Scenografski elementi odražajo Taufferjeve težnje po izpraznjenem prizorišču, ki tako osredotoči gledalčvo pozornost na igralske kreacije. Kostumi, ki so kot scen-ska slika delo Damijana Cavazza, postavljajo burko v naš čas. Razkošni gledališki list vsebuje tudi Mlakarjev tekst s songi vred. Za razvedrilo stkana predstava bo gotovo doživela še veliko ponovitev, saj se zaradi ljudske barvitosti takoj prikupi širšemu krogu gledalcev.

Iva Koršič

Goriška je staro slovensko ime

Zgodovinsko dejstvo je, da je ime Goriška starejše npr. od imena Primorska in Goriška, ni nič manj pomembna za zgodovino Slovencev kot Koroška. Ime za Goriško se je razvilo iz slovenskega toponima Gorica, ki se prvič omenja v pisnem zgodovinskem viru leta 1001. Gorica je dala ime dinastiji goriških grofov, njih ozemlju -Goriški grofiji- in kasneje, po letu 1500, deželi Goriški. Leta 1751 je bila ustanovljena še Goriška škofija. Oznako Primorska, v nemški obliki Küstenland (Österreichisches Küstenland), pa je vpeljala dunajska vlada sredi 18. st. Skoraj sočasno sta se pojavili italijanska oblika Litorale austriaco in slovensko poimenovanje Avstrijsko Primorje. V slovenski javnosti sta se rabili še obliki Primorska in Slovensko Primorje. Tako imenovano ozemlje je sredi 19. stoletja obsegalo Goriško-Gradiško, Istro in Trst z okolico. V sodobnem pomenu besede se je samo ime Primorska uveljavilo šele v sredini 20. st. Povezano je z antifazišizmom in NOB, nikoli pa Primorska ni imela samo enega središča ali ene same teritorialne identitete. Ob imenu Primorska sta v 20. st. stari pokrajinski imeni Istra in Goriška trdno obstali. Tudi partizanska ljudska oblast je po drugi vojni tu postavila dve okrožji: Tržaško in Goriško. Posočje - v italijanskem izvorniku Isontino - kot ime in ne kot zemljepisni pojem, pa so za naše kraje začeli prvi uporabljati Italijani po prvi vojni. Uporaba imena Isontino se je še posebej razširila po drugi svetovni vojni, ko je večji del Goriške pripadel Jugoslaviji in s tem današnji Sloveniji. Ime Posočje so si tako izmislili Italijani in ne Slovenci, da so si Primorsko izmislili Nemci, smo že povedali. Ime Severna primorska pa je bilo izmišljeno šele v letih po ukinitvi Goriškega okraja leta 1962, ki je bil na zadnji odsev stare Goriške dežele. Izmed petih imen slovenskih historičnih dežel, ki so bile sestavni del avstrijskega cesarstva, je Goriška edino po etimologiji izvorno slovensko ime. Kranjska, Koroška, Štajerska in Istra to pač niso. Našim prednikom je starost slovenskega imena Gorica in iz njega izpeljano ime za deželo Goriško dajalo pogum in moč v borbi za narodni obstoj na tem zahodnem predelu slovenskega narodnega ozemlja. V času narodnostnih soočanj od srede 19. stoletja dalje je že raba imena Gorica ali Goriška pomenila politično dejanje, ki je pričalo o narodni in demokratični zavesti Goriških Slovencev; imeni sta legitimirali boj Slovencev za narodni obstoj. Pesnik Simon Gregorčič - goriški slavček - je še danes narodni simbol. Gorica in Goriška sta v političnem in ideološkem kontekstu sinonima, na primer v kratki TIGR. Slovenski izvor toponima Gorica in iz njega izpeljane oblike je pri narodnostnih nasprotnikih Slovencev vselej vzbujal polemične odgovore. Dediščino prednikov spoštujejo tudi Slovenci onstran državne meje. Ponosni so, da je Gorica še vedno tudi Gorica, da se njihova pokrajina še vedno imenuje Goriška in da se tako imenuje tudi škofija. Nič manj niso ponosni na Novo Gorico in na vse ustanove, ki z imenom Goriška pričajo o več kot tisočletni naselitvi Slovencev na tem prostoru. Enako ime za pokrajino na obeh straneh meje je simbol enotnosti, ki govori tudi za to, da goriških Slovencev ne morejo ločiti najhujše preizkušnje in da je enotni slovenski kulturni prostor na Goriškem realnost. Primorska sestoji iz Istre in Goriške, ne pa iz Obale in Severne Primorske. / Andrej Malnič

Pobotanje The Police in spravi koncert na Dunaju V rock glasbo prevedeni Bob Marley

V zadnjem obdobju se je na glasbenem rock prizorišču uveljavil nenavaden trend, ki mu pravimo "ponovno združevanje". "Reunion turi" se vrstijo kot gobe po dežju. Le zakaj? Moč glasbe, pravijo romantiki. Pomanjkanje denarja, pravijo realisti s ščepcem cinizma. In, pozor, tukaj ne govorim o ponovnih združitvah tistih bendov, ki so nastali v devetdesetih kot posledica komercialnih potreb in začetka obdobja Big brother ter vseh Sovov, ki želijo konstruirati medijske zvezde. Skratka, ne govorim o združevanju (cirkuških) fenomenov Take that ali Spice girls. Ne, govorim o, če se spet poslužim izrazoslovja romantikov, velikanih klasične rock glasbe in stvariteljih rocka v vseh njihovih odtentih. Ponovno se skupaj zbirajo Genesis, kmalu bodo spet skupaj zaigrali Led Zeppelin. Številni oboževalci teh skupin, ki imajo danes že nekoliko posivele lase, so že zdavnaj opustili pobožno željo, da bi svoje junake videli na odru skupaj. A vendar, pregovorno se zarečenega kruha še največ poje... Dunaj je srednjeevropska metro-

v modernistična oblačila pozne dvajsetega stoletja. In takih središč je kar nekaj... svetovno znani Prater ali Ernst Happel stadion. Navsezadnje v okolisu, ki živi od sija 19. stoletja, je tudi športna palača Stadthalle, ena od infrastruktur modernističnega

komercialno potezo, se za tem skrivajo resnejši nameni nadaljnega sodelovanja? Odgovor ni preprost: ego-hipertrofija in notranji spori, ki so prevladovali dobrih dvajset let, ne puščajo širokega manevrskega prostora za dolgoročne napovedi. Police

ni finančni vidik je bolj verjeten od striktno romantično glasbenega), so fantje na dan spravili izvrstno glasbo. Prvo pravo presenečenje je bilo že to, da so se na odru predstavili samo originalni člani zasedbe: bobnar Stewart Copeland, kitarist Andy Summers in seveda vodja skupine pevec in basist Sting. Kljub temu da niso več rosnoladi, se niso poslužili nobenih back

pola, pravzaprav bi mu lahko dodelili častni naslov srednjeevropske prestolnice. Po ulicah okoli trga Sv. Štefana turist lahko še vedno zazna vonj po avstro-ogriški veličini osemnajstega in devetnajstega stoletja. Včasih zato lahko Dunaj deluje nekoliko anahronistično, ko se preobleče

kot strela z jasnega, neverjetna novica. Svetovna tura, ki jo oblikujejo vsi trije na smrt skregani člani izredne skupine iz osemdesetih. Sting, Copeland in Summers so spet začeli delovati kot ekipa. Mnogi so se seveda spraševali, kakšen bo učinek ponovne združitve. Gre za povsem

niso nikoli bili taka skupina, ki bi svoje koncerte opremjala z neverjetnimi posebnimi efekti. Njihov "posebni" efekt je bila glasba sama na sebi: kljub temu da so bili samo trije (ali tudi po zaslugi tega dejstva), so se vedno lahko pohvalili z zelo dovršeno glasbeno tehniko na instrumentalni in vokalni ravni. Vprašanje je torej bilo, ali bodo sposobni ta poseben efekt spet priklicati na dan.

Gosposki Dunaj se je 19. septembra kopal v lepem, sončnem dnevu. Le streljaj stran od središčnega trga Sv. Štefana pri športni dvorani Stadthalle so na stojnicah že celo popoldne prodajali kratke majice, posterje, zastave in celo vrsto drugih spominčkov skupine, ki je v osemdesetih redefinirala ritme in melodije lahke glasbe. Pod 30 evrov je bilo težko sploh kaj najti. No, evropskih cen so se držali tudi kioski v sami športni hali. Coca colo si dobil za borne 4 evrčke... gosposki Dunaj !!!

Ampak... gosposki Dunaj si lahko privoščijo lahko samo gosposke glasbenike. Hvala bogu je tudi ta aksiom vzdržal tistega lepega zgodnjejesenskega večera. The Police so se vrnili. V polni formi, v polnem zagonu. Ne glede na realnopolitične ocene njihove združitve (realnopolitič-

vokalov ali spremljevalnih instrumentov, da sploh ne govorimo o kakem podpornem orkesterčku. Na odru so kraljevali oni trije, popolnoma samostojno. In druga presenetljivo pozitivna nota je to, da so v taki zasedbi pridelali dveurni koncert brez pavz in vseskozi na visokem nivoju. Na oder sta najprej stopila Summers in Copeland, vžgala sta najbolj njun značilni ritem in počakala, da je na odrski deske stopil še Veliki Ego, gospod Sting s svojo bas kitaro. *Message in a bottle* kot uvodni pozdrav publiki. Gre za pesem, ki izvrstno prikazuje nekaj tipičnih značilnosti njihovega dojemanja glasbe. Sting in ostala dva so sinovi britanske glasbe osemdesetih. Dejansko gre za eno prvih skupin, ki je po meteornem pojavu punk glasbe začela z nekoliko drugačnimi motivi. Ko so Sex Pistolsi postali že zgodovina, so na britansko rock sceno stopili Sting in njegovi Police. Bili so zelo atipična skupina, ki je gojila več žanrov hkrati: še več, različni žanri so se prepletali kar v isti pesmi. Izreden smisel za rock glasbo so vključili v predelave reggae ritmov, ki so včasih mejili tudi na ska. Prehajanje iz enega ritma v drugega jim je vedno uspevalo z neverjetno naravnostjo, kot bi Slo za nekaj samo po sebi umevnega. Čeprav, predvsem v obdobju, ko so oni začeli, je bilo to vse prej kot samo po sebi umevno. Dejansko so s svojimi pesmimi legitimizirali tak tip glasbe. V prisposodbi bi lahko rekli, da jim je uspelo na rockovski notno črtovje prevesti Boba Marelyja. Ob tem so neverjetno spretno tudi znali spreminjati tonaliteto, ki je iz dura prehajala v mol in se nato spet vračala v prvotno nastavitve.

Message in a bottle dejansko vsebuje vse omenjene značilnosti: kitiče so zapisane v izrazitem reggae stilu, prvi del refrena se nato spremeni v rock obdelavo, zadnji del refrena pa je spet obarvan nekoliko bolj v reggae obris. Turneja, na katero so se podali The Police, je dejansko svojevrstni živi "revival" njihove kariere, ki se je sklenila leta 1984 zaradi prevelikih zamer znotraj

skupine same. Gre pa za zelo kakovosten "revival", v katerega so vsi trije veliko vložili. Občudovanja vredna je bila Stingova vzdržljivost, ki glasu ni "šparal" niti v visokih legah, a je kljub temu ohranil uglašenost in prodornost. Lepo je bilo tudi opazovati bobnarja Copelanda. Š tako zagnanostjo in predanostjo se je spravil za bobne, kot bi bil otrok, ki na božično jutro zagleda pod božičnim drevescem kup daril s svojim imenom. Fantje so izvedli vse največje uspešnice: prehod iz ene v drugo so samo še dvigovali temperaturo. *Message in the bottle*, *Don't stand so close to me*, *Every little thing she does is magic*, *De Do Do De Da Da Da*, *Can't Stand Losing You* in

številne druge. Za konec so Sting, Copeland in Summers seveda prihranili dva največja hita, najprej *Roxanne* in nato še *Every breath you take*. Zaključek s klimaksom: pravilo vsake dobre marketinške pobude, ni kaj. Ponovna združitve The Police, tako kot se je pokazala na odru, pa je le vsebovala nekaj več od samega marketinga... bo to pripeljalo do novega skupnega CD-ja (zadnjič, ko so skupaj snemali, smo poslušali še gramofonske plošče), bo to pripeljalo do nove pomladi za skupino? Pravzaprav to niti ni bistveno vprašanje. Bolj bistveno je vprašanje, koliko časa bodo vsi trije zdržali skupaj.

Andrej Černič

Zoran Predin o svojih kolegih in o njihovi glasbi

Na avtobusu, ki nas je peljal na Dunaj, nas je čakalo presenečenje: med sopotniki je bil namreč tudi znan slovenski kantavtor Zoran Predin, pevec Lačnega Franza in samostojni kantavtor, ki že več kot petindvajset let oblikuje slovensko pop-rock prizorišče. Z njim smo se nekoliko pogovorili o koncertu in o sami skupini, ki je svoje največje uspehe dosegla približno v istem obdobju kot Predinov Lačni Franz.

Kako ocenjujete nocojšnji koncert?

Koncert je bil odlično pripravljen. Celoten dogodek je bil super organiziran. Moja pričakovanja pa so bila nekoliko drugačna od tega, kar sem slišal in videl na koncertu. Mislim, da je Sting padel na finto dokazovanja, da je še vedno mlad. Namesto da bi ugajal nam, svoji publiki iz svojih časov, se je Sting skozi artilerij, ki je prevladoval na koncertu, trudil dokazati, da še vedno zmore in da še vedno lahko tekmuje. Te stvari so se mi zdele nepotrebne.

Spomnim se, da je že pred dvajsetimi leti igral in počenjal stvari, za katere sem bil prepričan, da ga bodo minile. Mislim, da se bo zdaj sprijaznil z dejstvom, da je odrasel, in da se bo pokazal kot zrel muzikant, ki zna pogledati na svojo preteklost. Na oder pa je npr. danes prišel s čudnimi "štrampelčkami": to je bilo res čisto mimo. Sem absolutno zadovoljen, da sem prišel na koncert in mislim, da, če bo še kdaj možnost, bom še prišel. Koncert je imel seveda minuse, a plusov je bilo vsaj dvakrat več.

Kako so vam Police ugajali s čisto glasbenega vidika?

Zelo v redu, zelo fanj. Vidi se, da so delali in da so vadili. Gre za stvari, ki jih slišimo mogoče samo tisti, ki se z glasbo ukvarjamo. Nocoj sem bil namreč tukaj v dveh vlogah: kot fan sem bil zelo zadovoljen, kot kolega pa malo manj.

Kako gledate na fenomen ponovnega združevanja znanih rock bendov?

To se mi zdi zelo v redu. Važen je predvsem motiv. V Rolling Stoneu sem bral intervju s Stingom, ki razlaga, da se je združevanja lotil zato, ker je hotel nekaj stvari izboljšati. Zazel si je sprememb, v svojo glasbo je hotel vnesti nekaj popravkov. Pričakoval sem, da bo svojo glasbo res izboljšal, dejansko pa jo je "popravil" tako, da bi ugajal mlajši oz. zelo mladi publiki. Mogoče to ni prava stvar. V tem obdobju so se začeli zbirati tudi Led Zeppelini, ki so različni od Police. Gre namreč za bend, kjer ni enega samega ega. Tam so trije z enakim statusom, z njimi je tudi Bonhamov sin. Od Led Zeppelinov pričakujem res veliko. Dokler so še živi, je namreč vse možno.

ač

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskovnikov in Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 9. oktobra, ob 14. uri.

Vpogled v šport na Slovenskem

Mladi naj dokažejo, da Katančeva zlata generacija ni neponovljiva

V naslednjih srečanjih si bomo za spremembo privoščili skok v dogajanje v športu v Sloveniji. Potovanje začnemo z nogometom, športom, ki ga je v središču pozornosti na sončni strani Alp postavila državna reprezentanca v času selektorja Srečka Katanca. Zlata generacija, navdušujoče predstave, uvrstitvi

kakovosti, sposoben vodja in lider - genialec (Zahovič) je zapisala najlepše strani slovenskega nogometa. Za vse pa je ostala tudi neponovljiva. Kot je Donadonijeva doba, Lippijevega naslednika, najbrž zapisana neprepoznavnosti, tako Katančev naslednik Brane Oblak ni pustil za sabo malodane nobenega sledu. Sam je v intervjujih stalno poudarjal, da so pač najboljša leta mimo, da generacije slovenskih nogometašev, ki bi stopali po sledih Katančevih, ni na obzoru in je tudi še dolgo ne bo.

Slovenija je na evropski ravni spet zabredla v ozadje, Oblaka pa je nadomestil Matjaž Kek, ki se je prenove lotil korenito, vendar položaj se ni premaknil z mrtve točke. Če sta bratranca Handanovič v vratarški vlogi solidna igralca mednarodnega formata, tega žal ne moremo trditi o kolegih Jokiču, Rodiču, Komcu, pa niti o požrtvovalnih napadalcih Lavriču, Ljubijankiču, Rakoviču in Novakoviču. Ne gre le za stvar posameznikov, pač pa tudi za njihovo spajanje v kolektiv (Katančev je bil prvovrsten, ta pa po res številnih kadrovskih spremembah tak še ne more biti in je sploh vprašanje, če kdaj bo) in za njihovo primerno upravljanje in usmerjanje (trener). Skratka, srednjeročno Slovenije ne moremo

pričakovati na velikih tekmovanjih, vse bolj pa smo tudi prepričani, da v ekipnem športu, v katerem je svetovna konkurenca najhujša, je bila sploh zlata generacija zelenih nekaj izjemnega in po svoje naključnega. Upajmo ne neponovljivega... Poglavlje zase je državno prvenstvo, v katerem nastopa deset ekip: prvak Domžale, prejšnji gospodar Nova Gorica, letos presenetljivi Koper, Celje, Maribor, Primorje (Ajdovščina), Interblock (iz ljubljanske četrti Šiške), Nafta (Lendava), Drava (Dravograd) in Livar (Ivančna Gorica). Boljše ekipe se v predkrogih evropskih pokalov sicer ne smešijo, vendar kakovost je nekeje srednje-slabo. Če je fizična priprava tudi na visoki ravni, v tehniki Slovenci zaostajajo. Glavnina reprezentantov pač igra po

evropskih (večinoma drugorzrednih) ligah in v domačem prvenstvu, ob ogromnem številu nogometašev iz drugih bivših balkanskih republik, zasledimo v glavnem veliko mladih. Vzemimo na primer napadalce: za italijanske klube je za zanimiv Kronaveter, Matavž je zavrnil Fiorentino, da bi več igral v nizozemski drugi ligi, Lovrečič iz Izole pa je zgodaj odšel v Lecce, kjer pa baje še ni pripravljen za igranje v B ligi. Na takih imenih bi se lahko gradila bodoča reprezentanca: vprašanje pa je, ali se bodo omenjeni posamezniki in njihovi perspektivni vrstniki res prelevili v vrhunske nogometaše in koliko bodo pripravljene žrtvovati, ob primernem vodenju, za razvijanje morebitne nove zlate generacije.

Športno združenje Olympia v Gorici Gymplay za predšolske otroke in minivolley

Gymplay skupina v letošnji novi sezoni

Športno združenje Olympia letos že osmo leto po vrsti prireja vadbo za predšolske otroke Gymplay v društveni telovadnici na drevoredu XX. septembra v Gorici. Dejavnost, ki se je začela prve dni oktobra, obiskuje kar 25 malčkov. Društveni kombi se tudi letos v spremstvu pomožnih vaditeljic Veronike Vizintin, Eve Kristančič, Tine Paljk, Marije Jussa in trenerke Damijane Češcut z dovoljenjem Didaktičnega ravnateljstva dvakrat tedensko odpravljajo najprej v vrtec Sovodnje, Rupo, Štandrež, nato v Pevmo in pa v oba mestna vrtca. Starši poskrbijo za pot domov. Vsi se bolj ali manj pridno učijo, vadijo in se že pripravljajo na prve prikaze dela. Vpisovanje se še nadaljuje. Starši, ki želijo, da bi njihovi malčki pristopili v Gymplay skupino, se lahko javijo kar med vadbo - ob torkih in petkih med 15. in 16. uro v telovadnici SZ

Olympia ali na tel. 335 5952551 (Damijana Češcut). Poleg splošne telesne vzgoje za predšolske otroke, ritmike, plesa, orodne telovadbe, so se pri SZ Olympia septembra meseca spet začeli tudi redni treningi minivolleya. Skupina prizadevnih odbojkaric in odbojkarjev je tudi letos izredno številna. Kar 25 deklic in dečkov od 9. leta dalje se v društveni telovadnici učijo od prvih korakov osnovne motorike ter usmerjanja v ta šport, preko spoznavanja pravil in veččin z žogo. Pod vodstvom trenerja Diega Poletta trenirajo tudi veliko drugih elementov, ki so pomembni za bodočega dobrega igralca pod mrežo, t.j. vaje za razvijanje hitrosti, spretnosti, moči... Treningi potekajo vsak ponedeljek in četrtek od 18. do 19. ure v telovadnici na drevoredu XX. septembra 85 v Gorici. Vpis v to skupino je še možen, in to kar med treningi.

HC

in sodelovanje na Evropskem prvenstvu 2000 in na Svetovnem prvenstvu 2002, ponarodela Slovenija gre naprej... Simeunovič, Galič, Knavs, Karič, Milanič, Aleš in Nastja Čeh, Pavlin, Ačimovič, Cimerotič, Osterc, Rudonja in predvsem Zlatko Zahovič, veliki virtuoz novejšje slovenske nogometne dobe... Koliko lepih večerov, nepozabnih utrinkov, neverjetnih tekem! Omenjena skupina nogometašev, ki so jo krasili moštvni duh, borbenost, složnost, sreča, zadostna mera

Prejeli smo Prvič drugače

Čeprav so se proslave že končale, nekatere pred časom, druge pred komaj nekaj dnevi, sem se odločil, da povem svoje mnenje o proslavljanjih v zvezi s 60. obletnico priključitve Primorske k matični deželi, predvsem zato, ker sem bil rojen na tedaj okupiranem ozemlju, v Italiji torej. Dne 7. septembra letos sem zvečer gledal in poslušal zelo dobro pripravljeno proslavo v Sežani ob 80-letnici ustanovitve organizacije TIGR. Ganjen sem bil, ker je bil prikaz predvojnih in medvojnih časov zelo pravilno podan, spomini pa živijo. Naslednjega dne je bilo "Veliko ljudsko zborovanje" na Goriškem; delo je o tem poročalo pod rubriko Dogodki dneva z naslovom Številni in glasni pozivi k enotnosti. Na prireditvi so skupaj proslavljali 60. obletnico priključitve Primorske k matični domovini, 65-letnico ustanovitve prvega bataljona in 80. obletnico organizacije TIGR. Končno smo imeli še eno proslavo, kar ni prav nič narobe, na Tatrach v Brkinih, v vsi, ki so jo pred 63 leti nacisti požgali. Zelo zanimiv naslov je bil v Delu "Le kakšno bi bilo Primorje brez morja". Zares se to vprašujemo, in če bi bili Združeni narodi taki, za kakšne se imajo, ne bi nikoli smeli imeti zaprto morje za celino. To pa so nam naredile velesile po drugi svetovni vojni, sedaj pa ovirajo našo pravico do odprtega morja še Hrvati. Upam, da so slednji zadnji osvajalci naše zemlje, čeprav je ostanek ozemlja, ki je ostal v Italiji, prav na račun Hrvaške, morda prej na račun Jugoslavije!? V OZN so

prav po vojni razglašali nekakšna pravila, in sicer dežela v zaledju naj bi imela prost pristop k morju, sedaj tega ni, ker to preprečuje ozek pas ozemlja, vse od spodnjega Krasa, bolje rečeno od furlanskih nižin preko Devina tja do Trsta. Praznovanje TIGR-a se morda ne ujema s praznovanjem obletnic ustanavljanja prvega bataljona, iz čisto preprostega razloga: TIGR je bil ustanovljen pred 80 leti z nalogo boja proti okupatorju-fašizmu, ko še ni bilo partizanov, drugič zato ne, ker je bila organizacija TIGR v času Jugoslavije zamolčana, borci se nanjo do naše samostojnosti nikoli niso spomnili, morda se ni niti smeli ali hoteli spomniti? Dalje tudi zato, ker je TIGR označen kot teroristična organizacija, zato se o njem ni govorilo! Tigrovi niso marali nobene diktature, nikakršne ideologije, preprosto borili so se proti osvajalcem; tudi komunizem, ki se je pojavil kasneje, jim ni bil po volji, čeprav je bil znan tudi prvim Tigrovcem. Mladina v notranjosti Slovenije ni vedela nič in žal še dandanes nič ne ve o organizaciji TIGR. Tudi mladi, ki živijo na Primorskem in v zamejstvu, v Italiji, ne vedo prav veliko o njem. V prejšnjem režimu ni nihče pojasnil, kdo je prvi izrekel znano geslo Smrt fašizmu, svoboda narodu, ki jo je pozneje prevzela komunistična partija. Morda so jo izrekli še prej partizani, ki niso imeli nič skupnega s komunizmom. Zdi se mi, da je bilo praznovanje v Gorici precej separatistično.

Župan Nove Gorice pa je napačno okrcal, (ne vem koga?), češ da: "Primorci še danes spoštujejo borbe kljub poskusom razvrednotenja protifašističnega boja Tigrovcem in partizanstva". Nihče ne omalo-

važuje ne Tigrovcem ne partizanov. Tigrovcem je razvrednotila komunistična partija, ki ni niti dopustila, da se je o njih govorilo, in je organizacijo TIGR označila kot teroristično? Osebo partizane spoštujemo, tako kot večina Slovencev spoštuje tudi tiste, ki jih levica neupravičeno uvršča med desnice. Partizani so bili žal prevarani, saj si je Komunistična partija vzela vse pravice. Prav primorski partizani se niso borili za enoumje! G. Türk, eden od kandidatov za predsednika Slovenije, je prav določil vlogo komunistov. Povedal je resnico, da so komunisti izkoristili partizane, kar je bilo še posebej izrazito na Primorskem, in vzrokov za to je več. Vedno sem trdil, da so bili prav Primorci najbolj zavedni slovenski partizani, toda razpad Italije je bil poguben za primorske partizane. Poguben je bil zato, ker niso poznali znane Dolomitske izjave in so nasledili (ne vsi) komunistom, zato so še danes najbolj zavedeni in nevedni nekdanji partizani ali borci proti fašizmu, kakorkoli jih že imenujemo. Osobodilno fronto (OF) so jemali dobesedno in niso poznali Dolomitske izjave, ki je v resnici dajala prednost le eni opciji, to je komunistom, ki so prevzeli vajeti, vsi drugi so bili za partijo odpadniki, pa ne le odpadniki, celo sovražniki. Ko so se po razpadu Italije primorski fantje večinoma vračali iz italijanske vojske, so na hitro pristopili k partizanom, ki pa so že bili pod kremplji komunistov. Prej, razen nekaterih izjem, partizanov skorajda ni bilo, saj so bili še mladeniči, rekrutirani v italijanski vojski. Niso se zavedali, da so prišli iz ene diktature v drugo. Ob razpadu Italije so z veliko vnemo hiteli natakati na glave triglavke, v tem času pa so v notranjosti že imeli ti-tovke. Na triglavkah je bila sloven-

ska zastava brez rdeče zvezde, zato je komunistična partija takoj reagirala in zahtevala zvezdo na triglavke, toda skoraj istočasno je prišel ukaz za zamenjavo triglavke s titovko. Nikoli ni bilo res to, kar danes počnejo nevedni, rekli bi zavedeni starejši borci in mlajši liberalci ter komunisti, ki natikajo na glave triglavke z rdečo zvezdo in slovensko trobojnico; tega ni bilo! Primer takega neznanja so številna borčevska zborovanja, in to po samostojnosti Slovenije, ker prej ni bilo dovoljeno razkazovati slovenstva in nikakršnih triglavk! Vendar pa to počno tudi nevedni politiki, kot so Rop in Kacin (npr. v Ajdovščini ob obletnici prve slovenske vlade) in žal tudi nekaj zamejskih Slovencev. Prav zaradi tega je izjava kandidata za predsednika republike, ki pravi, da je potrebno ločiti partizane od komunistov, še kako pravilna in resnična! Obnavljanje napisa na Sabotinu Naš Tito je treba pripisati prav neznanju in nevednosti nekaterih zadržanih borcev, žal pa tudi delu mladine iz zamejstva, ki ne pozna resnice. Dokaz, da je nekaj zamejskih Slovencev nevednih, predvsem mladine, je tudi to, da so pred časom obiskali Titov grob, kjer so ti "nevedneži" nosili "slovensko" zastavo z rdečo zvezdo; take zastave Slovenci nimamo več! Vse to neznanje pa je bilo pogojeno tudi ob velikih privilegijev borcev, ki so lažje in lepše živeli kot

navadni državljani ter so pozabili na prvotni boj proti fašizmu, ki so ga začeli Tigrovi. Enotnost Tigrovcem pa je bila zares enkratna in bi zelo prav prišla današnjim politikom, saj v času Tigrovcem Istra ni bila hrvaško ozemlje, saj so jo pomenovali Tigrovi kot Trst, Istra, Gorica, Reka. Za to ozemlje so se borili; po vojni pa je bila Istra skoraj v celoti dodeljena Hrvaški, in to prvič v zgodovini! Kakšno zvezo pa ima napis Naš Tito na Sabotinu s Tigrovi, pa mi ni jasno, še manj mi je jasno, zakaj dovolijo tako draženje na drugi strani živčih ljudi, ki se bodo nekega dne spomni-

nika borčevske organizacije pobijala nesojene domobrance, četnike in civiliste ter ljudi drugih narodnosti, vendar je bila tudi jugoslovska armada pod okriljem partije: kdo pa je bil na čelu partije, vemo. To je bil zopet Tito, tega borci nikoli ne povedo! V jugo-armadi so bili tudi slovenski vojniki, brez slovenske partije pa tudi ni Slo. Kdo so bili tedaj na vrhu te partije v Sloveniji, se ve! Nobeno sprenevedanje ni več potrebno! Številne poboje je zakrivila komunistična partija in prav gotovo so v teh pobjih sodelovali tudi slovenski komunisti, pa čeprav pod okriljem JLA!

Neokusna je izjava predsednika Zveze združenja borcev v Delu dne 10. septembra 2007: "Doma premetavamo kosti in delamo iz tega politični šov, potem pa se čudimo, če sosedje sprožijo vprašanje fojb...". Zakaj taisti predsednik ne obdobi obnavljanja napisa Naš Tito na Sabotinu, ki zares draži naša in tuja čustva, nima pa nikakršne zveze s Tigrovi in je sramota za našo samostojno državo! Bili smo veseli, da smo se ločili od kaosa, ki je že kazal na norost nekdanje države. Tako enostransko delovanje predsednika Zveze borcev je

li in morda oni napisali Il nostro duce. Ali se bomo potem med seboj bojevali? To so otročarije in hudobije, ki se jim moramo vsi upreti! Tito je bil vrhovni komandant JLA, ki je po izjavi predsed-

prava sramota za Slovenijo in Slovence! Prav ta predsednik omenja spore in pravi, da bi morali biti bolj pluralistični; to naj dokažeta sam in njegova zveza!

Silvan Štokelj

Stranka Slovenska skupnost / Ob nastajanju Demokratske stranke

Odločna podpora Morettonu pri deželni primarnih volitvah

Slovenska skupnost sodeluje v procesu nastajanja Demokratske stranke, pri tem pa ohranja svojo samostojnost kot narodna stranka Slovencev v Italiji.

Tako se glasi prvi stavek nosilnega članka oktobrske številke biltena SSK Skupnost. V teh besedah je strnjena želja predstavnikov SSK, da bi pri snovanju novega političnega subjekta, ki bo korenito preoblikoval obličje levosredinskega tabora, ohranili svoj lastni obraz in avtonomijo. Da bi to storili, so se kadri SSK pri primarnih volitvah za izbiro deželne vodje nove stranke odločili zavrniti možnost razpršenega nastopanja na raznih listah in se raje opredelili za organizirano podporo močnemu kandidatu, predstavniku Marjetice in podpredsedniku deželne uprave Gianfrancu Morettonu. Za tem stoji predvsem federativni dogovor, ki SSK že vrsto let veže z Marjetico: SSK

namreč v okviru Morettonove stranke ohranja svojo avtonomijo, federativna politična naveza pa je pred štirimi leti omogočila izvolitev predstavnika SSK v deželni svet F-Jk. Na tiskovni konferenci, ki

federativni dogovor tudi v okviru novega političnega subjekta. Glede tega je Terpin še pojasnil, da je SSK zmagala priziv, ki so ga vložili nekateri politični nasprotniki Gianfranca Morettona, češ da

stranke pa nosi v sebi še drug izziv. Znano je, da so politični odnosi med stranko Levih demokratov in SSK večkrat napeti (Terpin je s tem v zvezi omenil nasprotovanje LD novemu deželnemu zakonu, ki omogoča t.i. olajšano zastopstvo in ki je zato naklonjen SSK), načelnik skupine LD v deželnem svetu Bruno Zvech pa je že itak nasproten kakršnim koli samostojnim nastopanjem v prihodnji Demokratski stranki. "Snovanje DS je torej priložnost, da dve največji politični duši zamejskih Slovencev, se pravi SSK in slovenska komponenta Levih demokratov, končno začeta proces zблиževanja, ki so ga doslej onemogočale nasprotnne strankarske logike".

Na tiskovnem srečanju so poleg Terpina spregovorili še Peter Močnik in Boris Slama, ki bosta kandidirala v okrožju Trst 1, ter občinski svetnik Igor Švab, ki je nosilec taiste liste. Dodati gre, da bo nosilka liste v Okrožju Trst 2 dolinska županja Fulvia Premolin, medtem ko bo nosilec liste v Gorici deželni svetnik SSK Mirko Špacapan.

IG

Damijan Terpin in Igor Švab (Foto IG)

je v soboto, 6. oktobra, potekala na sedežu stranke v Trstu, je deželni tajnik SSK Damijan Terpin pojasnil, da bo Slovenska skupnost podprla Morettona zato, ker je podpredsednik deželne vlade pripravljen podpreti

so tovrstne federativne naveze nedovoljene. "Menda se nekateri bojijo, da bo udeležba volivcev na primarnih volitvah nizka, kar bi spričo tudi organiziranosti SSK favoriziralo Morettona." Ustanovitev Demokratske

Štandrež Obisk Morettona

Deželni podpredsednik Gianfranco Moretton je obiskal Štandrež, kjer si je ogledal pravkar dokončano ureditev struge reke Soče, ki jo je izvršila civilna zaščita. Poseg je bil izrednega pomena, saj bi v drugačnem primeru spodjedanje reke resno ogrozilo štandreški breg in cesto, ki se tam vije. Moretton, ki je tudi pristojni odbornik za deželno civilno zaščito, si je poseg ogledal v spremstvu deželnega svetnika Mirka Špacapana, goriškega župana Romolija in predsednika

V posegu deželnega podpredsednika Morettona in obenem kandidata za deželnega tajnika Demokratske stranke je bila še enkrat izražena zahvala za zaupanje in sodelovanje. Še posebno je poudaril bližino do slovenske stranke ter spoštovanje do njene avtonomije in zgodovine. V ta namen je še enkrat poudaril pomembnost novega deželnega volilnega zakona, ki omogoča slovenski stranki, da se ponovno vrne v deželni svet z lastnim imenom in simbolom. Pri tem pa dodal, da v pri-

Foto Bumbaca

štandreškega rajonskega sveta Marjana Brescia. Po ogledu je sledilo še srečanje s predstavniki Slovenske skupnosti, narodne stranke Slovencev v Italiji, na katerem je tekel pogovor o bližnjih primarnih volitvah za Demokratsko stranko, na katerih je Moretton kandidat za deželnega tajnika. V Gorici in Trstu pa ga podpira tudi slovenska lista "Slovinci za Morettona". Na srečanju so bili prisotni še pokrajinska odbornica Mara Černic, občinski svetnik Božidar Tabaj, predsednik podgorskega rajonskega sveta Walter Bandelj ter drugi člani stranke.

meru izvolitve za deželnega tajnika se bo zavzel za dogovor med Demokratsko stranko in SSK. Mirko Špacapan je poudaril pomen kandidature Morettona za deželnega tajnika. V ta namen se je tudi predstavila za primarne volitve slovenska lista "Slovinci za Morettona". Izvolitev Morettona za deželnega tajnika Demokratske stranke bo bistveno pripomogla Slovenski skupnosti, da samostojno nastopa na naslednjih deželnih volitvah z lastnim imenom in simbolom.

Julijan Čaudek

Predstavniki civilne družbe

Podpora listi "Slovinci za Morettona"

Zaradi pomena, ki ga imajo primarne volitve za Demokratsko stranko, še posebej kar se tiče deželne stvarnosti, podpisane osebe, ki delujejo na kulturnem, športnem, vzgojnem in gospodarskem področju, podpirajo listo "Slovinci za Morettona" in Gianfranca Morettona, kandidata za deželnega tajnika, ki je pripravljen se zavzeti za samostojen nastop Slovenske skupnosti na

prihodnjih deželnih volitvah in njeno vrnitev v deželni svet z lastnim imenom in simbolom. V ta namen pozivamo slovenske volilke in volilce, da se množično udeležijo primarnih volitev za Demokratsko stranko in naj glasujejo za Gianfranca Morettona in slovensko listo "Slovinci za Morettona".
Podpisani: Giorgio Banchig, Walter Bandelj, Vida Bitežnik, Marko Brajnik, Andrej Bratuž, Lojzka Bratuž,

Marjan Breščak, Hadrijan Corsi, Ivo Cotič, Branko Černic, Peter Černic, Marija Češčut, Dominik Humar, Ivo Jevnikar, Silvan Kerševan, Marij Maver, Damjan Paulin, Robert Peta-

ros, Bernard Špacapan, Drago Štoka, Marjan Terpin, Fabio Tommasi, Franka Žgavec.

SLOVENCİ ZA MORETTONA

Igor Švab
Eva Fičur
Peter Močnik
Maja Lapornik
Boris Slama
Fedora Crevati Leone
Edvard Peter Krapež
Katja Stopper Bizjak
Igor Pavel Merku'

Okrožje TRST 1

SLOVENCİ ZA MORETTONA

Fulvia Premolin
Albino Sosič
Jelka Daneu Cvelbar
Marco Milkovič
Sidonija Radetič
Fabio Pahor
Anna Švab
Giovanni Peterlin
Barbara Zivec
Marko Pisani

Okrožje TRST 2

SLOVENCİ ZA MORETTONA

Mirko Špacapan
Mara Černic
Damijan Terpin
Marilka Koršič
Julijan Čaudek
Franka Padovan
Božidar Tabaj
Mirjam Bratina
Silvan Primožič
Valentina Jarc
Janez Povše
Martina Pahor
Jurij Paljk
Sara Devetak

Okrožje GORICA

Pomembna srečanja

Ob pripravi na primarne volitve za Demokratsko stranko

11. oktobra ob 15. uri srečanje Gianfranca Morettona in liste Slovinci za Morettona na občini v Števerjanu.
11. oktobra ob 16. uri bo Gianfranco Moretton obiskal Štmaver in si ogledal ureditev usada in popravilo ceste.
11. oktobra ob 18. uri srečanje v Finžgarjevem domu. Prisotna Ettore Rosato in Gianfranco Moretton.

VOLI TAKO, DA PREKRIŽAŠ ENO LISTO

S seboj prinesi: osebni dokument, volilno izkaznico, 1 evro

VOLITEV SE LAHKO UDELEŽIJO OSEBE OD 16. LETA NAPREJ

Slovenska skupnost
Deželni tajnik
Damijan Terpin